

Täysistunto

Torstai 4.6.2020 klo 16.00—20.52

3. Ajankohtaiskeskustelu EU:n elpymisrahastosta

Keskustelualoite KA 5/2020 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksessä 3. asiana on ajankohtaiskeskustelu EU:n elpymisrahastosta.

Valtioneuvoston puheenvuoron jälkeen käydään yksi ryhmäpuheenvuorokierros enintään 5 minuutin puheenvuoroin. Etukäteen tai tämän täysistunnon kuluessa varatut puheenvuorot ovat uuden normaalin eli enintään 3 minuutin mittaisia.

Keskustelu

17.04 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n elpymissuunnitelma, joka on tulossa nyt eduskuntaan käsiteltäväksi, on suuri kokonaisuus, jonka äärellä meidän on oltava todella huolellisia ja varovaisia, kun kantaa muodostamme. Asian poliittiset, taloudelliset ja oikeudelliset vaikutukset on selvitettävä tarkasti. Suhtaudumme jatkotyöhön avoimesti mutta tiukoilla reunaehdoilla. Hallitus korostaa, että valmistelun yhteydessä on käytävä riittävästi julkista keskustelua. Päätöksiä ei tule tehdä vastoin laajaa kansalaishyväksyntää, ei Suomessa eikä muuallakaan Euroopassa.

Muutettua rahoituskehys ehdotusta vuosille 21—27 sekä ehdotusta uudeksi elpymisvälineeksi tullaan tarkastelemaan yhtenä kokonaisuutena. Kokonaisuudessa tulee huomioida myös jo ehdotetut ja jo päätetyt mekanismit. Nyt käsittelyssä oleva elpymiskokonaisuus on kertaluonteinen, poikkeuksellinen ja väliaikainen vastaus nykyiseen koronaviruksen aiheuttamaan kriisiin, eikä se saa muuntua tosiasiasa pysyväksi järjestelyksi. Jos rahoitus elpymistoimien kokonaisuuteen ei euromaille riitä eivätkä ne saa rahoitusta markkinoilta, niin ne voivat hakea lainaa EVM:stä noudattaen EVM:n sopimuksen menettelyjä. Monivuotisen rahoituskehysten tulisi olla ensisijainen väline jäsenvaltioiden koronaviruskriisistä johtuvassa avustusmuotoisessa tukemisessa, sillä rahoituskehys katetaan rahoitushyskaudella kokonaisuudessaan jäsenmaiden EU-maksuosuuksilla budjettiin. Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että tulevilla rahoitushyskaudella rahoitusta toimeenpannaan etupainotteisesti kehyskauden ensimmäisinä vuosina. Muutetussa rahoituskehys ehdotuksessa ehdotetut menolisäykset tulisi kohdentaa talouden elpymiseen ja rakenteelliseen uudistamiseen sekä kilpailukyvyn vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Luulen, että päähuomio tässä asiakokonaisuudessa kohdistuu kuitenkin elpymisvälineeseen. Komission ehdotus on herättänyt paljon mielipiteitä niin Suomessa kuin kaikissa EU-jäsenmaissa. Suomen hallituksen kanta on, että komission ehdotusta elpymisvälineeksi ei voida esitetyssä muodossa hyväksyä. Lähtökohdamme on, että elpymisvälineen tuki on lainapainotteista. Olemme valmiita tarkastele-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

maan kaikkia vaihtoehtoja, mutta avustusmuotoisen tuen suhteellisen osuuden on pienennettävä. Elpymisvälineen koon tulee myös olla pienempi. Elpymisvälineen takaisinmaksuaika ei voi olla 30 vuotta, kuten on esitetty, vaan sen tulee olla lyhyempi, järkevämpi aika. Rahoitusjärjestelyn tulee noudattaa perussopimuksen tasapainoisen budjetin periaatteita. Elpymisvälineen voimassaoloaika tulee rajata lyhyemmäksi kuin komission esittämä neljä vuotta, ja pitkäaikainen budjettisuvereniteetin rajoite tulee pyrkiä rajaamaan mahdollisimman vähäiseksi.

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan on tarkasteltava huolellisesti niin Suomen neuvottelukantoja kuin aikanaan tehtävää mahdollista esitystä neuvotteluissa siitä, että esitykset täyttävät perustuslain vaatimukset. Budjettivalta on pidettävä jatkossakin eduskunnassa, enkä minä halua olla viimeinen valtiovarainministeri, joka esittelisi Suomen kansalaisten valitsemalle eduskunnalle itsenäisen budjetin. Haluan korostaa, että nyt ollaan muodostamassa Suomen kantoja komission esitykseen. Emme muodosta siis kantaa neuvottelutulokseen, koska sitä tulosta ei ole vielä olemassa. Sen aika tulee kyllä, ja silloin meidän on oltava tarkkoja.

Jokainen varmasti hyväksyy koronakriisin johdosta tehtäviä toimenpiteitä, joilla maan osaamme ja sen taloutta autetaan jaloilleen, mutta emme saa lähteä koronakriisin varjolla rakentamaan uutta yhteisvastuuta ja pysyviä tulonsiirtomekanismeja. Ennen koronakriisiä toiset maat ovat hoitaneet talouttaan paremmin kuin toiset. Kaikissa maissa ei ole kyetty riittäviin taloudellisiin uudistuksiin, eikä vastuuta tästä voi siirtää veronmaksajien harteille. Haluamme edistää EU:n vakautta ja muistaa, että vientivetoinen taloutemme tarvitsee vakaan toimintaympäristön ja kauppakumppanit, mutta samalla kaikessa Eurooppa-tason päätöksenteossa on pidettävä kiinni tietenkin kansallisesta suomalaisesta näkökulmasta ja ajatella niin, että jos itse emme puhalla omaan puurolusikkaamme, niin sitä ei kukaan muukaan tee puolestamme, ja silloin suu voi palaa. Tähän isänmaalliseen toimintalinjaan tulen myös omalta osaltani sitoutumaan, eikä, kuten alussa mainitsin, se esitys, joka nyt on julkisuudessa komission osalta ollut, ole siis hallitukselle sellaisenaan hyväksyttävissä, vaan tästä alkaa neuvotteluprosessi, ja aikanaan myös neuvottelutulos tulee eduskunnan käsitteilyyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset ministerille. Siirrytään näihin ryhmäpuheisiin.

17.09 Kimmo Kiljunen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomea ja koko Eurooppaa on kohdannut salakavala vihollinen, covid-19-pandemia. Sen uhka ja tuhovaikutukset ovat yhteinen iso haaste. Nyt jos koskaan kysytään EU:n jäsenmaiden yhteisvastuuta ja kykyä torjua yhdessä pandemiaa. Tämä kriisi antaa myös näkemystä ja kokemusta siitä, kuinka unionin tulisi toimia yhteisvastuullisesti ehkä vieläkin pahemmissa kriiseissä.

Euroopan komissio on viime viikolla julkaissut ehdotuksen mittavasta elpymiskokonaisuudesta. Tähän kokonaisuuteen kuuluu 750 miljardin euron elpymisrahasto, josta varat kanavoitaisiin jäsenmaille EU:n budjetin ohjelmien kautta. Elpymisrahasto kytkeytyisi osaksi unionin seuraavaa seitsenvuotista rahoituskehyskautta 21—27. Euroopan komission ehdotuksessa on kyse poikkeuksellisen isosta ja laajavaikutteisesta kokonaisuudesta, joka ihan ymmärrettävästi herättää paljon keskustelua ja kysymyksiä. On syytä painottaa, että komission ehdotus on vasta alku virallisille neuvotteluille jäsenmaiden välillä. Epäilemättä ehdotus vaatii merkittäviä korjauksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Arvoisa puhemies! Tulevissa neuvotteluissa Suomen on oltava aktiivinen. On selvää, että me — kuten muutkin maat — muodostamme kantamme näihin neuvotteluihin omista kansallisista lähtökohdistamme. Yhtä selvää on, että Suomen kansallinen etu on koko Euroopan elpyminen. Haluan alleviivata, että on meidän suomalaisten intresseissä, että koko Eurooppa voi yhteisin toimin selvitä tästä kriisistä ja nousta siitä entistä vahvempana ja kestävämpänä. Siksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä tukee väliaikaisen elpymisrahaston perustamista, mutta me emme tue elpymisrahastoa millä ehdoilla tahansa. Komission ehdotukseen on saatava muutoksia.

Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi, kaikissa oloissa on lähtökohtana se, että jokainen jäsenmaa vastaa omasta taloudestaan ja omista veloistaan ja pitää huolta julkisen talouden tasapainosta pitkällä jänneväylillä. [Oikealta: Miten se toteutuu?] Tämä on SDP:n pitkäaikainen linja, ja tästä tulemme pitämään kiinni. Yhtä tärkeää on, että Suomen budjettisuvveniteetti säilyy kaikissa oloissa.

Toiseksi, komission esittämän 750 miljardin elpymisrahaston tulisi olla kooltaan pienempi.

Kolmanneksi, elpymisrahaston tulee olla väliaikainen. Sen käytön tulee olla selvästi rajattu covid-19-kriisiin ja sen vaikutuksiin. Rahaston tulee aidosti tukea [Puhemies koputtaa] jäsenmaiden elpymistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Korjaan, anteeksi, 5 minuuttia.

Tämän täytyy näkyä rahaston käytössä ja sen tuen jakoperusteissa. On erittäin tärkeitä, että tuen kriteerit perustuvat covid-19-kriisin vaikutuksiin jäsenmaiden taloudessa ja työllisyydessä.

Neljänneksi, Euroopan komissio esittää elpymisrahastosta jaettavaksi 500 miljardia avustuksina ja 250 miljardia lainoina. Ehdotuksessa avustusten osuus on liian suuri. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä katsoo, että kokonaisuutta tulee muuttaa siten, että rahasto on lainapainotteinen.

Viidenneksi, varojen käyttö tulee kytkeä oikeusvaltioperiaatteeseen. Unionin budjetissa ja elpymisrahastossa on kyse jäsenmaiden yhteisistä varoista. On tärkeää, että niiden käytössä noudatetaan huolellista varainhoitoa. Oikeusvaltioperiaate on yksi unionin perusarvoista.

Kuudenneksi, covid-19-virus ei ole poistanut ilmastonmuutoksen ja työn murroksen haasteita. Kun korjataan pandemian aiheuttamaa iskua jäsenmaiden talouksiin, voidaan samalla luoda uutta kasvua, työllisyyttä ja edellytyksiä kestäväälle kehitykselle. Siten elpymisrahastoa tulee vahvasti käyttää esimerkiksi tutkimukseen ja tuotekehitykseen ja puhtaan teknologiaan.

Arvoisa puhemies! Pohdinnan aihetta antavat ehdotukset unionin uusiksi omiksi varoiksi. Näitä olisivat komission esityksessä muun muassa hiilitullit, digivero ja päästökauppa-järjestelmän tulot. Varsinaisia päätöksiä ei näiden osalta tässä yhteydessä tehdä.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä tukee sitä, että näitä ehdotuksia tutkitaan ja kehitetään eteenpäin. Keskeisenä tavoitteena on edistää muun muassa ilmastonmuutoksen torjumista. Me katsomme myös, että esitettyjen omien varojen lisäksi keskusteluun nostetaan rahan kaupalle asetettava vero, jolla vahvistetaan finanssisektorin läpinäkyvyyttä ja lisätään unionin omia varoja. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä tukee rahamarkkinaverosta ja veroparatiiseista käytäviä keskusteluja unionissa, koska viime kädessä vain yli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

kansalliset toimet mahdollistavat finanssisektorin asianmukaisen [Puhemies koputtaa] valvonnan ja verottamisen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pahoittelut, edustaja Kiljunen, kun jo 3 minuutin kohdalla aloin koputtaa, vaikka juuri hetki sitten olin ilmoittanut, että 5 minuuttia saavat ryhmäpuheet kestää.

17.15 Jani Mäkelä ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus välittää meille Brysselin vaatimuksen, että lähettäisimme Euroopan vanhoihin ja uusiin kriisimaihin lahjarahaa miljardeja euroja. Hallitus tuo eduskuntaan esityksen, johon ei ole ollut aikaa perehtyä. Ne vähät kantansa, jotka hallitus on suvainnut meille kansanedustajille kertoa, eivät kerro oikeasti mitään. Mitä merkitystä on vaatia lainamuotoisuutta, jos on kuitenkin valmis tinkimään siitä? Jos myönnetään itsekin, että tämä esitys rajoittaa budjettisuvereniteettiä, niin miksi edetä yleensäkin koko neuvottelussa? Ota lainaa, anna lahja — siinäkö on Suomen osa Euroopassa, yhteisössä, jossa muka jokaisella on yksi ääni? Painoarvomme on yhtä suuri kuin pienellä maakuntakeskuksella Suomessa. Kuuleeko kukaan Suomen ääntä? Onko Suomi edes yrittänyt ottaa kantaa? Olemmeko sanoneet, että maksakaa itse pankkien tappiot, niin kuin mekin olemme tehneet? Leikatkaa ylisuuret velkanne, nostakaa verotusta tai leikatkaa menoja. Kun kymmenen vuotta sitten Ranskan ja Saksan pankit piti pelastaa, se sentään naamioitiin Kreikan pelastamiseksi. Nyt käsketään jo suoraan lähettämään rahaa Ranskaan, Italiaan ja Espanjaan. Suomelle kelpaa kyllä maksumiehen osa. Olemme kuin luottokortti, joka häviää aina, kun sitä höylätään.

Arvoisa puhemies! Koronakriisin aikana asiansa hyvin hoitaneet maat joutuvat nyt maksamaan huomattavasti enemmän hoitaneille maille näiden kuluja. Samassa paketissa menee miljardeja entisten laiminlyöntien paikkaamiseen. Meitä rangaistaan siitä, kun me olemme tehneet parhaamme. Kyllähän tämä Brysselille sopii. Tässähän voidaan helposti siirtää lisää rahaa ja päätösvaltaa keskushallinnolle. EU ei jätä yhtään tällaista tilaisuutta käyttämättä. Punavihreitä tämä ei hävetä. Patonkipankkiirien bonukset liittovaltion yhteisellä budjetilla, komissaarit ja bobrikovit, siinä heidän tavoitteensa ja ihanteensa. Maltillinen vasemmisto eli keskustapuolue häpeää, ja niin häpeävät myös heidän kannattajansa. Te hallituspuolueet ette suostu myöntämään Brysselin hidasta vallankaappausta. Te olette alistuneet pelottelun ja uhkailun edessä, vaikka esitättekin toimivanne omasta halustanne.

Perussuomalaiset eivät hyväksy EU:n ja euroalueen perussopimusten jatkuvaa kiertämistä ja keskeisten periaatteiden rikkomista. On turha puhua sääntöperusteisuudesta, jos jokaisen kriisin kohdalla sääntöjä rikotaan ja keksitään uusia sääntöjä tarpeen mukaan, pelotellaan EU:n kaatumisella, painostetaan kansoja sekä hallituksia. Perussuomalaisten mielestä sosialismi ei ole eurooppalaista. Markkinatalouden täytyy palata Eurooppaan, ja maiden on tultava toimeen omillaan.

Arvoisa puhemies! Nämä lainojen ehdot eivät ole tarkkarajaisia takaisinmaksun suhteen, eikä sekään ole Suomen perustuslain mukaista. Lainojen takaisinmaksulla ei ylipäänsä ole uskottavuutta, eikä 500 miljardin lahjapakettia ole tarkoituskaan maksaa takaisin. Hallitus ei ole tarkkaan määritellyt, mikä lainapainotteisuus meille riittäisi. Riittääkö se, jos siitä 500 miljardista päädytään esimerkiksi 499 miljardin lahjapakettiin? Onko se Suomelle riittävä tinkiminen? 498? Mitä te vastaatte? Tämä on vuosikymmenten mittainen sitoumus ja joka tapauksessa rajaa Suomen itsenäistä budjettivaltaa, kuten hallitus itsekin myöntää omassa esityksessään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

EU on muuttunut ratkaisevasti niistä ajoista, kun Suomi lähti siihen kelkkaan mukaan. Kotiläksynsä ja taloutensa paremmin hoitaneet jäsenvaltiot ovat joutuneet jatkuvasti pelas-tajiksi, jatkuvasti antamaan tekohengitystä talousongelmiensa kanssa rypeville etelän val-tioille. Tämä ei ole pelkästään koronaviruksen seurausta. Tämä on jatkuva tilanne, jota koro-nakriisi on vain pahentanut. Sen on loputtava tässä ja nyt.

17.18 Anne-Mari Virolainen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Saim-me hallituksen kannan elpymisvälineeseen noin tunti sitten. Kello 16 lähetetyssä tiedot-teessa hallitus korostaa riittävää julkista keskustelua niin kotimaassa, Euroopassa kuin eduskunnassakin. Eduskunta ei todellakaan voi muodostaa kantaa, jos hallituksen kanta ei ole tiedossa. Tämä käsittely tuntuu varsinkin eduskunnan arvovallan vähättelyltä.

On aivan selvää, että vahva ja toimintakykyinen EU on Suomen etu. Kokouksessa suhtaudumme rakentavan kriittisesti komission esitykseen. Komission tavoite on hyvä, mutta koemme, ettei se hyödytä parhaalla mahdollisella tavalla kaikkia jäsenmaita. Koro-naelvytyksen täytyy painottua niille alueille ja sektoreille, jotka kärsivät koronaviruksesta eniten. Tämän pitää myös näkyä niissä kriteereissä, joilla elpymisrahaa jaetaan. Elpymis-rahaston varoja ei voida käyttää aiemmin syntyneiden rakenteellisten vaurioiden korjaami-seen, vaan siihen tarvitaan rakenteellisia uudistuksia.

Hallituksen kannassa on olennainen puute. Hallitus ei aseta minkäänlaisia talouspoliiti-sia ehtoja. Hallituksen ehdollisuudet keskittyvät oikeusvaltioperiaatteeseen ja ilmastotoi-miin. Onko hallitus unohtanut EU:n taloussäännöt ja periaatteet sekä rakenteellisten uudis-tusten merkityksen?

Kokouksen mielestä EU-rahoituksen pitää olla vahvasti ehdollista ja välineiden on oltava tarkkarajaisia. Rahoitus pitää sitoa talouden rakenteiden uudistamiseen ja kilpailu-kyvyn parantamiseen, oikeusvaltioperiaatteeseen ja kestäviin investointeihin. Meidän on myös pidettävä kiinni siitä, että vastuut ja niihin liittyvät riskit eivät saa vaarantaa Suomen valtion mahdollisuuksia huolehtia perustuslain mukaisista velvoitteistaan. Painotamme myös, että rahaston tulee olla osa EU-budjettia läpinäkyvyyden ja parlamentaarisen seu-rannan takia.

Kokoomus muistuttaa periaatteesta, että jokaisen EU-jäsenvaltion täytyy vastata omista veloistaan. Euro tarvitsee tuekseen tiukat mutta yksinkertaisemmat säännöt ja enemmän markkinakuria. Velkajärjestelymekanismi on otettava käyttöön ja se tulisi kytkeä osaksi EU:n budjettiratkaisua. Pankkiunioni on saatettava loppuun, ja pääomamarkkinaunioni on rakennettava pikimmiten.

Kokouksen tavoitteena on kilpailukykyisempi, yhtenäisempi ja vahvempi Euroopan unioni. Kannamme huolta yrityksistä ja ihmisten työpaikoista. Viennistämme 60 prosent-tia menee Euroopan unionin alueelle, ja tästä syystä Eurooppa tarvitsee vaikuttavia toimia, jotka luovat uutta ja kestävää talouskasvua. Eurooppa tarvitsee myös kilpailukykyä ja ra-kenteellisia uudistuksia. Miten hallitus aikoo varmistaa, että elpymisrahasto ja seuraava EU-budjetti rakennetaan niin, että ne edellyttävät jäsenmaita pitämään huolta taloudestaan ja kilpailukykyystään?

Arvoisa puhemies! 14 jäsenmaata esitti jo hyvissä ajoin oman näkemyksensä elvytysra-haston mallista ja koosta. Suomen hallitus ei osallistunut tähän keskusteluun. Siitä ei ole ennakkovaikuttamisessa apua, että pääministeri kertoo tavoitteistaan kotimaan mediassa päivää ennen kuin komissio julkistaa esityksensä. Samaan aikaan, kun muut EU-jäsenet ovat lobanneet komissiota, Suomen hallitus on odottanut komission esitystä. Viimeistään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

nyt on käärittävä hihat ja aloitettava vaikuttamistyö sen puolesta, että tästä massiivisesta esityksestä saadaan Suomea ja koko EU:ta hyödyttävä.

Kokoomus tulee arvioimaan hallituksen onnistumista neuvotteluissa seuraavien kolmen kriteerin kautta: Ensiksi, EU-tason ratkaisujen tulee kannustaa jäsenmaita rakenteellisiin uudistuksiin ja kilpailukyvyn lisäämiseen. Toiseksi, EU:n velasta ei voi sopia, ellei ole tiedossa, miten se maksetaan pois. Ja kolmanneksi, EU-rahoitusratkaisujen ja erityisesti Suomen osuuden niissä tulee mahtua Suomen eduskunnan ja perustuslakivaliokunnan määrittelemiin raameihin.

Arvoisa puhemies! Koronaviruksen aiheuttama kriisi on poikkeuksellinen ja sen vaikutukset ovat laaja-alaisia — niin terveydellisiä, sosiaalisia kuin taloudellisiakin. Meidän tulee auttaa EU-kumppaneitamme, mutta vastikkeettoman yhteisen velkarahan jakaminen on varsin lyhytnäköistä.

Onnistunut vaikuttaminen ja Suomen edun ajaminen EU:ssa vaatii määrätietoista ja aktiivista vuoropuhelua, verkottuneisuutta ja tehokasta taustatyötä. Tätä kokoomus odottaa hallitukselta.

17.23 Antti Kurvinen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koronapandemia on ravistellut EU:n jäsenmaiden talouksia ennennäkemättömällä tavalla. EU-alueen bruttokansantuotteen ennustetaan heikentyvän tänä vuonna yli 7 prosenttia, työttömyysaste nousee yli 9 prosenttiin, ja tämä tarkoittaa sitä, että EU:n talous heikkenee enemmän kuin finanssikriisin aikana vuonna 2009.

Suomen viennistä 60 prosenttia menee EU:n sisämarkkinoille. Sisämarkkinoiden elpymisellä on suuri merkitys Suomen taloudelle ja työllisyydelle. Suomen vientivetoinen talous ei pysty elpymään, jos suuri osa kotimarkkinoistamme Euroopassa vajoaa syvään ja pitkään lamaan. Kun teemme päätöksiä Euroopan unionin elvyttämisestä, teemme samalla päätöksiä siitä, millaiset edellytykset luomme Suomen taloudelle, teollisuudelle ja työllisyydelle. Euroopan unioni on aiemmilla päätöksillä reagoinut koordinoitusti, voimakkaasti ja yhteisin toimin lieventääkseen koronakriisin taloudellisia vaikutuksia. Yrityksiä tuetaan Euroopan investointipankin rahoituksella, työttömyysriskiä lievennetään uudella tilapäisellä järjestelyllä ja valtioita autetaan pahimman yli Euroopan vakausmekanismin kautta. Mahdolliset uudet päätökset on suhteutettava jo näihin tehtyihin toimiin.

Unionin toiminnassa, kuten jäsenvaltioiden omissakin toimissa, on siirrytty akuutista kriisinhoidosta seuraavaan vaiheeseen, elvytysvaiheeseen. Eurooppa-neuvosto sopi huhtikuussa elvytysrahaston perustamisesta. Komissio on nyt tuonut esityksen tästä elvytysrahastosta jäsenvaltioiden käsiteltäväksi. Kyse on siitä, millaisilla summilla, millä ehdoilla ja millaisella aikataululla elvyttämiseen lähdetään. Vielä isompi periaatteellinen kysymys on se, miten nämä päätökset muuttavat Euroopan unionin luonnetta. Keskustan eduskuntaryhmä ei hyväksy unionin viemistä velkojen ja verojen kierteeseen velka- ja tulonjakounioksi. Elvyttäminen tässä esityksessä kytkettäisiin unionin monivuotiseen rahoituskehykseen, joten kyse on myös siitä, millaiseksi Suomen rahoitusasema muodostuu seuraavan seitsemän vuoden aikana ja tulevaisuudessa.

Herra puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä ei hyväksy tätä komission elpymissuunnitelmaa sellaisenaan. Kyse on poliittisesti, taloudellisesti ja oikeudellisesti merkittävästä ratkaisusta, joka edellyttää huolellista harkintaa ja perusteellista käsittelyä. Elvytysrahaston ehtoja on muutettava ainakin kolmella tavalla. Ensinnäkin on edellytettävä, että elpymisrahastoa käytetään vain parilla ensimmäisellä kehysvuodella. Sen on oltava aidosti vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

liaikainen ja poikkeuksellinen toimi, minkä perusteena on koronakriisi. Toiseksi elpymis-rahastoa varten otettavaa laina-aikaa on lyhennettävä. Seuraavia sukupolvia ei voi sitoa pitkäksi aikaa komission ottamaan lainaan. Ja kolmanneksi on todella kriittisesti suhtauduttava niin sanottuihin suoriin tukiin. Taloudellisten kokonaisvastuiden on oltava suhteessa Suomen valtion taloudelliseen kantokykyyn. Keskusta ei voi hyväksyä toimia, jotka vaarantaisivat Suomen budjettisuvereniteetin tai rahoitusaseman. Kaikissa tilanteissa Suomen budjetista tulee päättää tässä eduskunnan suuressa salissa.

Arvoisa puhemies! Monivuotisen rahoituskehyksen neuvottelut ovat Suomelle erittäin tärkeät. On välttämätöntä, että tulevassa rahoituskehyksessä turvataan Suomen saannot erityisesti maatalouspolitiikassa ja maaseudun kehittämisessä. Koronakriisi on entisestään korostanut omavaraisuuden ja huoltovarmuuden merkitystä. Euroopan jälleenrakennuksessa avainroolissa ovat uutta kasvua luovat investoinnit. Elvytyspaketti kytkeytyy uudistetun monivuotisen rahoituskehyksen ohjelmiin, jotka ajavat eteenpäin investointeja esimerkiksi kestäväan kasvuun, kiertotalouteen, uusiutuviin energianlähteisiin ja digitalisaatioon. Keskustan mielestä Euroopan talous ei missään tilanteessa voi nousta tukipaketeilla vaan Eurooppa nousee vain työllä, yrittämisellä ja yhteisillä tulevaisuuspanostuksilla. On välttämätöntä vahvistaa Euroopan kilpailukykyä ja Euroopan unionin alueen kilpailukykyä.

17.28 Satu Hassi vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kokeneet surun ja huolen kevään. Olemme surreet menehtyneitä läheisiä ja tunteneet huolta omaisista, joiden luo ei pääse. Lukemattomia työttömiä, lomautettuja ja yrittäjiä varjostaa huoli pärjäämisestä. Saman surun ja huolen jakaa koko Eurooppa.

Terveyskriisi on laajentunut talouden vajoamiseksi. Aivan kuten tarttuva tauti ei uhkaa vain yhtä maata, myös talouden koronatälli vaikuttaa laajalti. Mitä tapahtuu muissa EU-maissa, vaikuttaa myös meihin. Viennin osuus Suomen taloudesta on lähes puolet, ja EU-alueelle siitä suuntautuu yli puolet. Lama Euroopassa heijastuu myös meihin. Jos tuotteitamme ja palveluitamme ei myydä, suomalaisilta yrityksiltä katoaa liiketoiminta ja työntekijöiltä työt, valtiolta ja kunnilta verotulot. Elvytystä tarvitsee siis myös Suomi, ei vain eteläinen Eurooppa.

Yksikään Euroopan maa ei ole syypää siihen, että virus saapui. Pahimman iskun saivat maat, joihin koronavirus tuli ennen kuin sen vaarallisuus ymmärrettiin. Suomi on terveyden näkökulmasta selvinnyt melko hyvin, mutta tämä ei johdu pelkästään meistä vaan myös siitä, että tiesimme jo, mitä pandemia oli aiheuttanut etelämpänä Euroopassa. Pysyimme ryhtymään toimiin ennen kuin yksikään suomalainen oli kuollut koronaan.

EU:n yhteisiä toimia tarvitaan, mutta ne pitää valita viisaasti. On hyvä, että komission ehdotuksessa katsotaan tulevaisuuteen ja yhdistetään koronatällistä toipuminen kestäväan tulevaisuuden rakentamiseen, ilmaston suojelemaan ja kiertotalouteen. Näinhän neuvovat myös suomalaiset asiantuntijat. Tällä viikolla julkistettu valtiosihteeri Hetemäen johtaman asiantuntijaryhmän raportti päättyy sanoihin: ”Vihreä elvytys ja hiilineutraaliustavoitteen edistäminen tulee rakentaa elvytystoimien ytimeksi. Elvytystoimilla tulee laajemminkin rakentaa uutta kunnianhimoista, vastuullista ja ympäristöllisesti kestäväa yhteiskuntaa. Myös pandemian syvempi opetus tulee ottaa vakavasti: Suomen on tehostettava merkittävästi toimiaan luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi. Sen työn painopiste on maa- ja metsätaloudessa.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Arvoisa puhemies! Korona ei ole perunut ilmastonmuutosta. Vihreät pitävät tärkeänä, että taloutta elvytettäessä rakennetaan tulevaisuuden hyvinvointivaltiota, ilmastoystävällistä ja fossiilitonta Eurooppaa, kestäväää liikennettä, asumista, ruoantuotantoa ja kiertotaloutta. Otetaan digiharppausta sekä kehitetään koulutusta ja tutkimusta.

Vastaavaa tilannetta kuin tämä koronavirusi ei Euroopassa ole toisen maailmansodan jälkeen koettu. Siksi on perusteltua, että myös elvytyspaketti, jolla EU-maat autetaan jaloilleen, on mittava. On myös tärkeää, että rahoitus sidotaan oikeusvaltioperiaatteeseen, jota useat ryhmät ovat tässä korostaneet.

Me vihreät suhtaudumme rakentavan myönteisesti komission ehdotukseen, vaikka yksityiskohdissa onkin paljon hiomista ja varmasti neuvotteluväennöt tulevat olemaan kovia.

Me vihreät näemme, että yksi osa rahoitusratkaisua on kasvattaa Euroopan unionin muita tulonlähteitä kuin valtioiden jäsenmaksuja, toisin sanoen suoraan EU:lle meneviä veroja. Suhtaudumme myönteisesti siihen, että rahaa tulevaisuusinvestointeihin kerätään verotamalla haitallisia asioita, kuten esimerkiksi hiilidioksidipäästöjä ja muovijätettä, samoin perustein koko Euroopassa. Mitä enemmän yhteisiä investointeja rahoitetaan tällä tavalla, sitä vähemmän meidän tarvitsee huolehtia yhteisen velan kasvusta ja Suomen takausvastuista.

Muutos on rahoitettava oikeudenmukaisesti. EU:n täytyy myös löytää ratkaisut, joilla poistetaan isojen, monissa maissa toimivien yritysten verotuksen aukkoja ja kitketään tähän perustuvaa verovälttelyä. Tämän puolesta vihreät tekevät töitä myös Euroopan parlamentissa.

Arvoisa puhemies! Me tulemme selviämään tästä kriisistä, mutta on pidettävä mielessä kriisin opetus. Virus, joka on niin pieni, ettei se näy edes tavallisessa optisessa mikroskooppissa, on vaikuttanut rajusti rikkaimpiinkin ja teknisesti edistyneimpiin maihin. Kaikesta tiedosta ja tekniikasta huolimatta emme ole luomakunnan herroja. Tulevaisuus voi olla hyvä ja kestävä vain, jos huolehdimme tästä planeetasta, sen elonkirjosta ja ilmastosta.

17.33 Jussi Saramo vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona on vaikuttanut tänä keväänä ihmisten elämään kaikkialla maailmassa. Pahinta jälkeä virus on tehnyt Euroopassa, joka pyrkii pikkuhiljaa palaamaan kohti normaalia rajuimman epidemian siirryttyä Atlantin toiselle puolen. Monelle uutiskuvat armeijan kuorma-autoista Italian kaduilla olivat lopullinen herätys siihen, miten vakavasta taudista on kyse. Italian lisäksi korona oli ehtinyt levitä salakavalasti ja tuhoisasti Espanjassa, ennen kuin kaikkialla Euroopassa tajuttiin vaadittavan poikkeuksellisia toimia.

Rajut rajoittamistoimet sulki myös isoja osia Euroopan taloudesta. Talouskriisi ei johdu siitä, että joku maa olisi hoitanut talouttaan huonosti. Koko maailmantalous on kriisiytynyt. Euroopassa kyse on rauhanajan pahimmasta romahduksesta. Esimerkiksi turismista riippuvaisessa Espanjassa julkinen velka oli lähes olematon ennen Yhdysvalloista lähtenyt finanssikriisiä, jonka seurauksena velka kasvoi rajusti, ja tehtyjen leikkausten vuoksi maa oli vasta nyt pääsemässä jaloilleen.

Eurooppa on onneksi myös oppinut aikaisemmista kriiseistä. Euroopan keskuspankki ilmoitti jo maaliskuussa aloittavansa 750 miljardin euron velkakirjojen osto-ohjelman, jolla tuetaan valtioiden ja yritysten maksukykyä. Eurokriisin aikana vastaavaan ryhdyttiin vasta 2015, kun kriisiä oli takana jo viisi vuotta. Tänä Euroopan keskuspankki on päättänyt kasvattaa koronan takia aloitettua osto-ohjelmaa 600 miljardilla eurolla. EKP pelasti osto-ohjelmillaan euroalueen valtioiden syytellessä toisiaan. Rahapoliittinen elvytys on kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

kin paisuttanut omaisuusarvoja, ja osa siitä on suuntautunut ilmastoon ja ympäristön kannalta haitallisiin kohteisiin.

Kaikista järkevin ja tehokkain tapa ratkaista käsillä oleva talouskriisi olisikin EKP:n suora rahoitus jäsenmaille. EKP:n tase on joka tapauksessa täynnä kriisimaiden velkakirjoja, samoin kuin esimerkiksi Yhdysvaltain keskuspankin omiaan, joten olisi järkevää luoda järjestely, joka hyödyttäisi jokaista jäsenmaata ennakoitavalla, rajatulla ja oikeudenmukaisella tavalla. Kaikkien euromaiden veloista osa voitaisiin muuttaa nollakorkoisiksi ikuisuuslainoiksi, jolloin ne käytännössä mitätöitäisiin.

Arvoisa puhemies! Tänään keskustelemme kuitenkin EU-komission esittämästä 750 miljardin elpymisrahastosta. Eurokriisissä jäsenmaat maksoivat tukipaketeista, joilla todellisuudessa pelastettiin saksalaisia ja ranskalaisia pankkeja. Tämä ei saa toistua. Elvytysvarat on suunnattava kunnianhimoisen ympäristöohjelman vauhdittamiseen. Voimavarat on kohdennettava digitalisaatioon, osaamiseen, terveyteen ja sosiaalisten oikeuksien turvaamiseen. Järkevästi kohdennetuilla panostuksilla syntyy aitoa eurooppalaista lisäarvoa yksittäisten jäsenmaiden toimiin verrattuna. Suomenkin viennistä suurin osa suuntautuu Euroopan unioniin, jonka vahvistuminen on siten meidänkin etumme. Samalla on varmistettava, että elpymiseen tarkoitettu tuki ja koko monivuotinen rahoituskehys sidotaan siihen, että oikeusvaltioperiaate ja ihmisoikeudet turvataan. EU ei voi enää katsoa sivusta, kun esimerkiksi Unkarissa ja Puolassa tukirahat ohjataan vallanpitäjien lähipiireille.

Arvoisa puhemies! Vastustamme EU:n oikeutta periä veroja jäsenmaista, mutta esimerkiksi hiilitulleja ja kansainvälisiin digijätteihin kohdistuvaa veroa kannattaa viedä eteenpäin. Ne toisivat aitoa lisäarvoa myös Suomelle suojatessaan kotimaista työtä ja teollisuutta ja ohjatessaan ulkopuolisia maita puhtaampaan teollisuuteen ja hoitamaan veronmaksunsa. Samalla on aivan keskeistä varmistaa, että komission talouspoliittista päätäntävaltaa ei kasvateta kansallisten parlamenttien kustannuksella. Elvytysrahaston ehdoista ei saa muodostua komission kiristysruuvia, jolla vaaditaan rakenteellisia uudistuksia tai talouskuria eli käytännössä kovaa yksityistämistä ja leikkauspolitiikkaa. Eurokriisin aikana nähdyllä talouskuripolitiikalla oli tuhoisat vaikutukset niin kansalaisten hyvinvointiin kuin myös maiden, koko Euroopan, velkakestävyys. EU:n on nyt osoitettava, että näistäkin virheistä on opittu. Yhteistyöllä ja solidaarisuudella voimme varmistaa, että kaikki Euroopan maat nousevat tästä kriisistä vahvempina.

17.38 Eva Biaudet r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Förslaget till återhämtningsfond är ett kraftfullt initiativ, som Europa vill genomdriva utan dröjsmål. Behovet av en gemensam europeisk union växer vid kriser, och coronapandemikrisen är en kris som inte kan stoppas genom att bygga nya murar i Europa. För att lösa den behövs gemensamma satsningar på tillväxt och återhämtning. Såsom någon klok har konstaterat så är det inte EU som är skyldig till denna kris, utan snarare är unionen den som ska erbjuda lösningar på problemen.

En kris är också alltid en möjlighet. Återhämtningsfonden erbjuder en möjlighet för Europa att få igång den europeiska ekonomin och samtidigt styra investeringarna till hållbarhet. På så vis tacklar vi två utmaningar på en gång. På samma sätt som coronaviruset känner inte klimatförändringen heller några statliga gränser. Återhämtningsfonden innebär en möjlighet för EU att ta en ännu starkare roll i klimatpolitiken.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Arvoisa puhemies! Ehdotus elpymisrahastosta on voimakas aloite ja merkki siitä, että koronaviruspandemia ja sen aiheuttamat taloudelliset ongelmat ovat vahvistaneet näkemyksiä EU:n yhteisistä haasteista. Kriisi on muun muassa pehmittänyt Saksan aikaisempaa hyvin jyrkkää budjettilinjaa.

Suomi on lähtenyt siitä, että jokaisen jäsenmaan on hoidettava taloutensa vastuullisesti ja kannettava talousvastuunsa itse. Tämän tulee olla lähtökohta tulevaisuudessakin. Tilanne on kuitenkin nyt hyvin poikkeuksellinen, ja koronan taloudelliset seuraukset ovat vakavia koko Euroopalle. Nyt meidän on aktiivisena pienenä jäsenvaltiona haettava ratkaisua, joka helpottaa kriisistä ulospääsyä ja myös vahvistaa unionia. Tämä on Suomen etu.

On myös hyvä muistaa, että komission malli, joka alun perin oli Saksan ja Ranskan ehdotus, ei varmaan toteudu sellaisenaan. Keskustelu malleista jatkuu, ja hyvää lopputulokseen pystymme varmasti vielä vaikuttamaan. Olen vakuuttunut siitä, että hallitus pääministeri Sanna Marinin johdolla pystyy puolustamaan Suomen etuja myös näissä neuvotteluissa.

Arvoisa puhemies! On tietysti oleellista, että pystymme perustelemaan ratkaisumme: miksi eurooppalainen solidaarisuus on tärkeää nyt, mihin ohjataan nämä suuret varat. Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen on korostanut, että rahastoa ei pidä tarkastella pelkästään hätäapuoperaationa vaan sopimuksena tulevaisuudesta eurooppalaisille. Elvytysrahaston on siksi monivuotisen rahoituskehityksen tavoin priorisoitava EU:n vihreään talouteen siirtymistä, digitalisaatioagendaa sekä kykyä nousta kriisistä.

Ilmastonmuutoksen vastatoimia tarvitaan laajasti, ja taloutta elvytetessä on suuri merkitys sillä, että talouskasvu ohjataan tukemaan näitä vastatoimia. Vahvaa cleantech-osuistamamme voidaan hyödyntää ja näin edistää vientiämme ja yritystemme kehittymistä. Maailmassa on kova kysyntä puhtaista ratkaisuista. Tärkeä kysymys on, miten voimme varmistaa, että rahoituspakettia käytetään ei vain ympäristön kannalta tärkeään vihreään siirtymään vaan myös EU:n kilpailukykyä parantaviin rakenteellisiin muutoksiin.

Muun muassa EK on painottanut, että Suomen on syytä olla rakentava suhtautumisessaan EU:n yhteisiin elpymistoimiin. Jos jäämme vastustamaan yhteisiä toimia, voimme ajautua sivustakatsojiksi muiden ratkaistessa asiat Suomenkin puolesta.

Ärade talman! Trots att förslaget inte oväntat här stöter på kritik så är det faktiskt iögonfallande hur eniga de ekonomiska experterna är i sina analyser. De anser att EU måste inse att det handlar om en exceptionell situation och att ett stödpaket behövs.

Svenska riksdagsgruppen och SFP anser att en fond för tillväxt och återhämtning behövs, men vi bedömer att bidragsdelen borde vara mindre och lånedelen större, eftersom det ger tydligare incitiv för att pengarna används rätt. Viktigt är också att betona att fonden skapas för denna kris. Det får inte bli en fortgående mekanism. Det handlar alltså om att åtgärda den djupdykning i ekonomin som coronaviruset har gett upphov till.

Kommissionens ansvar är att övervaka att medlen används i enlighet med våra klimatmål, och att konkurrenskraften ökar och sysselsättningen förbättras, samt att paketet stärker våra rättssamhällen och europeiska värderingar.

Det är viktigt att Finland, som har tradition att sköta sin ekonomi väl, är med och förhandlar om villkoren — för att [Puhemies koputtaa] resultatet ska bli optimalt. Oberoende så kommer resultatet att påverka oss. — Tack.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

17.43 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan komissio on julkaissut esityksensä EU:n pitkän aikavälin budjetista ja sen yhteyteen perustettavasta 750 miljardin euron suuruisesta elpymisrahastosta. Näin vauhdikasta fiskaaliunionin rakentamista harva ennakoi. Kytkemällä elpymisrahasto monivuotiseen EU-budjettiin sitä päästään paisuttamaan tulevaisuudessakin aivan toisiin mittaluokkiin, laajentamaan sen käyttökohteita ja mahdollistamaan velanotto ja verotus. Tälle kaikelleko Marinin hallitus on antamassa hyväksyntänsä?

Elpymisrahasto on täynnä lukemattomia ongelmia lähtien EU:n perussopimuksista ja Suomen perustuslakivaliokunnan kannoista. EU:n perussopimusten keskeinen periaate on se, että jokainen maa huolehtii omasta taloudestaan ja vastaa veloistaan. Jälleen kerran Brysselin virkamieskoneisto on keksinyt luovan tavan kiertää perussopimuksia niin, että jäsenvaltioiden sijasta unioni ottaisi velkaa. Senkin pitäisi olla kiellettyä, sillä unionin talousarvion pitää olla tasapainossa eikä se saa rahoittaa toimintaansa velaksi. Sopimusten rikkominen rapauttaa unionin uskottavuutta, ja eurooppalaiselta yhteistyöltä putoaa pohja.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit eivät voi hyväksyä esitystä suorien tukien jakamisesta eikä yhteisvastuullisesta lainanotosta. Pidämme ensisijaisen tärkeänä, että monivuotinen rahoituskehys ja kriisitoimenpiteet pidetään erillään.

Eurooppalaisia ponnistuksia tarvitaan kriisistä ylitse pääsemiseksi, mutta voi pohtia, auttavatko ilman ehtoja heitellyt miljardit Euroopan taloutta nousuun. Kasvua ja innovaatioita on ennenkin toivottu, mutta saatu Etelä-Eurooppaan hukkainvestointeina tyhjiä sataamia, lentokenttiä ja tienpätkiä. EU-tason koronatoimenpiteiden osalta tulisi pitäytyä EU-budjetin uudelleensuuntaamisessa, valtiontukisääntöjen löyhentämisessä sekä vakauserä- ja kasvusopimuksen tilapäisissä joustoissa. Myös EKP:n rahapolitiikan löysentäminen auttaa akuutissa tilanteessa.

Sanotaan, että elpymisrahastossa ehdollisuus toteutuisi eurooppalaisen ohjausjakson kautta, mutta pitää muistaa, ettei ohjausjakson suosituksia ole tähänkään mennessä noudatettu. Yhteisvastuun kasvattaminen merkitsee lisäksi sitä, että paine tehdä tarvittavat uudistukset heikkenee merkittävästi. Markkinaehtoisuudesta ei pidä siirtyä yhä kauemmaksi, vaan tämä linja on pidettävä johdonmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Leijonanosa elpymisrahaston tuesta, yhteensä yli 300 miljardia euroa, meni Italian ja Espanjalle. Muut isot saajat olisivat Ranska ja Kreikka. Ennusteiden mukaan Italian julkisen velan bkt-suhde on nousemassa 155 prosenttiin ja Ranskan ja Espanjan noin 115 prosenttiin. Lisäksi ranskalaiset pankit ovat rahoittaneet runsaasti Italiaa. Jokainen voi päätellä tahollaan, hoidetaanko tässä koronaviruskriisiä vai jotain ihan muuta.

Suomi maksaisi paketista huomattavasti enemmän kuin saisi avustuksia takaisin. Lisäksi elpymisrahasto nostaisi Suomen jäsenmaksusuutta entisestään ja avaisi unionille omien varojen kautta veropiikin puuttua jäsenmaiden budjettisuvereniteettiä. Perustuslain vaatima vastuiden tarkkarajaisuuskaan ei toteudu hamaan tulevaisuuteen siirtyvillä maksusuosuksilla ja -tavoilla. On muistettava, että Marinin hallituksen päätöksin Suomi on jo tähän mennessä sitoutunut yhdessä muiden EU-maiden kanssa antamaan hätäapua 540 miljardia euroa ja kannattanut pankkiunionissa yhteisen kriisimekanismin aikaistettuun käyttöönottoon. Riskinä on, että pääsemme vielä maksamaan pankkien asiakkaina Etelä-Euroopan kaatuvat pankit.

Arvoisa puhemies! Esitys elpymisrahastosta viitoittaa tietä hyvin erilaiselle unionille kuin johon olemme aikoinaan liittyneet. Nyt jos koskaan on aika käydä perusteellinen keskustelu EU:n ja euroalueen tulevaisuudesta ja antaa kansalaisille mahdollisuus kertoa mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

lipiteensä eikä kiireellä runnoa päätöksiä eteenpäin. Toivottavaa olisi, että edes eduskunnalle annettaisiin sen tarvitsema aika esitysten käsittelylle. Kansanvallan näkökulmasta edetään kyllä nyt jo rimaa hipoen. Jos integraatiota jatketaan ilman kansalaisten hyväksyntää, uhkaa se kaikkea sitä eurooppalaisen yhteistyön jatkumoa, josta Suomellekin vientive-toisena maana on ollut hyötyä niin sisämarkkinoiden kuin unionin kauppapolitiikan an-siosta.

Kasvavan velka- ja vastuutaakan alla suomalainen veronmaksaja kiristää vyötä, mutta pian myös hampaitaan. Suomi itse velkaantuu tänä vuonna lähes 20 miljardia euroa — ja ettäkö maksaisimme vielä muiden viulut päälle? Se ei kerta kaikkiaan käy.

17.48 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouskriisin voit-taminen vaatii toimia Euroopan keskuspankilta, EU:lta ja Suomelta. Näistä nopeimmin on reagoinut keskuspankki, hyvä niin.

Nyt keskustellaan EU:n tukipaketista. Suomen toimet ovat vielä kesken, mutta ainakin mittaluokka näyttää hallituksella olevan oikea, joskin kohdennus hajoaa paikoin puuhaste-luksi tienpätkien kanssa. Lisäksi rahan jakamisen yhteydessä on myös uudistettava raken-teita, esimerkiksi paikallista sopimista, yritysten verotusta sekä pääomien ja investointien saamista Suomeen. Muutoin on vaarana, että Suomen historian suurimman budjettialijää-män jälkeen saadaan vain lisää alijäämäisiä budjetteja.

Hallituksen kannattaa tässäkin keskustelussa pitää mielessä talouskriisin selättämisen iso kuva: kriisin yli EKP:n hätärahoituksella, talouskasvu yrityksistä, hyvinvoinnin kasvu digitalisaatiosta. Tässä komission tukipaketissa on liikkeen näkökulmasta kolme pääasiaa: mihin tukipaketin varat kohdennetaan, mitkä ovat tuen ehdot, mikä osa tuesta on lainaa ja mikä suoria tukia. Näihin asioihin meidän tulee erityisesti keskittyä, kun tätä asiaa käsitel-lään.

Tukipaketin koko on tällä erää riittävä. Tukipaketin on oltava sellainen, että se elvyttää taloutta ja auttaa talouskriisin kurittamia kuluttajia ja yrityksiä. Suomelle vientivetoisena maana olisi katastrofi, jos sisämarkkinamme ajautuu syvään lamaan tai jopa hajoaa. On myös nähtävä Yhdysvaltain ja Aasian mittavat toimet. Eurooppa ei saa jäädä muiden aluei-den varjoon, kun maailmanmarkkinat jaetaan uudelleen.

Tuki on syytä ohjata tulevaisuuden aloille. Ei ole järkeä rahoittaa kuihtuvia aloja. Nyt suoran tuen osuus on iso, ja sen pitääkin olla suhtkoht iso. Pidän sitä järkevänä. Jokainen vastuullinen yritysjohtaja kieltäytyy lainarahasta tilanteessa, jossa tulevaisuus on synkkä tai arvaamaton: investoinnit vaativat luottamusta ja ennustettavuutta.

Tuen ehdoissa on pidettävä huolta siitä, että Eurooppa vahvistaa kilpailukykyä, uudis-taa rakenteita, keventää säätelystä ja luo tilaa yritysten kasvuun ja kukoistukseen. Tämä kos-kee myös Suomea. Nyt nähty hallituksen linja jakaa rahaa miljardikaupalla kriisin yli pää-semiseksi on järkevä vain, jos samalla parannetaan Suomen kilpailukykyä. Sama koskee Eurooppaa.

17.51 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tässä vai-heessa mahdollisuudesta vastata, ehkä hieman kommentoidakin niitä huolia ja murheita ja näkemyksiä, joita eduskuntaryhmät ottivat esille. Ajattelin, että ne olivat varsin saman-suuntaisia kyllä laajasti tässä eduskunnassa — ehkäpä sitten perussuomalaisten huomioita lukuun ottamatta, jotka eivät kyllä oikeastaan sitä talouspolitiikan monimutkaisuutta niin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

kään esille tuoneet. Kyllä hallitus on tunnistanut ne ongelmat, joita eduskuntaryhmät nostivat esille puheenvuoroissaan.

Mitä tulee vaikkapa siihen EU:n budjettitasapainoon ja niihin perussopimuksiin, niin nämä kaikki on hallitus huomionut, ja siksi on tärkeää, että paitsi Suomessa niin myös laajemmin Euroopassa tästä käydään keskustelua ja kansalaiset kokevat kaikki ne päätökset, mitä EU:ssa tehdään, legitiimeiksi.

On aivan selvää, että mitä tulee isoihin, massiivisiin kysymyksiin, niin myös niiden säätämisyjärjestys on keskeinen. Valtioneuvosto lähtee kyllä siitä, että koska komission esitys sellaisenaan ei ole mahdollinen, niin siihen täytyy tulla merkittäviä muutoksia, ja jos niitä muutoksia tulee, niin sitten se säätämisyjärjestyskin voisi olla yksinkertaisen enemmistön varassa, mutta se kaikki on tietenkin eduskunnan käsissä, ennen kaikkea perustuslakivaliokunnan harkinnassa, minkälaista valtiosääntöoikeudellista tulkintaa siellä tehdään. Me olemme aivan poikkeuksellisessa tilanteessa, ja vastaavaa ei ole aikaisemmin nähty.

Ehkä haluan todeta vielä sen, että kun kokonaisuus on iso ja yksistään rahoituskehysneuvottelut ovat jo riittävän monimutkaisia, niin kun siihen tuodaan vielä elpymisrahasto, niin huomioiden ne aikaisemmat päätökset, joita olemme tehneet Euroopan vakausmekanismiin tai työllisyysrahastoon tai Euroopan investointipakkiin liittyen, EU on osoittanut kykyä tehdä nopeita päätöksiä. Sitten toisaalta maat katsovat tätä uutta tilannetta tietenkin myös siitä lähtökohdasta, että tällä elpymisrahastolla ei saada ratkaistua joitain talouspolitiikkaan liittyviä tai velkaan liittyviä ongelmia, joita joillakin mailla on olemassa oman talouspolitiikkansa seurauksena, vaan täytyy olla selkeät rajat sille, mitä tällä tavoitellaan. Tällä tavoitellaan ennen kaikkea vain koronaviruksen hoitoa. Muita asioita tällä ei voi ratkaista, koska kysymyksessä on nimenomaan pandemiaan vastaava väline.

Kuten esille on tullut monissa puheenvuoroissa, niin minusta ne kyllä hallitus—oppositio-rajat ylittäen mukailivat hallituksen kantaa — tietenkin ehkäpä sitten perussuomalaisia lukuun ottamatta. Toivoisin tietenkin rakentavia ratkaisuehdotuksia myös perussuomalaisilta, koska talouspolitiikka on kuitenkin senkaltaisen asia, josta varmasti kaikki eurooppalaiset ovat kiinnostuneita, ja pelkällä huulenhiehtelyllä se ei tule ratkaistuksi, vaan meidän täytyy [Puhemies koputtaa] todella koettaa toimia myös isänmaan edun mukaisesti.

17.55 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa herra puhemies! Haluan aloittaa kiittämällä eduskuntaa tästä erinomaisen arvokkaasta keskustelusta tärkeässä, isossa aiheessa, josta hallituskin toivoo laajaa, kansalaisia osallistavaa keskustelua.

Aloitan, puhemies, kommentoimalla muutamia ehkä enimmäkseen oppositior ryhmien edustajien näkökulmia, ja aloitan edustaja Virolaisen rakentavan kriittisestä puheenvuorosta, joka sisälsi muutamien prosessiin liittyvän arvostelun sanan. Ja pahoittelen tietysti, että emme saaneet aiemmin tätä valtioneuvoston kantaa tänne, mutta tämä on iso kokonaisuus myös valtioneuvostolle. Ymmärsin, että tämä oli nimenomaan eduskunnan tahto, tämä oli puhemiesneuvoston tahto, että ajankohtaistalkeskustelu järjestetään juuri nyt. Teimme parhaamme, että tämä kanta saatiin muodostettua, ja tähän onneksi kykenimme. Toiseksi arvostelitte hallitusta siitä, että olisimme ikään kuin odottaneet komission esitystä tumput suorana. Tämähän ei pidä paikkaansa. Me toimitimme eduskunnallekin E-kirjeessä meidän ennakkovaikuttamiskantamme tähän elpymisrahastoon, ja sen mukaisesti me tuolla EU:ssa sitten ennakkovaikutimme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Edustaja Essayah, te käytitte puheenvuoron, jossa kysyitte, onko tämä Marinin hallitus hyväksymässä fiskaaliunionin, joka nyt siirtyy velanottoon ja verotukseen. Voin teitä lohduttaa, että aivan tällä ratkaisulla ei vielä olla tämäntyyppiseen fiskaaliunioniin siirtymässä eikä se ole tämän hallituksen poliittinen tahto. Erityisesti tämä verotusoikeus: Tästä nyt alkaa vasta keskustelu. Tällä esityksellä edes komissio ei vielä avaa unionille yhteistä verotusoikeutta, vaan tulevat vuodet osoittavat sen, onko unionilla halua lähteä yhteisesti verottamaan esimerkiksi näitä digijättejä tai hiilitulleja. Te otitte kantaa myös siihen, että tällä paketilla ei tule pankkeja rahoittaa. Juuri näin, tässä kokonaisuudessa ei ole kysymys siitä, että pelastettaisiin pankit. Tämä ei ole pankkitukipaketti, vaan tämä on laaja kokonaisuus, joka liittyy tähän koronavirukseen ja siitä nousemiseen.

Ja, edustaja Mäkelä, teidän ryhmällemme ja itsellenne tyypilliseen, varsin värikkääseen tapaan kuvailitte ryhmänne omia lähtökohtia. Tällainen mehevä retoriikka tietysti on tavallaan paikallaankin tässä keskustelussa, mutta haluan teille sanoa sen, että ei Suomi ole mikään, niin kuin te kuvailitte, tällainen maksumies vailla vaikutusvaltaa. Suomella on vaikutusvaltaa, me olemme täysivaltainen jäsenmaa, ja tästä kokonaisuudesta unionin päämiehet tekevät yksimielisyydellä päätöksen. Siellä Suomenkin ääni painaa, koska meillä on yksi ääni siinä missä muillakin EU:n jäsenmailla. Ja voitte luottaa siihen, että käyttäme tätä isänmaan vaikutusvallan pääomaa viisaasti Suomen edun hyväksi.

Mutta, puhemies, tässä on oikeasti kysymys siitä, miten EU toimii yhdessä nytten tämän historiallisen suuren kriisin edessä, ja nyt on tehty se johtopäätös aika monessa jäsenmaassa, että se ei riitä, että me vain yksittäisinä kansallisvaltioina vastaamme tähän kriisiin, vaan myös EU:lla täytyy olla toimintakykyä. Myös me näemme, että myös EU:n täytyy yhdessä kyetä vastaamaan siihen. Mutta meillä on omat reunaehdot. Niitä tullaan tässä illan aikana keskustelussa käymään läpi. Me olemme tehneet selväksi, että sellaisenaan tämä esitys ei myöskään sosiaalidemokraattiselle [Puhemies koputtaa] eduskuntaryhmälle kelpaa, ja tämä työ nyt alkaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä ministeri Skinnari.

17.58 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Euroopan unioni, Eurooppa, on aivan uuden edessä myös kaupan osalta ja viennin osalta — ehkä kovemman paikan edessä kuin koskaan sitten EU:n perustamisen. Kuten täällä oppositiokin totesi, maailmanmarkkinoita jaetaan nyt uudestaan. Silloin Eurooppa tarvitsee johtajuutta ja visiota mutta myös sitä liimaa, mitä aikoinaan toisen maailmansodan jälkeen löytyi niin taloudessa, kaupassa kuin tietysti arvopohjassakin. Ja siitä syystä, kuten olette minun mielestäni hyvin niin hallituksen kuin oppositionkin toimesta todenneet, eurooppalainen sisämarkkina, vientimarkkina, on Suomelle aivan elintärkeä. Se on noin 60 prosenttia meidän viennistä, ja vientiä ei ole, jos ei ole kysyntää. Sen takia Euroopan ajautuminen taantumaan, lamaan, ja Suomen viennin ajautuminen siihen olisi Suomelle katastrofi. Tähän liittyen on tietysti tärkeää nähdä tämä kokonaissaanto, mitä Euroopan unionin menestys, kilpailukyky, tarkoittaa Suomelle suoraan ja välillisesti.

Arvoisa puhemies! Me puhumme täällä ja olemme puhuneet kriisin aikana paljon arvoketjuista: siitä, että Kiina-riippuvuutta pitäisi vähentää, Euroopan pitäisi parantaa omaa toimintavarmuuttaan ja omia arvoketjujaan. Ja mikä tässä tilanteessa, missä Kiina ja Yhdysvallat käyvät kauppasotaa — käyvät kauppasotaa oikeastaan kaikilla muilla keinoilla paitsi aseilla — on maailman vaihtoehto? Se on vahva Eurooppa, ja tästä me puhumme tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

nään. Tästä me haluamme hallituksena puhua teidän kanssanne ja käydä sen keskustelun huolella, ja on ihan selvää, että eduskunnalla pitää olla se aika, minkä eduskunta tarvitsee. Ja tähän liittyen tietysti, kuten eurooppaministerikin tuossa viittasi, yhteisen kauppapolitiikan lisäksi meidän pitää puhua Euroopan unionin omista varoista ja Euroopan unionin omasta ansaintalogiikasta. Silloin on hyvä, että olemme aktiivisia ja pystymme tuomaan uusia avauksia, kuten esimerkiksi digiveron. On aivan selvää, että meidän pitää katsoa sitä kokonaisuutta, missä amerikkalaiset digijätit kasvavat, kehittyvät, ja meidän pitää katsoa, miten Eurooppa siinä kokonaisuudessa selviää.

Mutta sitäkin tärkeämpää on, että Suomi kehittyy ja Suomi kehittää omaa osaamistaan, koska ilman osaamista meillä ei ole sitä Suomea, mihin me olemme tottuneet. Ja kuten sainoin, tässä käsitellään nyt maailmankauppaa uudestaan, maailmanmarkkinoita uudestaan ja myös Eurooppaa, ja nyt meillä kaikilla on tilaisuus ottaa siihen osaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten puhujalistaan.

18.01 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensinnä annan vahvan tukeni edustaja Antti Kurvisen, ryhmämme puheenjohtajan, ryhmäpuheenvuorolle. Tuen sitä täysillä.

Toisena asiana, arvoisa puhemies: nyt on puhuttu paljon kauniita sanoja siitä, että tämä on covidista, viruksesta, johtuva taloustilanne. Kannattaa ennen sitä, kun sanoo tämän, tutustua hieman tilanteeseen.

Kreikan julkinen velka bruttokansantuotteeseen nähden 219 prosenttia, Italian 158, Portugalin 155, Espanjan 118 ja Ranskan 115 prosenttia. Olisivatkohan nämä syntyneet viimeisen kolmen kuukauden aikana? Se väite on suorastaan en sano naurettava, vaan epäuskottava. Siis ne velat on otettu holtittoman taloudenpidon takia, aivan vastuuttoman rahanjaon, ja pitää muistaa, että jossakin Italiassakin joku on sanonut viisaasti, että siellä paljon menee rahaa ohi verotuksen. Siellä harmaa talous rehoittaa, ja nyt kun pankit ovat kriisissä, niin meidänkö ne pitää maksaa? Ei missään tapauksessa. Suomalaisien veronmaksajien, eläkeläisten rahat eivät joudu näiden pankkien hurjien sijoituskokeilujen tukkeeksi, eivät missään tapauksessa.

Kyllä taloudellinen moraali on tästä maanosasta hävinnyt lähes kokonaan, ja tämä on levinnyt nyt pankeista, Euroopan keskuspankin kautta, näköjään Euroopan unionin komissioon. En jaksa mitenkään uskoa, miksi komissio lähtee itse pankiksi, ottaa sen osan itselleen, joka ei sille kuulu. Tämä on sitä taloudellisen moraalien rappiota, josta olen yrittänyt monta kertaa sanoa, vaan kuulijoita on ollut suppeasti, mutta toivon, että kuulijapiiri hieman laajenee.

Tässä on kysymys Euroopan suurten pankkien pankkituesta jälleen kerran, ei mistään muusta. Jos joku kuvittelee, että tässä asiassa päästään helpolla nyt unohtamalla tosiasiat, niin erehtyy. Suomella pitää olla itsenäinen kanta, että Suomella pitää olla oma budjetti, itsemääräämisoikeus, budjettisuvereniteetti, jota perustuslakivaliokunnan pitää innolla puolustaa. Tällä parlamentilla pitää olla oikeus päättää, mihin se rahansa pistää, ja Euroopan unionille ei pidä missään nimessä antaa sitä mahdollisuutta, että tuloja lähdetään tasamaan eri maiden kesken. Siitähän tässä on ensi kädessä kysymys. Toiseksi sieltä on tulossa sitten sosiaalimenojen tasaus aivan varmasti, ja viime kädessä sieltä tulee sitten vaatimus, että eläkerahastotkin pitää saada tasattua, kun on pienet eläkkeet tuolla Välime-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

ren maissa. Kuinka moni kansanedustaja sitä haluaa? En usko, että yksikään sitä haluaa. En vielä jaksa uskoa.

Viimeisenä päämääränä tässä kehityksessä on se, että Euroopan unioni tähtää näköjään komission kautta siihen, että komissio saisi verotusoikeuden. Se olisi tämän liittovaltiokehityksen viimeinen askelma, ja se olisi itsenäisille valtioille, kuten Suomen pieni valtio, [Mika Niikko: Mites keskusta sitten toimii?] viimeinen naula demokratian arkkuun, ja sitä naulaa ei pidä koskaan lyödä. Suomi on tapellut itsensä itsenäiseksi valtioksi vuosisadan aikana valtavilla uhrauksilla ja ponnistuksilla. Sitä ei saa uhrata Euroopan unionin alttarille. [Mika Niikko: Hoskonen, onko tämä keskustan linja?] Tehkäämme yhteistyötä, mutta älkäämme maksako toisten [Puhemies koputtaa] velkoja, ei sitten koskaan.

18.04 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Kun kyselytunnilla tätä teemaa jo hiukan lämmiteltiin, niin edustaja Antikainen totesi, että perussuomalaiset eivät anna sentin senttiä Eurooppaan. Näin muuten sanoi teidän puheenjohtajanne Timo Soini myös viisi vuotta sitten ennen vaaleja. Meni kaksi kuukautta, niin joka ikinen perussuomalaisten kansanedustaja hyväksyi silloin Kreikan kolmospaketin, niin edustajat Mäkelä, Tavio kuin Niikko. Samat kaiut ovat puheissa kuin olivat silloin, kun te Kreikka-paketin hyväksyitte.

Arvoisa herra puhemies! Suomen talouden kannalta ei ole yhdentekevää, elpyykö EU-maiden talous koronavirukseen jälkeen. Meidän talous on suoraan kytköksissä EU-maiden talouksiin, haluttiin tai ei. Suomen viennistä yli puolet menee EU-maihin. Sen vuoksi on äärimmäisen tärkeätä, että pystymme elvyttämään koko EU-alueella taloutta, tekemään työpaikkoja ja ilmastokestäviä investointeja, joilla saadaan taloutta nousuun.

Arvoisa puhemies! Tämä komission esittämä peräti 750 miljardin elvytyspaketti jo kuitenkin herättää paljon kriittisiä kysymyksiä.

Ensinnäkin herää se kysymys, miten pystytään huolehtimaan siitä, ettei tehdä sitä virhettä, mikä tehtiin aikoinaan Kreikan ja muiden kriisimaiden paketeissa, joista ensimmäisissä paketeissa ei ollut sijoittajavastuuta. Ne rahat eivät menneet kansalle, ne eivät pelastaneet maita, vaan ne pelastivat saksalaiset ja ranskalaiset pankit, ja tämä on äärimmäisen tärkeätä, ja tämä on hyvä, että tämä näkyy hallituksen linjassa, että tämän pitää mennä työhön ja investointeihin, ei pankeille.

Toinen kriittinen kysymys on se, että ei missään tapauksessa saa Suomen perustuslainkaan näkökulmasta meidän budjettisuvereniteettiamme leikata. Paketissa ei saa olla sellaisia ehtoja, joilla Suomelta viedään mahdollisuus itsenäiseen talouspolitiikkaan tai eduskunnalta viedään budjettivaltaa. Yksi edellisen finanssikriisin virheistä oli se, että näiden pankkien ja tukipakettien ehtona oli kova oikeistolainen talouspolitiikka. Rajut leikkaukset ja kansallisomaisuuden pakkomyynti vain pahensivat kriisimaiden tilannetta. Nyt taloushaukat tätä taas esittävät. Täällä jo kyselytunnilla edustaja Orpo ajoi tätä linjaa.

Arvoisa puhemies! Kolmas oleellinen kysymys on oikeusvaltioperiaate. Tämä on osa rahoituskehyksiä. Ei voi olla niin, että tällä paketilla tuettaisiin niitä maita, jotka eivät välitä oikeusperiaatteista, jotka ovat korruptoituneita ja joissa rahat menevät valtaa pitävien taskuun.

Arvoisa puhemies! Tätä pakettia on kritisoitu siitä, että tässä tulisi tiettyjä omia rahoitusmekanismeja EU:lle. Hiilivero — sitä me olemme pitkään ajaneet vasemmistoliitossa ja ilolla tervehdimme. Ilolla tervehdimme myös muoviveroa. Sen lisäksi transaktiovero ja lentovero olisivat tyypillisesti sellaisia [Puhemies koputtaa] rajat ylittäviä, ongelmiin puut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

tuvia veroja, joilla kerätään tuloja ja puututaan ongelmiin. Näitä me tuemme, [Puhemies koputtaa] ja ne eivät haittaa Suomen budjettisuvereniteettia.

18.07 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Korona on koetellut rajusti koko tätä maanosaa, ja sitä ei kyllä voi unohtaa tässä tilanteessa. Joihinkin maihin kriisi on osunut vielä pahemmin kuin toisiin. Nyt voi surulla muistaa kuvia Espanjan ja Italian ruumishuoneiksi muutetuista urheiluareenoista ja kirkoista, jotka täyttyivät hauta-arkuista.

Tästä kriisistä on pyrittävä nousemaan yhdessä yksinkertaisesti siksi, että niin kauan kuin virus täällä riehuu, yksikään maa tai yksikään ihminen ei ole turvassa. Samalla on tietysti vahvistettava EU:n kestävyyttä tulevia kriisejä ajatellen, mikä vaatii panostuksia ilmastokestävyyteen, osaamiseen ja tki-toimintaan, ja siksi onkin ilo nähdä, että nimenomaan nämä asiat painottuvat tässä elpymisrahastossa. Suunta on siis aivan oikea sisältöjen osalta.

Myös EU-alueen talouden elpymisellä sinänsä on valtava merkitys Suomelle. Viennin osuus taloudestamme on 40 prosenttia, kuten edustaja Hassi hyvin nosti esiin, ja meille onkin jo pitkään ollut EU:n yhteismarkkinoista valtava ilo. Ilman vientiä ja tätä yhteismarkkinaa tuskin olisimme tässä hyvinvointivaltiona. Vienti toki kytkee meidät sitten osaksi kansainvälistä markkinataloutta. Suomi ei ole saari, ja vaikka haluaisi toisin väittää, niin tosiasioilta ei voi sulkea silmiä. Viennistämme suuntautuu 60 prosenttia EU-alueelle, ja siksi ei ole mikään ihme, että kaikki valtiovarainvaliokunnan kuulemat ekonomistit, Suomen Pankin pääjohtaja Rehn, nyt viikon alussa myös työmarkkinajärjestöt ovat vahvasti yhtä mieltä siitä, että jos EU-alueen talous ei elvy, niin silloin ei elvy myöskään Suomen talous ja silloin seuraukset ovat meille kohtalokkaita.

Tämä elpymisrahasto onkin hyvä avaus siihen suuntaan, että saisimme EU-alueen taloutta elvytettyä, eli tähän esitykseen on syytä suhtautua rakentavasti, kuten hallitus onkin nyt päättänyt toimia näin neuvottelujen alkaessa.

Sitten toki keskeistä katsoa sisältöihin: miten nämä toimet rahoitetaan. Monia ilmastotoimia on järkevä pyrkiä tekemään nimenomaan EU-tasolla. Tästä on moni ollut yhtä mieltä. Osa puolueista on jopa esittänyt, että ei tehdä Suomessa vaan tehdään kansainvälisesti. Silloin pitää tietysti olla antamassa valtuuksia tehdä EU-tasolla. Vaikkapa lentovero, muovivero, hiilivero ovat juuri sellaisia toimia, joita varsin moni puolue on nimenomaan EU-tasolla halunnut edistää. Tämä toki vaatii sitä, että EU:lla on mahdollisuus käyttää jonkin verran valtaa myös siellä veropolitiikan saralla niin kuin jäsenmaat katsovat parhaaksi. Tämä toki tarjoaisi sen mahdollisuuden, että sen sijaan, että jäsenvaltiot maksavat, saastuttaja maksaa, mikä on viisasta sekä ilmastomuutoksen kannalta että oikeudenmukaisuuden kannalta. Siksi näihin ympäristöveroihin onkin hyvä suhtautua avoimesti.

Lopuksi: Keskeistä on oikeusvaltioperiaate. Toivon, että siitä olemme yhtä mieltä, sillä [Puhemies koputtaa] oikeusvaltioperiaatteen tarkoitus on nimenomaan varmistaa, että juurikin sieltä salin oikealta laidalta nostettuihin ongelmiin, korruptioon, huonoon hallintoon, puutteelliseen veronkiertoon, saadaan tartuttua, [Puhemies: Aika!] ja siksi omaa ideologiaa ei pidä ikinä asettaa oikeusvaltion edelle.

18.10 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tullut kyllä jo selväksi, että hallitus on hyväksymässä tätä sopimusta, kunhan se summa vain on oikea. Se tästä kaikesta viestittelystä on aistittavissa. Onko se summa sitten — se Euroopan kautta lahjaksi annettava summa näille valtioille, jotka eivät itse laskuistaan selviä — 500 miljardia euroa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

vai onko se sitten 250 miljardia euroa? Mikä se teidän summanne on, minkä te hyväksytte? Mikä se Suomen raja on? Meidän mielestämme ei pitäisi mitään rahaa antaa ilmaiseksi. Se on aivan selvä peruste, että ei ole sellaista ilmaista rahaa, koska suomalainen veronmaksaja sen joutuu joka tapauksessa täällä maksamaan. Tätä on hyvin vaikea perustella millään Suomen viennillä tai arvopohjalla tai millään vahvalla Euroopalla. Kyllä jokainen valtio on vastuussa omista veloistaan.

Muutama esimerkki, arvoisa puhemies. Euroopan unioni on ehdottanut 750 miljardin tuiki- ja lainapakettia, jonka avulla saataisiin pelastettua eniten koronapandemiasta kärsineitä maita, kuten Italia. Elvytyspaketin hyväksyntä vaatii EU:n jäsenten yksimielisyyttä, joten Suomen kannalla on todella iso merkitys. Suomen talous on taantumassa, ja suomalaisten kotitalouksien velkaantumistaso on korkea. Tavalliset kansalaiset ovat kärsineet koronakriisistä. Sadattuhannet suomalaiset ovat joko yt-neuvottelujen piirissä, lomautettuna tai irtisanottuna.

Nyt yksi esimerkki: Italian talouden ongelmat eivät ole lähtöisin koronakriisistä, vaikka se onkin pahentanut niiden ongelmaa. Italian valtionvelka oli jo ennen koronakriisiä 134 prosenttia bkt:stä, Suomen vastaavasti vuonna 2019 oli 59,4 prosenttia. Italian kotitalouksien velkaantumistaso kuitenkin on huomattavasti Suomea pienempi. Suomessa velkaantumistaso oli syksyllä 127 prosenttia, Italiassa vastaava luku oli ainoastaan 80. Tässä on huima ero, eliikkä kyllä siellä kotitalouksissa on pelivaraa enemmän kuin täällä. Silti suomalaisesta oltaisiin tekemässä nettomaksaja Italian heikon valtiontalouden pelastamiseksi. Tämä ei perussuomalaisille käy. Italia olisi alustavasti saamassa rahastosta kokonaisuudessaan 173 miljardia euroa, joista 82 miljardia olisi tukea, siis käytännössä suoraa lahjarahaa, ja 91 miljardia lainaa. Samaan aikaan ollaan kuitenkin hiljaa siitä, että Italialla on yhdet maailman suurimmista kultavarannoista. Niiden rahallinen arvo on yli 120 miljardia euroa. Siis kultavarantojen arvo ylittää yksistään Italialle kaavailun suoraan avustuksen määrän noin 40 miljardilla eurolla.

Arvoisa puhemies! Jos normaalissa tilanteessa suomalaiselta veronmaksajalta, suomalaiselta duunarilta, loppuu ostovoima ja hän elää velaksi, niin eikö hän ensin mene säästötilille ja maksa velkansa pois ja sen jälkeen mene sosiaalitoimistoon pyytämään rahaa, jos ei [Puhemies koputtaa] pysty elättämään perhettään ja vastuista suoriutumaan, perusvastuista? Miksi hallitus on antamassa ilmaista rahaa [Puhemies: Aika!] maille, joilla on varantoja enemmän kuin Suomella tällä hetkellä esimerkiksi kunnan muodossa?

18.14 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Tänä päivänä jos koskaan on aika muistella, minkälainen huijausten sarja Suomen EU—Emu-taival on ollut. Jäsenyyden kynnyksellä taloudellinen eliitti, poliittinen eliitti, ammattiyhdistyseliitti ja keskeiset tiedotusvälineet löysivät toisensa ja maalasivat kuvan valinnasta, että ei ole kuin yksi vaihtoehto. [Vilhelm Junnila: Hyvä aloitus!] Jäsenyydestä sanottiin, ettei se tarkoita yhteistä rahaa. Kun se kuitenkin otettiin käyttöön, sanoitte, ettei se tarkoita yhteisiä vastuita. Kun Suomekin sidottiin maakohtaisiin tukipaketteihin ja Euroopan vakausmekanismiin, sanottiin, ettei se tarkoita yhteisiä veroja. Tänä päivänä me puhumme juuri yhteisistä veroista, ja sama kehityskulku on nähty muun muassa EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Aina kun on otettu askel liittovaltion suuntaan, seuraava askel on kielletty.

Viikonlopun Ilta-Sanomien pääkirjoituksessa ansioistaan palkittu erikoistoimittaja, taloustoimittaja Jan Hurri otsikoi kirjoituksensa: ”Nyt pitäisi puhua liittovaltiosta.” Hän toteaa: ”Radikaaleinta ehdotuksessa eivät ole rahasummat vaan tapa, jolla komission malli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

muuttaisi unionin luonnetta — monilta osin aiemmin pyhinä pidettyjä periaatteita koetellen.” Ja edelleen: ”EU saisi luvan ottaa sellaista yhteistä velkaa, jota se on aiemmin itsekin pitänyt kiellettyinä.” Edelleen: ”Elvytysvarojen ohjailu puolestaan antaisi komissiolle ennen kokemattoman suuren määrän sellaista talouspolitiikan päätösvaltaa, joka on tähän asti kuulunut jäsenvaltioiden suvereenin päätösvalan ytimeen.” Hän muistuttaa vielä, että elpymisrahasto ei olekaan vain iso rahapotti talouden elvyttämiseen vaan sen keskeiset osat muokkaisivat EU:ta entistä selkeämmin yhteisten velkojen ja yhteisten varojen tulonsiirtounioksi, ja hän toteaa hyvin selvästi: ”Käytännössä komission mallin voi tulkita muuttavan EU:ta ison askelen kohti liittovaltion kaltaista järjestelmää.” Se valitettavasti näyttää olevan totta.

Eikä Jan Hurri ole näiden ajatustensa kanssa yksin. Tasavallan presidentti muistutti tyhjästä luodusta rahasta, varoitti siitä. Keskustalainen pitkäaikainen meppi Kyösti Virrankoski kysyi: ”Onko tämä se EU, johon Suomi liittyi?” [Mikko Savola: Köpi on fiksu mies!] Ja Esko Seppänen muistutti: ”Nyt kapitaalinen keinottelu rahapolitiikkansa pois luovuttaneiden valtioiden rahoilla menee koronan piikkiin.” Hän muistutti EKP:n 3 000 miljardista olemattomasta rahasta, joka on laitettu liikkeelle. Siitä voi olla varma, että pääkonttorin pojat myöskin korona-aikana pelaavat oman pelinsä.

Nämä kaikki, jotka mainitsin, ovat eritaustaisia ihmisiä, mutta samat varoittavat sanat. He ovat vapaita sanomaan. He eivät ole eliitin jäseniä sillä tapaa, että olisivat riippuvaisia kenestäkään muusta. [Puhemies koputtaa]

Kun ministeri Kulmuni sanoi, että pitäisi olla vaihtoehtoja, niin en tiedä vaihtoehtoista, [Puhemies koputtaa] mutta ainakin muistutus siitä, että on tunnustettava tosiasiat.

18.17 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Jatkan edustaja Mustajärven ansiokaasta puheenvuorosta.

Itse olen lähes koko elämäni elänyt EU:ssa ja suhtautunut positiivisesti Eurooppaan ja Euroopan unioniin ja euroon, ja katson, että se on tuonut paljon hyvää, ja toivottavasti tuo jatkossakin. Siksi toimia tarvitaan. Mutta ne asiat, mitä nyt esitetään näissä malleissa, koskevat juuri sitä, onko tämä se sama EU, johon olemme liittyneet, tai noudatammeko me jatkossa niitä periaatteita, jotka aikaisemmin on yhdessä sovittu, tai syntyykö tästä velkaunioni. Perussuomalaiset puhuvat monesti moraalikadosta, jossa riskejä jaetaan lisäämällä toisten riskejä. Eli on paljon avoimia kysymyksiä, joihin hallitus ja koko tämä Suomen eduskunta joutuvat vastaamaan. Se hyvä puoli tässä keskustelussa on nyt ollut, että myös oppositiosta esimerkiksi kokoomus omassa ryhmäpuheenvuorossaan nosti esiin juuri nämä rakenteelliset uudistukset, nosti esiin myöskin velan määrän ja sen, kuinka pitkäksi ajaksi ja missä suhteessa siihen sitoudutaan, ja jo aikaisemmin myöskin perustuslakivaliokunnan määrittelemät reunaehdot. Nämä ehdot ovat samoja ehtoja, jotka myöskin hallitus on tuonut monesti tässä keskustelussa esiin.

Haluan vielä toistaa sen, että tämä komission esittämä malli ei ole Suomen hyväksyttävissä, ja se viesti varmasti täältä on myöskin muille Euroopan maille tänään lähtenyt, kun sitä on moni kysynyt. [Mika Niikko: Mikä se summa on?]

Ehkä tärkeintä on kuitenkin se, että jokainen valtio vastaa omasta talouspolitiikastaan, ja tässä neuvottelussa jokainen valtio myös ajaa omia etujaan. [Mika Niikko: Hyvä!] Oli suuri yllätys siinä, kun Saksa vaihtoi kantaansa näin radikaalisti. Ehkä Saksa myös katsoo, että on hyötyä siitä, että saamme elvytettyä tätä unionia, mutta osaltaan he varmasti arvioivat oman teollisuutensa hyötyvän siitä entistä enemmän. Samanlaista arviota pitää myös Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

men tehdä nyt tämän koko paketin osalta: miten me hyödyimme siitä, että koko unioni elpyy, minkälaisia mahdollisuuksia tämä paketti tuo meille esimerkiksi vihreän talouden, digitaalisuuden tai muiden sektoreiden osalta. Mutta tässä on vastaavasti vaakakupissa myös katsottava erittäin tarkkaan, mitä vastuita tulee, kuinka pitkäksi aikaa ja kuinka vakavia ne ovat. Mielestäni hallitus on tässä toiminut määrätietoisesti, ja hienoa, että tämä keskustelu nyt täällä salissa käydään. Tämä toimii myöskin hyvänä lähetekeskusteluna suurelle valio-kunnalle, joka ensi tiistaina sitten tästä oman kantansa muodostaa.

18.20 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus otti tänään EU:n elvytysrahastoon sellaisen kannan, joka uskoakseni on myös suomalaisten enemmistön kannan suuntaan. Suomi ei siis voi hyväksyä komission ehdotusta sellaisenaan vaan vaatii siihen muutoksia, joita muun muassa edustaja Ovaska hyvin toikin jo esille.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä sitä, että tätä yhteistä elvytysrahastoa muutetaan juuri siihen suuntaan, että lainapainotteisuutta lisättäisiin, ja mielestäni se saisi olla kokonaankin lainapainotteinen, niin että luovuttaisiin tällaisten tukityyppisten mekanismien käyttöön otosta ja ajatuksesta kokonaan. Tärkeää on myös, että laina-aikaa lyhennetään ja että rahamäärää pienennetään. Keskustalaisina olemme painottaneet sitä, että jokaisen maan tulee vastata omasta talouspolitiikastaan ja omista veloistaan ja Suomen tulee päättää jatkossakin itse omasta rahankäytöstään. Mielestäni edustaja Hoskonen kuvasi hyvin sitä ja aivan oikein totesi, että perimmiltään kyse on siitä, kuinka itsenäisiä me olemme, ja meillä pitää olla ohjat omissa käsissämme ja eduskuntamme käsissä.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta siitä, että se suhtautuu avoimesti näihin neuvotteluihin ja että hallitus korostaa sitä, että on tärkeää käydä asiasta myös kansalaiskeskustelua, että me kuuntelemme suomalaisten ääntä. Paljon tästä asiasta on itsellenikin tullut palautetta, ja niin kuin olemme huomanneet, EU-asiat — ja varsinkin, kun on kyse EU:n rahoituksesta ja EU:ssa tapahtuvasta rahankäytöstä — herättävät voimakkaita tunteita. Toivon kuitenkin, että pystyisimme käymään sellaista asiapohjaista keskustelua, jossa pidetään faktat mielessä ja kunnioitamme toistemme ajatuksia, vaikka olisimmekin eri mieltä. Suomalaiset ansaitsevat suoraa ja rehellistä puhetta.

18.22 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Koronakriisiä pyritään Suomessa käyttämään keppihevosenä, kun yhteisiä verovaroja lapioidaan hankkeisiin, [Mikko Savola: Ei Suomessa!] joiden todelliset tarkoitusperät piilevät hallituspuolueiden ideologioissa. Hallituksen viimeisintä lisäbudjettiakin perustellaan välttämättömänä elvytyspakettina, mutta sen sisään on todellisuudessa leivottu vihervasemmistohallituksen puolueohjelmien periaatteita.

Samoin keinoin kansalaisille yritetään nyt myydä euroalueen elvytyspakettia koronakriisistä nousemiseen. Todellisuudessa kyseessä ei suinkaan ole koronakriisipaketti, vaan eurokriisipaketti. Koko 750 miljardin massiivisesta paketista jopa 500 miljardia ollaan jakamassa tukina, joita ei peritä takaisin ja joiden suurimpina saajina ovat Etelä-Euroopan valtiot, jotka näin avokätisesti palkitaan huonosta taloushoidostaan.

Hallituksen siunaamana Suomen osaksi on tässäkin kokonaisuudessa, totuttuun tapaan, jäämässä maksajan rooli. Suomikin on saamassa avustuksina arviolta 3,5 miljardia euroa, kunhan vain ensin suostuu siirtämään huikeat 8,5 miljardia muiden maiden käytettäväksi. Avustusten saaminen edellyttää, että varoja käytetään EU:n yhteisten tavoitteiden hyväksi, kuten ilmastonmuutoksen torjuntaan. Nykyhallituksen suuruuden hullut ilmastotavoit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

teet veronmaksajien kustannuksella eivät siis nekään ole tarpeeksi, kun nyt esitetään suomalaisten rahaa kipattavaksi miljarditolkulla myös Euroopan ilmastohankkeisiin.

Jättimäinen elvytyspaketti tultaisiin rahoittamaan kasvanein jäsenmaksuin ja koko EU:n laajuisilla veroilla. Ei siis riitä, että suomalaista veronmaksajaa kuritetaan eteläeurooppalaisten hyväksi, vaan samalla otetaan lopullinen askel kohti EU:n liittovaltiokehitystä. Kun EU:lle avataan piikki suomalaisten veronmaksajien lukuun, voidaan olla varmoja, että yhä uusilla verukkeilla oikeutetaan suomalaisten varojen pumppaaminen milloin mihinkin kohteeseen, ja uusia kohteitahan varmasti tulee, sillä holtiton rahan jakaminen kriisimaihin ja yhteisvastuu eivät kannusta valtioita pitämään huolta taloudestaan, ja löysä talouspolitiikka saa jatkoa.

Viimeistään tässä vaiheessa tulisi Suomessakin herätä siihen, mihin meitä ollaan viemässä mukaan. Näitä järjettömiä hankkeita perustellaan aina sillä, että Suomikin pääsee niistä hyötymään euroalueen jäsenenä. Kun vertaa Suomen taloudellista menestymistä muihin Pohjoismaihin, on vaikea ymmärtää, missä se Suomen saama etu oikein piilee. Kerta toisensa jälkeen me saamme ottaa lisää velkaa ja seurata, kuinka Suomen valtion oma talous alkaa luisua askel askeleelta lähemmäksi Euroopan kriisimaiden lukuja.

Milloin koittaa se aika, että te, punavihreä hallitus, laitatte suomalaisten edun etusijalle ja varmistatte meidän sekä tulevien sukupolvien hyvinvoinnin? Saamme todennäköisesti odottaa vaaleihin 2023 saakka.

18.25 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa puhemies! Kaikessa toiminnassa me asetamme suomalaisten edun meidän tavoitteeksemme. Me ajamme Suomen asiaa, isänmaan asiaa ja koemme, että kun teemme kestäviä eurooppalaisia ratkaisuja, se hyödyttää myös Suomea. Ministeri Skinnari tässä aiemmin hyvin kuvasi, miten suomalainen vienti ja meidän taloutemme hyötyvät elpymisestä eurooppalaisista markkinoista.

Edustaja Tynkkynen ja muutamat muutkin edustajat, kun katsomme tätä kokonaisuutta, niin on tärkeää huomata, että tässä ei ole nyt kysymyksessä pelastuspaketti. Tämä ei ole eurokriisi, tässä on kysymys tähän koronakriisiin vastaamisesta. [Sebastian Tynkkynen: Tuo on selitystä!] Tämä kokonaisuus muodostuu tulevasta seitsenvuotisesta, monivuotisesta, rahoituskehiksestä, ihan normaalista EU:n budjettikehiksestä tuleville vuosille ja kertaluontoisesta elpymisrahastosta, josta me täällä nyt keskustelemme — kertaluontoisesta elpymisrahastosta, jonka koko suhteessa EU:n koko bkt:hen on vain reilu 5 prosenttia. Tällä me emme pelasta yhdenkään EU-maan taloutta, saati yhteistä eurooppalaista taloutta, ne toimet lähtevät siitä talouskasvusta, [Vilhelm Junnila: Sitten ei tarvitse mennä mukaan!] kilpailukyvyystä, kestävydestä, niistä investoinneista, joita me nyt teemme sekä jäsenmaissa että yhteisesti Euroopassa. [Sebastian Tynkkynen: välihuuto]

Puhemies! Hahmottaisin tästä kokonaisuudesta viisi seikkaa, joihin me otamme kantaa sekä täällä kotimaassa että eurooppalaisella tasolla.

Ensimmäinen kohta niistä on se, minkä kokoista pakettia me olemme valmiita viemään eteenpäin. Ja selvää on, että se komission esitys on Suomelle liian suuri. Me tavoittelemme sitä alaspäin ja lähdemme tästä neuvotteluposiitiosta eteenpäin.

Toinen seikka on se, mikä on tästä elpymisrahastosta jaettavan rahoituksen tukimuotoisuuden ja lainamuotoisuuden suhde. Meidän näkökulmamme on se, että kaikkien kannalta läpinäkyvämpää olisi lainamuotoisen rahoituksen myöntäminen. Tällöin me tietäisimme, kuka maksaa takaisin ja milloin. Tämä on meidän lähtökohtamme neuvotteluihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Kolmas kohta liittyy tähän ehdollisuuteen, josta täällä on aiemminkin jo paljon puhuttu. On aivan selvää, että mitään lahjarahaa ei Suomi tule hyväksymään eurooppalaisittain jaettavaksi. Kaikki pitää olla sidottu eurooppalaisiin tavoitteisiin, ja se toteutuu eurooppalaisen ohjausjakson myötä. [Sebastian Tynkkynen: Ilmastohankkeisiin!] Nyt esitetään, että tuki voidaan jopa vetää pois jäsenmaasta, jos rakenneuudistukset eivät etene EU:n talouspoliittisen ohjausjakson mukaisesti. Tämä on aika kovaa ehdollisuutta. Sen lisäksi me tuemme oikeusvaltioperiaatetta, ilmastoehdollisuutta, niitä kaikkia, mitä tässä on jo esitetty.

Neljäs periaate liittyy tuen jakautumiseen. Tästä käydään vielä kova keskustelu EU-tasolla. Me lähdemme siitä, että tuen tulee kohdistua niille alueille, jotka ovat tästä kriisistä eniten kärsineet. Tämä on erittäin tärkeä periaate tässä tuen jaossa.

Viides kohta, puhemies, lopuksi: Suomen budjettisuvereniteetti. Me pidämme yksiselitteisesti siitä kiinni, että tämä sali päättää Suomen valtion budjettimenoista. Tämä on seikka, mitä me tulemme vahtimaan nyt tulevissa neuvotteluissa, jotta kaikki ne vastuut ja mahdolliset takuut, joita meille tulee, muodostuvat tavalla, jotka ovat selkeitä ja tarkkarajaisia, jotta tiedämme, mihin me sitoudumme. [Sebastian Tynkkynen: Ja EU-verot tulevat!]

18.28 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Mielestäni ministeri Tuppuraisen puheenvuoro oli erittäin hyvä, ja montaa näistä asioista, mitä ministeri Tuppurainen tuossa sanoi, kokoomus tukee vahvasti.

Siellä on muutama kohta nyt tämmöisiä näistä avustusta saavista maista: esimerkiksi Puola on tällä hetkellä se neljäs maa, joka suuruusjärjestyksessä saisi avustuksia neljänneksi suurimman määrän, ja esimerkiksi Puola on nyt Suomeen verrattuna selvinnyt suhteellisesti puolet pienemmällä koronauhrien määrällä ja maan talouden ennakoitaan komission ennusteissa supistuvan vain 4 prosenttia. Ja nämä ovat semmoisia tiettyjä merkkejä siitä, että meillä voi olla vaikeuksia saada tätä osumaan ihmisten tai kansalaisten oikeustajuun. Puola on yksi hyvä esimerkki siitä: miksi he ovat nimenomaan tässä niin paljon voittajien puolella.

Mutta, arvoisa puhemies, vaikka kannatankin näitä toimia, joilla Eurooppaa tuetaan koronakriisistä toipumiseksi, koen, että esitettyä linjaa koronaelpymispaketista ei pidä tällaisenaan hyväksyä. Keskeistä olisi saada siihen ainakin seuraavat muutokset:

Ensinnäkin paketti pitäisi rakentaa sille periaatteelle, että jatkossakin jokainen maa vastaa omista veloistaan. Siksi yhteisvastuulliselle velalle pitää olla kriittinen. Tarvitsemme tiukat mutta yksinkertaisemmat säännöt ja enemmän markkinakuria. Myöskään uudesta paketista aiheutuvat vastuut ja niihin liittyvät riskit eivät saa vaarantaa valtion mahdollisuuksia huolehtia perustuslainmukaisista velvoitteista.

Toiseksi pakettiin tulevan rahan käyttö pitäisi sitoa tiukasti jäsenmaiden talouksien rakenteellisiin uudistuksiin ja kohteisiin, jotka luovat todellista eurooppalaista uutta kasvua. Mielestäni ministeri Skinnari puhui täällä hyvin. Meidän pitää panostaa jatkossa lisää uuteen teknologiaan, digitalisaatioon ja liikenneyhteyksiin. Ne olisivat tämmöisiä kohteita.

Mutta, arvoisa puhemies, aivan lopuksi joudun antamaan kritiikkiä hallitukselle tämän asian hoitamisesta tänne eduskunnan suuntaan. Menneinä vuosina olen kyllä tottunut siihen, että näitä täällä tapahtuu paljonkin, mutta minua hiukan hämmentää, kun silloinen edustaja Tuppurainen monta kertaa suuressa valiokunnassakin sanoi, että nyt tulee liian kiireellä, ei ole aikaa perehtyä, ja nyt vallassa ollessanne te teette juuri samalla lailla. Toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

voisinkin ja nöyrä toive sinne päin olisi, että myös tekisitte samanlaisia toimia, mitä viime kaudella silloiselta hallitukselta toivoitte.

18.31 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on monta kertaa tämänkin päivän aikana todettu, niin on Suomen etu, että koko Euroopan talous ja jäsenmaiden taloudet elpyvät ja että tämä elpyminen tapahtuu nopeasti. Uskon, että tämän ymmärtää myös suomalaisten enemmistö. Me olemme tänä keväänä nähneet monien suomalaisten yritysten kohdalla, kuinka heidän taloutensa on sakannut ja vienti on loppunut sen takia, että monissa Euroopan maissa talouden tilanne on kriisiytynyt hyvin nopeasti, ja uskon siihen, että nämä yritykset ja pienyrittäjät toivovat, että myös eurooppalaisten jäsenmaiden taloudet pääsevät nopeasti kasvun vauhtiin kiinni.

Mutta on aivan selvää myös, kuten täällä on monesti hallitus todennut tänään, että tällaisenaan komission ehdotus ei Suomelle kelpaa. Tähän onkin syytä saada keskeisiä muutoksia, joista SDP:n eduskuntaryhmän ryhmäpuheessa edustaja Kiljunenkin mainitsi, ja näistä aivan keskeisin muutos liittyy tähän lainan määrään, ja kyllä tähän pakettiin on syytä saada se korjaus, että tämä lainapainotteisuuden määrä nousee nykyisestä ehdotuksesta. Sen lisäksi on tärkeää, että tähän tukeen tulee kokonaisuudessaan selkeät ja tiukat kriteerit ja niitä kriteerejä on myöskin tarkasteltava sitten vuosien varrella, ja jos kriteerit eivät toteudu, niin tulee mielestäni olla valmius myöskin periä tukea takaisin. Tämä on keskeinen läpinäkyvyyteen liittyvä periaate. Sen lisäksi kolmas periaate liittyy Suomen budjettivaltaan, ja sekin on tullut täällä moneen kertaan todettua, että kyllä eduskunnalla pitää olla se viimeinen sana suomalaisten veronmaksajien rahan käytöstä.

Mutta, arvoisa puhemies, on myös syytä sanoa, että kriisin keskellä kaikkien jäsenmaiden tulee sitoutua vastuulliseen taloudenpitoon ja pitkällä tähtäimellä pitää noudattaa tätä periaatetta sekä sitä periaatetta, että jokainen jäsenmaa on vastuussa omista veloistaan. Ei näitä periaatteita pidä tässä tilanteessa hylätä. Sen lisäksi on syytä muistuttaa, että on mielestäni arvokasta, että on olemassa jäsenmaita, jotka ovat noudattaneet näitä Emu-kriteerejä pitkin matkaa vuosien varrella. Ilman tätä ei olisi myöskään tässä tilanteessa kykyä auttaa.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan muistuttaa, että tästä tilanteesta ja komission ehdotuksesta on syytä käydä laajaa kansalaiskeskustelua [Puhemies koputtaa] ja suomalaisten näkemykset tulee myöskin ottaa huomioon tässä Suomen lopullisessa kannanmuodotuksessa.

18.34 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Arvostan, että valtiovarainministeri Kummuni korosti puheessaan julkista keskustelua valmistelun yhteydessä. Pidän hyvänä myös laajan kansalaishyväksynnän edellyttämistä.

Velkapakettiin liittyvässä hätärahoitusohjelmassa Euroopan keskuspankki joustaa periaatteistaan. Aiemmin EKP on nostanut jäsenvaltioiden lainoja suhteessa euromaiden väestömäärään ja kansantalouden kokoon. Uudessa velkapaketissa EKP voi aiemmasta poiketen hankkia mittavasti Italian kaltaisten maiden valtionlainoja. Tämä on Suomelle haitallista. Tämä on selkeää avustamistoimintaa, joka kuuluu Euroopan vakausmekanismille eikä EKP:lle. Myös Saksan perustuslakituoimioistuin korosti suhteellisuusperiaatetta. Hallituksen on edellytettävä 1,825 prosentin jakoperusteen mukaista pääoma-avaimen osuutta. Kysyn ministeri Tuppuraiselta: jos lähдете tähän vekseliin, mitä hallitus tekee sen es-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

tämiseksi, ettei EKP osta valtionlainoja epätasapuolisesti vaan yhdenvertaisesti kaikilta jäsenvaltioilta pääoma-avaimen mukaisessa suhteessa?

Velkapaketin vasalliksi lähtiessä on selvää, että Suomi ottaa paljon suuremmat vastuut hartioilleen kuin mitä se tulee saamaan. Edustaja Saramo totesi, että kymmenen vuoden takaisia virheitä pankeille maksamisesta ei pidä toistaa. Kysyn: mistä annettu seteli tietää, mihin tarkoitukseen se on annettu? Vasemmalla edustaja Mustajärvi ei sentään sokaistunut Italian kultavarannoista kuten Apenniineja avokätisesti avustava Arhinmäki. Edustaja Kiljunen mainitsi, kuinka SDP pitää kiinni siitä, että jäsenmaat vastaavat omista veloistaan. [Antti Lindtman: Oikein!] Olen samaa mieltä, mutta kertokaa se Italialle, joka saisi 82 miljardia euroa tukia. Kertokaa se Espanjalle, joka saisi 77 miljardia. Kertokaa se Ranskalle, joka saisi 39. Kertokaa se Kreikalle, joka saisi 23 miljardia. Ja vastatkaa kysymykseen, jota turkulaiset ovat velkapaketista pohtineet: "Et sunkkas mittää luukurii laske?" Sillä Suomi on se, joka vastaisi vieraiden valtioiden veloista.

Hallitus törssä 5,5 miljardia lisätalousarvioonkin, ja mitä teki keskustan ryhmäpomo Kurvinen? Totesi tämän olleen uransa hienoimpia päiviä. Tänään Kurvinen kertoi Ylelle, ettei keskusta ole hallituksessa, joka on talouspoliittisesti epäuskottava. [Puhemies koputtaa] Ajatelkaa, ensin törsitään ja sitten esiinnyttään suurena budjettipäälikkönä ja kohta törsitään lisää EU:lle, joko lahjana, lainana tai molempina. Mietin ensin, antaisiko Tekir myös talouskoulutusta, mutta vaarana on, että tämänkin tulisi veronmaksajien maksettavaksi.

Arvoisa puhemies! Tämä EU:n velkapaketti ei ole edes siltarumpu, vaan laskusilta, jossa silta jää Italialle ja lasku Suomen kansalle.

18.37 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri Kulmuni on useassa yhteydessä peräänkuuluttanut, niin on hyvä, että tästä käytäisiin kansalaiskeskustelua. Tämä keskustelu on osittain ollut tänään, paitsi nyt niin myös kyselytunnilla, hieman harhaanjohtava. On puhuttu ikään kuin olisi tehty jo päätös, kun kysymys on esityksestä. [Mikko Savola: Juuri näin!] Esityksellä ja päätöksellä on todella iso ero, ja toivon, että vaikkapa eduskuntakauden alussa saamamme eduskuntaoppaat jaettaisiin uudelleen, jotta kaikki edustajat myös perussuomalaisissa ymmärtäisivät, mikä on esityksen ja päätöksen ero. [Mauri Peltokangas: Ohhoh, onpa paksua!]

Keskusta ei tämänkaltaista nyt esitettyä rahastoa voi hyväksyä, ja hallituksen tuleekin keskustella ja neuvotella siitä parempi — ihan niin kuin hallitus onkin nyt linjannut, että tämä paketti ei tällaisenaan ole hyvä.

EU-komission esityksessä — siis esityksessä — on ainakin kolme keskeistä ongelmaa.

Ensinnäkin, tämä rahasto nojaa mittavilta osin tulonsiirtoihin Suomen kaltaisilta hyvin taloutta hoitaneilta mailta sellaisille maille, jotka eivät sitä talouttaan jo ennen koronakriisiä ole pitäneet kunnossa. Toiseksi, tämä esitetty rahasto, niin kuin moni asiantuntija on puhunut — siis esitetty rahasto — olisi askel kohti liittovaltiokehitystä ja yhteistä velanottoa. Sitä ei minun mielestäni tule hyväksyä, ja toivon, että hallitus neuvotteleekin tästä esityksestä paremman. Kolmanneksi, niin kuin moni tässä salissa on tänään puhunut jo, budjetivallan pitää säilyä tässä salissa. Olen tyytyväisenä kuunnellut niitä ministeriaition puheenvuoroja, joissa tämän on korostettu olleen keskeinen ikään kuin kivijalka Suomelle näissä neuvotteluissa.

Arvoisa puhemies! Euroopan unioni on Suomelle tärkeä ulko- ja turvallisuuspolitiikan viitekehys, ja nämä sisämarkkinat ovat meidän vientiteollisuutemme kannalta erittäin tärkeässä osassa. Sen takia on tärkeää, että me suhtaudumme Euroopan unionin talouskehi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

tykseen ja ikään kuin käyntiin laittamiseen tämän globaalın koronakriisin jälkeen positiivisesti ja rakentavasti, että me teemme sellaisia esityksiä, jotka hyödyttävät koko unionia, jotka hyödyttävät Suomea, ja kyllä meidän täytyy olla siinä myös itsekäs. On ajateltava, miten Suomi, Suomen kaltainen vientivetoinen avotalous pärjää mahdollisimman hyvin. Ei ole Suomen etu, jos Euroopan unioni, Euroopan markkinat ajautuvat pysyvään pitkäaikaiseen taantuma tai lamaan.

Keskusta kannattaa eurooppalaista yhteistyötä ja Euroopan unionia, mutta meillä tulee olla tervettä kritiikkiä sitä kohtaan. Meillä tulee olla mielessä Suomen etu. Ja nytten kun hallitus lähtee tästä neuvottelemaan, niin minusta ne puheenvuorot, joita tänään on kuultu tässäkin salissa mutta erityisesti ministeriaitiosta, ovat olleet erinomaisia, ja toivon menestystä neuvotteluihin.

18.40 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensiksikin totean, että tämä keskustelu täällä on ollut kokonaisuudessaan suhteellisen kriittistä kautta linjan. EU:n komissio on esittänyt 750 miljardin euron elvytyspaketin koronaviruksen haittojen korvaamiseksi. Keskusta ei tätä pakettia sellaisenaan hyväksy, eikä sitä tämän päivän linjauksen mukaan hyväksy koko hallituskaan. Nyt aletaan, aivan kuten edustaja Könttä totesi, neuvottelemaan komission pohjaesityksestä.

Jos tukipaketti menisi sellaisenaan läpi, siirtyisi EU avoimeen velalla elämiseen lähes 40 vuodeksi. Se on liian pitkä aika. Sen vuoksi laina-aikaa on aidosti lyhennettävä. Kun tarkastelemme viimeistä 15—20:tä vuotta taaksepäin, tätä hetkeä ja seuraavaa 15—20:tä vuotta, voimme olla varmoja, että talouskriisejä ja muita kriisejä tulee edelleen. Hyppäminen vuosikymmenten velalla elämiseen olisi epäreilua ennen kaikkea lapsiamme kohtaan ja heidänkin lapsiaan kohtaan.

EU-rahoituksen kriteereitä tulee tarkastella hyvin kriittisesti. Ei voi olla niin, että tuen saa tekemättä mitään. Etelä-Euroopassa on ollut paljon taloudellista välinpitämättömyyttä. Taloudellisen nousun ja uudistusten on lähdeittä heistä itsestään, niin kuin mekin olemme joutuneet ja joudumme tekemään. Kannettu vesi ei kaivossa pysy. Lisäksi komission esityksessä on kummallisuuksia. Esimerkiksi Puolan tukeminen koronan varjolla ei sovi suomalaisen järkeen. Se summa on esityksen mukaan noin puolet Espanjan osuudesta.

Velkaa ei saa ottaa sen vuoksi, että EU:ta ajettaisiin liittovaltiota kohti. Jos sitä otetaan, sen on autettava akuuttiin kriisiin, ja sitä on valvottava ja kohteen saajilta on vaadittava aitoja uudistuksia. Eurokriisin aikaan tuki oli lainaa, nyt komission esityksessä on mukana merkittävä suora tuki. Sen suoran tuen pitää olla viimeinen keino. Laina on aina maksettava takaisin.

Keskustalla onkin asiaan kolme kriteeriä: ensiksikin paketin on oltava väliaikainen, toiseksi suoria tukia ei tule sallia vaan tukemisen on oltava lainaa, ja kolmanneksi laina-ajan on oltava reilusti nykyistä lyhyempi.

Arvoisa herra puhemies! Jos jotain koronakriisi on opettanut, se on opettanut huoltovarmuuden tärkeyden: ruoka, lääkkeet, energia. EU:ssa on kannettava entistä suurempaa vastuuta siitä, että olemme vähemmän riippuvaisia Kiinasta ja muista Aasian maista, kuten EU:n ulkopuolisista maista ylipäätään. Tuotannon ydin on pidettävä omissa käsissämme. Suomen osalta se tarkoittaa vahvaa maataloutta eli ruoan omavaraisuutta, vahvaa energia-tuotantoa eli kotimaisten energialähteitten käyttöä, pois ulkomaista riippuvista energialähteistä, [Puhemies koputtaa] sekä oman suojavaälinetuotannon käynnistämistä ja ylläpitä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

mistä ja oman rokote- ja lääketuotannon vahvistamista. EU:n tehtävä on vahvistaa koko alueen taloutta ja huoltovarmuutta.

18.43 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Suomessa on talouden hätätila, mutta mitä tekee hallitus? Se ajaa suomalaisia rahoittamaan Euroopan kriisimaita ja kiihdyttää liittovaltiokehitystä, vaikka kieltäähän tämän monissa puheenvuoroissa tänäänkin. Hallitus yrittää piilottaa ulostuloillaan innostustaan tästä yhteisvastuusta ja koronaelvytyspaketista, mutta turhaan. Erityisesti olemme huomanneet, että keskusta yrittää selittää ja esittää ajavansa kansallista etua ylimielisenä. Hallitus on kuitenkin tosiasiassa ottamassa Suomelle jopa 13 miljardin lisävastuut muiden maiden taloussotkuista. Lopputulos tulee olemaan suomalaisille kestävä, oli vastuuta miljardin verran suuntaan taikka toiseen.

Maamme talouden murskalukujen valossa on mahdotonta ymmärtää hallituksen avokatsiisyyttä EU:n suuntaan. Eikö olisi aivan selvää, että Suomella ei ole varaa saati velvollisuutta ottaa tällaista taakkaa oman pahenevan talous hätätilansa päälle? Kaikki lainat, kaikki lahjat, joiden antamiseen osallistumme, ovat meille riskejä. Ne vaarantavat talouttamme ja heikentävät mahdollisuuksiamme huolehtia itsenäisesti maastamme. Ne eivät ole kansallisen edun mukaisia. Hehkutus siitä, että elvytyspaketilla olisi merkittävä vaikutus Suomen vientiin, on joltain toiselta planeetalta.

Arvoisa puhemies! EU:n elvytyspaketti ei oikeastaan edes liity koronaan. Elvytyspaketilla halutaan nimittäin kiireesti sitoa EU:n kaikki jäsenmaat rahoittamaan ikuisesti etelän holtitonta taloudenpitoa. Tällä sitomisella yritetään estää Italian kaatuminen, euron ja EU:n hajoaminen sekä suojata Ranskaa ja Saksaa jättitappioilta. Italia halutaan pelastaa hinnalla millä hyvänsä. Maa on ottanut jo käsittämättömät 2 450 miljardia euroa velkaa, eikä se ole saanut talouttaan kuntoon. Italian luottoluokitus on vain yhden pykälän päässä roskalainaluokasta. Tuon yhden pykälän pudotus laukaisisi sijoittajien Italian valtionvelan pakkomyynnit. Italia luhistuisi aiheuttaen maalle pakkolähdön eurosta. Tämän seurauksena Ranska ja Saksa kärsisivät jättitappiot, mikä selittääkin niiden innon esittää jättimäistä yhteisvastuuta.

Arvoisa puhemies! Ongelma on tietysti se, että näin jatkaen mikään ei tule riittämään. Euroopan keskuspankki ei voi ikuisesti painaa leikkirahaa, eikä yhteisö, jossa ei noudateta omia sääntöjä, korjaannu laatimalla lisää sääntöjä. Suomen turva ei ole yhteisössä, jossa isot voivat kiertää sääntöjä omaksi hyödykseen, pienempien vahingoksi. Suomen turva ei ole yhteisvastuullisessa elvytyspaketissa, jolla pidetään väkisin pystyssä [Puhemies koputtaa] syvissä ongelmissa olevia kriisimaita, pankkisektoria ja tehottomia rakenteita.

EU ei maataamme pelasta. Meidän on pelastettava Suomi itse. EU:n taakanjakopeli [Puhemies: Aika!] on vihjellettävä poikki.

18.47 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puheissa pyöritelty vastuuta, lukuja, summia ihan riittämiin, enkä niihin omassa puheessani nyt kajoa. Keskityn vain siihen olennaiseen: mitä tämä kaikki tulee merkitsemään Suomen kansalle.

Kokoaan suurempi Suomi on kovaa kyytiä muuttumassa Euroopan liittovaltion pohjoisimmaksi osavaltioksi, jonka nykyhallitus ajaa ensin kylmästi konkurssiin, ja EU viimeistelee avioliiton ikuisella velkavankeudella.

En olisi kyllä vuosi sitten uskonut hallituksen kykenevän näinkin nopeaan kansallisvaltion alasajon suunnitelmalliseen toteuttamiseen, mutta keskustapuolue mahdollisti tämän lähtemällä vihreiden ja vasemmiston erikoiseen kelkkaan. Onko Suomessa kuuna päivänä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

nähty hallituksen jakavan näin runsaskätisesti rahaa sinne ja tänne ja vähän tuonne kuin paraskin siemenlinko, eikä huolta huomisesta ole, kun velkarahaa törstetään keinotekoista sädekehää kiillotellen, samalla kun EU:ta kumarretaan nokat perunapeltoja halkoen. Joko hallitukselta on karannut mopo kokonaan käsistä tai tässä on puhtaasti kyse liittovaltioprojektin maaliin saattamisesta ja Suomen ajamisesta sellaiseen taloudelliseen ahdinkoon, jossa mitään muuta mahdollisuutta ei ole eikä anneta.

Joka tapauksessa tervettä tämä taloudenpito ei ole, ja mitä pidemmälle hallituksen annetaan jatkaa, sitä nopeampaa on kansallisvaltiomme tuho. Ikävää on tietenkin, että tämä koskee myös punavihreässä kuplassa eläviä, eikä tulevaisuudessa enää olekaan niin helppo piipahtaa kivijalkakuppilassa nauttimassa ajankuluksi pakurikäpäteetä tai jotain parsasmoothieta. Ei siinä mitään, kun rahaa ei tipukaan enää seinästä vaan sen eteen on tehtävä töitä.

Arvoisa puhemies! Saksa ja Ranska ovat ne Euroopan unionin ydinmaat, joiden talouskasvu kiittää ja kiittää jokaisen velkakirjan, jonka Suomi tulee allekirjoittamaan, ja sehän tullaan allekirjoittamaan. Koronan varjolla kehitetty tukipaketti on tarkoitettu vain ja ainoastaan niille Euroopan maille, joiden talous on ollut kuralla valmiiksi jo vuosia ja joita on lainoitettu pelkästään siksi, että tämä tulonsiirtohimmeli on väkisin pyritty pitämään pystyssä ja toimimaton euro valuuttana saatu pelastettua.

No, nyt on kuitenkin maksun aika, eivätkä esimerkiksi Italiaa eniten lainoittaneet Ranska, Saksa, Belgia ja Espanja halua missään nimessä joutua itse maksumiehiksi, koska onhan Euroopassa nettomaksajamaita, kuten Suomi, joilta voi kupata viimeisetkin tuhkat pesästä, ennen kuin korttitalo lopullisesti kaatuu.

Arvoisa puhemies! Mikäli hallitus hyväksyy tukipaketin, on todettava se tosiasia, että sillä ei euroa eikä unionia tulla pelastamaan, se on varmaa. Tämä lisäajan osto toimimattomuudessaan tulee viemään Suomelta lopullisesti hyvinvointivaltion aseman, ja päädyimme tulevaisuudessa Kreikan, Italian ja Portugalin kanssa samaan talousahdinkoon [Puhemies koputtaa] ja Afrikan tavoin muiden maiden autettavaksi kehitysmaaksi. Hyvin se vetää tämä hallitus. — Kiitos.

18.50 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustellaan isoista asioista, ja on varmasti hyvä peilata myös vähän historiaan. Vuosituhannen vaihteessa Suomi oli lähes mittarilla kuin mittarilla mitattuna maailman kilpailukykyisin talous. Siihen oli edesauttanut se, että meillä oli ollut aiempina vuosina aika ankara, kova mutta tehokas konsulttipakko. Kun Suomi toipui 90-luvun lamasta, ei ollut ketään, joka olisi meitä auttanut. Suomen oli pakko tehdä ne välttämättömät rakenteelliset uudistukset, jotka mahdollistivat sen, että kun vuosituhanteen vaihteen molemmin puolin kansantalous puhkesi oikein kukkaan, niin todella pystyimme viemään suomalaista hyvinvointia eteenpäin, koska olimme kilpailukykyisiä ja julkinen taloutemme oli vahvalla pohjalla. Itse asiassa on hieman sääli, että sen jälkeen ei ole ollut minkäänlaista pakkoa taloutta uudistaa, ja ihan hallituspohjan väristä riippumatta Suomessa on jäänyt tekemättä niitä tarpeellisia uudistuksia, joilla olisimme nyt paljon vahvempia kohtaamaan esimerkiksi tämän nyt vallitsevan laman ja viemään suomalaista hyvinvointia eteenpäin. Toki täytyy antaa kyllä edelliselle hallitukselle, jossa kokoomus, keskusta ja perussuomalaiset yhdessä tekivät toimia, kiitosta siitä, että työllisyyttä saatiin kohennettua.

Arvoisa puhemies! Haluan siis korostaa sitä, että niin kauan kuin pakko puuttuu niiltä mailta, jotka Euroopassa tällä hetkellä tätä tukirahaa toivoisivat, ne maat eivät pysty teke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

mään niitä uudistuksia, koska ne ovat poliittisesti aina vaikeita. Niin kauan kuin niiltä puuttuu pakko, ne maat eivät pysty tekemään sitä, että ne pääsisivät tilanteeseen, jossa voivat auttaa itse itseään, ja sen vuoksi minusta suhtautumisen nyt tähän kokonaisuuteen tulee olla hyvin kriittinen.

Ja, arvoisa puhemies, kun tänään on kuultu siitä, että Euroopan keskuspankki on laajentanut jo entisestään todella massiivista velkojen takaisinosto-ohjelmaansa 600 miljardilla eurolla, niin oikeastaan kysyisinkin, mihin me vielä tarvitsemme sitten tällaista elpymisrahastoa, joka kuitenkin näyttää uhkaavan esimerkiksi EU:n perussopimuksia. Jäsenmaissa koetaan ja täällä eduskuntakeskustelussa on käynyt aivan ilmeiseksi, että tämä on vastoin sitä periaatetta, että kukin maa vastaan omista veloistaan. Totta kai ymmärrän, että myöskin EKP:n kautta meille syntyy vastuita, mutta miksei sitten se EKP ole tässä tilanteessa se työkalu, joka pystyisi nyt tuomaan velkarahaa jäsenmaille niin, että jäsenmaat pystyvät sitten tästä akuutista tilanteesta selviämään ja pakon edessä tekemään ne uudistukset, joita he välttämättä tarvitsevat oman hyvinvointinsa edistämiseksi pitkälle tuleville vuosikymmenille?

18.53 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Elvytysrahaston taustalla on tietysti EU-alueen talouden nopea ja raju heikentyminen. Ilman yhteisiä toimia EU-alueen talous ei elvy kriisistä ja uhkana on pitkä investointilama, ja se aiheuttaisi vakavia ongelmia Suomen viennille ja kansantaloudelle.

Suomen kannalta on kuitenkin selvää, kuten täällä lukuisissa puheenvuoroissa on todettu, ettei komission esitys voi tulla sellaisenaan hyväksytyksi vaan sitä on muutettava. Pidänärkevinä niitä elementtejä, joita hallitus on linjauksessaan tuonut julki. Tukipainotteisuudesta on todella siirryttävä enemmän lainapainotteisuuteen. Pitäisin viisaana myös sitä, että lainoja ehdollistettaisiin vaatimuksena, että maat laittaisivat talouttaan kuntoon, ja mielellään tätä taloudenpitoa olisi hyvä valvoa.

Suomen intressiä on tarkkaan varjeltava, ja rahoitussuuntaa on hyvä arvioida esimerkiksi verrattuna edelliseen rahoituskehysesitykseen. Ja toden totta, eduskunnan budjettisuvereenisuudesta on loppuun asti pidettävä kiinni. Näiden ehtojen vallitessa Suomella on yhteistyökykyisenä ja ratkaisuhakuisena jäsenmaana edellytykset olla mukana rakentamassa unionin uutta kestävä kasvua, maanosamme talouden ja teollisuuden pohjan uudistamista ja alueellisen koheesion vahvistamista.

Puhemies! Kannan ottaminen kokonaisuuteen edellyttää, totta kai, eduskunnan pohdintaa, jota tänäänkin on täällä jo pitkään tehty. Elvytyspaketin panostukset tulevaisuuteen ovat mittavia, ja EU-komission lainanotto on iso periaatteellinen kysymys, jota on arvioitava huolellisesti poliittisesta, taloudellisesta ja myös oikeudellisesta näkökulmasta.

Tekemättä ei voi kuitenkaan jättää, sillä koronakriisistä taloudellisesti kärsivä unionin alue on saatava uudelleen kasvun tielle. Suomen viennistä 60 prosenttia on EU:n sisäistä. Kuten totesin, investointilama sisämarkkinoilla olisi myrkyä vientiteollisuudelle ja työllisyydelle. [Puhemies koputtaa]

Puhemies! On selvää, että EU tarvitsee elvytyspaketin. Kyse on siitä, miten se tehdään ja millä ehdoilla se tehdään.

18.56 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Tämä tukipaketti, elvytyspaketti, miksi sitä halutaan sanoa, sisältää, kuten täällä on monesti mainittu, tukiosuuden ja lainaosuuden, ja tässä loppujen lopuksi on kysymys vain ja ainoastaan siitä, että nettomaksajamaat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

lahjoittavat nettosaajille, mutta se tehdään vain tällaisen kätevän mekanismin kautta, jotta pystytään tekemään se oikeudellisesti EU:n omia sääntöjä pikkusen, hiukan taivuttaen.

Siis taustalla tässä on se kysymys, että tässä halutaan mahdollistaa EU:lle oma velka. Ja tässä on kysymys siitä, että taloutta on hoidettu huonosti näissä etelän maissa jo aika pitkään. Meidän linjamme olisi se, että nämä velat itse asiassa kannattaisi leikata pois, tai niitä ehkä tullaan jossain vaiheessa jopa leikkaamaan jollain mekanismilla. Tässä on kysymys siis huonosta talouspolitiikasta. Ja nyt sitten, kun katsoo näitä pohjoisen maita, tässä on kysymys siitä, että ne maat, jotka ovat itse hoitaneet asiat, tehneet uudistukset, investoinnit ja laittaneet oman menopuolensa kuntoon, joutuvat nyt tämän mekanismin kautta maksamaan näiden maiden investointeja ja menoja, jotka eivät tätä asiaa ole aikanaan hoitaneet. Me emme enää tämän jälkeen noudata EU-budjetin tasapainovaatimusta. EU-maat käytännössä joutuvat vastuuseen toisten veloista, ja EU:lle syntyy oikeus ottaa velkaa, ja sitten synnytetään EU:lle uusia omia tuloja, vaikkapa isompi osa alv-tuotoista.

Tämä on hyvin ongelmallinen tilanne. Tämä kaikki on oikeastaan liittovaltiokehitystä. Pakettia siis vastustaa neljä maata, ja oikeastaan Suomikin nyt tässä, kuten ollaan kuultu, vaatii näitä tiettyjä tiukennuksia. Mutta nyt tulee se kysymys siitä, että kun tällä kuitenkin on yksimielisyysvaatimus, niin eikö olekin niin, ettei tähän ole pakko suostua, ja jos nämä halutaan kuitenkin viedä läpi, muut maat voivat viedä sen vapaaehtois pohjalla. Eikö se kuitenkin näin ole? Ja kun Suomi on nyt viety EU:n päättäviin pöytiin, niin nyt siis Suomella olisi päätösvaltaa sanoa, että okei, tehkää te muut tämä vapaaehtois pohjalta, me jäämme tästä ulos, koska tämä vie Suomen omaa budjettivaltaa pois huomattavasti.

Ja tämä aikataulu, mikä tässä on ollut, on ongelmallinen. Tämä syntyi aika nopeasti, ennen juhannusta. Ja sitten kun tähän on kytketty tämä monivuotinen paketti, monivuotinen kehys, niin myöskin tämä synnyttää ongelman. Jos tästä elvytyspaketista jotain mukamas joustetaan, niin sitten se voidaan toista kautta kiepauttaa sinne monivuotiseen kehykseen jollekin maalle. Tämä on hyvin ongelmallista. Sitten kun katsotaan tätä, niin Suomella on niitä muitakin vastuita EVM:sta, väliaikaisesta tukimekanismista EIP:n kautta, ja sitten kun on tämä uusi työttömyysväline, niin sieltäkin syntyi valtavat vastuut Suomelle. Nämä ovat kaikki hyvin ongelmallisia mekanismeja. [Puhemies: Aika!] Ja nyt täytyy sanoa näin, että tähän elvytyspakettiin ei kannattaisi Suomen lähteä mukaan.

19.00 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua olen tuolta omasta työhuoneestani seurannut, olen huomannut, että varsin laajasti tässä salissa suhtautuminen tähän komission esitykseen, josta nyt keskustellaan, ja tietenkin myös valtioneuvoston, EU-ministerivaliokunnan, linjaus siihen, miten Suomi suhtautuu, on ollut varsin kriittistä. Uskon, että hallitus ottaa tämän huomioon, ja kun katsoo tätä linjausta, niin kyllä tämäkin on hyvin kriittinen. Tämmöisenään tätä pakettia ei hallitus ole valmis hyväksymään eikä viemään eteenpäin, ja minusta tämä linja on aivan oikein.

Itse näen tässä useitakin ongelmia, joista neljä nostan esille.

Itse asiassa ensimmäinen ei ole ongelma, vaan se on se näkökulma, että kun Suomella on hyvin kriittinen suhtautuminen tämän malliseen pakettiin, esimerkiksi siihen, että täällä on avustuksien suhde velkaan tämänlainen, niin nyt kyllä kannattaisi aktiivisesti hakea, ja varmasti taustalla haetaan, kumppaneita EU-maista, sellaisia, jotka ajattelevat tästä samantyyppisesti, ja hakea voimaa taakse, koska yksin Suomen on hankala muuttaa näitä paketteja tai neuvotella. Tarvitaan EU-piirissä samalla tavalla ajattelevien maitten liittoumaa. Eikä sekään ole tulevaisuudessa, kun ajatellaan EU:n kehitystä, tietenkään poissuljettua —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

mitä myös on nostettu esille — että joissakin tilanteissa joitakin välineitä voivat tietyt maat, tietty pienempi kokoonpano, lähteä viemään eteenpäin, jos ei koko EU lähde viemään niitä eteenpäin.

Mutta ne kolme näkökulmaa, oikeastaan kriittistä näkökulmaa, jotka haluan nostaa esille:

Ensimmäinen liittyy siihen, että tämäntyyppisen velkaunionin, jossa lähdetään suunnittelemaan — ei nyt esittämään, mutta suunnittelemaan — EU-tasoisia veroja ja aika laveasti tulkitsemaan meidän perussopimuksia siitä, voiko SEUT 125 artiklaa tulkita niin, että tämäntyyppisiä mekanismeja rakennetaan, oikeusperusta on aika höllyvällä pohjalla. Minusta tämä on suuri ongelma, koska tämä voi johtaa siihen, että koko EU-alueella tavallaan kansalaisten kokemaa legitimizeetti tälle kehitykselle poistuu, ja se on vaarallinen tie, jos semmoinen ei pysy mukana. Pitää aina huolehtia, että ne päätökset, jotka tehdään, ovat hyväksyttäviä EU-kansalaisten piirissä.

Toinen asia: Erittäin kriittisesti pitää kyllä suhtautua näihin EU-veroihin, koska meillä on erilainen veropohja ja kyky kantaa niitä veroja. Suomi, jolla on toimivat mekanismit, kyllä tulisi kärsimään tästä, että se kantaa tunnollisesti verot. Ne kohdistuisivat kyllä eri tavalla.

Ja kolmas näkökulma on se, että tästä paketista on syytä tehdä jatkossakin — ja jatkuvasti, kun se elää — kokonaisarviota: mitkä ovat sen hyvät ja huonot puolet Suomelle? [Puhemies koputtaa] Ja siinä osana ovat tietenkin reunaehdot, jotka lähtevät meidän perustuslaista.

19.03 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Tässä keskustelussa näyttää tiivistyneen jakolinja. Aika iso osa eduskunnasta on yhdensuuntainen kannoissaan, että pitää päästä tästä kriisistä irti ja siinä tarvitaan myös EU:ta mukana, mutta tälle tavalle on paljonkin kehittämistoiveita ja -vaateita. Sitten on toinen, pienempi osa, joka keskittyy siihen, että pitää päästä irti EU:sta. Perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit lähinnä ovat siitä puhuneet. Elikkä tästä tulisi sellainen iso vaihtoehtojen jako: irti EU:sta vai irti kriisistä.

No, tämän kriisistä irtautumisen osalta näitä kehittämistarpeita on erityisesti tämä lainapainotteisuus. Tämä koko sinänsä, noin 5 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta, on hyvä, ja jos tätä käytön nopeutta vielä lisätään, niin kuin valtioneuvoston kannassa on esitetty, että käytettäisiin esimerkiksi noin kahdessa kolmessa vuodessa tämä paketti, niin se tarkoittaisi, että EU:n nykyinen budjettivolyymi, noin prosentti bkt:stä, näihin ohjelmiin täksi lyhyeksi määräajaksi kolminkertaistuisi. Silloin on todella tuntuva elvytyskyky kyseessä.

Tämä lainamuotoinen apu tuo yhtä lailla samansuuruisen elvytyskyvyn kuin lahja. Ero on vain siinä, että sitä lainaa maksettaisiin 20—30 vuoden päästä takaisin. Tähän kriisiin, joka oli juuri tämän rahaston tarkoitus, se tuo ihan yhtä hyvän avun kuin lahjamuotoinen raha. Tämä on ikään kuin se peruskysymys, mikä pitää pystyä tuossa jatkovalmistelussa ratkaisemaan ja hoitamaan. Varsinkin jos puhutaan siitä 20—30 vuoden laina-ajasta, niin sen aikanahan vakavaraiset maat ja EU kokonaisuutena luovuttavat sitä hyvää luottokelpoisuuttaan näille heikoimmassa jamassa oleville talouksille, ja jos ajatellaan, että tuommoisella pidemmällä aikahorisontilla saattaa olla keskimäärin parin prosentin luokkaa tämä hyvässä kunnossa olevan ja huonommassa jamassa olevan valtion korkoero, niin sitä kautta kertyy jo kymmeniä prosentteja hyötyä ja ikään kuin sitä lahjaa sitä kautta, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

saa edullisemmilla ehdoilla lainaa kuin suoraan markkinoilta. Myös tämä täytyy ottaa huomioon tässä vertailussa.

Se iso ongelma, mistä on vähemmän puhuttu, on tämä komission outo tapa valmistella, että annetaan maiden lista, kuinka paljon kullekin maalle lahjarahaa annetaan ja kyseenalaisin kriteerein. Näistä julkaistuista kriteereistä ei voi millään päätyä siihen, että keskituloinen ja vähäisen työttömyyden Tšekki tai Puola saisi enemmän tukea per capita — siis tätä lahjamuotoista tukea — kuin todella isoissa vaikeuksissa olevat maat. No, ehkä Espanjan osalta tämä korkea, pitkään jatkunut työttömyys [Puhemies koputtaa] puoltaa tätä lukua, mutta Italiakaan — se on vauras ja suhteellisen korkean työllisyyden maa — [Puhemies koputtaa] ei näin suuria summia normaaleilla matematiikan perusteilla saisi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Jos ymmärsin oikein, ministeri Tuppurainen joutuu poistumaan. [Tytti Tuppurainen: Tarkoitus on olla tässä vielä paikalla, mutta jos myönnätte puheenvuoron, niin sanon muutaman sanan.] — Olkaa hyvä.

19.06 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Ensinnäkin totean sen, että on aivan selvää tälle hallitukselle ja uskoakseni koko salille, että me lähdemme siitä, että jokainen jäsenmaa on ensisijaisesti itse vastuussa omasta taloudestaan, emmekä me hyväksy sellaista yhteisvastuullista velkaa, joka olisi pysyvää ja täysimääräistä. Ei sellaista ole tässä kukaan esittämässä. Ja olemme myös sillä pitkällä Suomen linjalla, että olisi syytä luoda menettely valtioiden hallitulle velkajärjestelylle. Mutta tällainen velkajärjestely olisi hyvän sään asia, ja nyt ei ole hyvän sään aika, nyt olemme Suomessa poikkeusoloissa. Useassa EU-jäsenmaassa on edelleen hätätila, ja EU:n hätätilamekanismi on aktivoitu. Tässä isossa elvytyskokonaisuudessa on kysymys koronakriisin hoidosta, ja siihen me haluamme vastata. Tavoitteena on ihmisten hyvinvointi. Me haluamme estää konkurssiaallon, me haluamme estää tämän maanosan ajautumisen massatyöttömyyteen, lohduttomuuteen, näköalattomuuteen ja toivottomuuteen. Nyt pitää rakentaa siltä tulevaisuuteen, ja sitä tässä ollaan tekemässä, ja Suomen tavoitteena on huolehtia, että kaikki jäsenmaat pääsevät hyötymään näistä uusista välineistä.

Ja komission ehdotuksessa, vaikka se onkin vasta ehdotus, on monia hyviäkin uutisia Suomen kannalta. On esimerkiksi esitetty mittavaa lisärahoitusta maaseudun kehittämisrahoitukseen, mikä on Suomen saantojen kannalta positiivinen asia. Samoin on esitetty runsaasti lisärahoitusta ilmastomuutoksen oikeudenmukaisen siirtymän rahastoon, joka myös on Suomen saantojen kannalta, Itä- ja Pohjois-Suomen kannalta aivan erityisesti, myönteinen asia. Samoin tutkimukseen ja tuotekehitykseen, Horizon-ohjelmaan, on esitetty runsaasti lisärahoitusta. Kyllä näillä edellytyksillä me käymme tähän keskusteluun myös Suomen saantojen kannalta tärkeästä, tärkeästä lähtökohdasta.

Puhemies! Täällä kysyttiin minulta, mikä on meidän näkemyksemme EKP:n toimista. On tietysti aivan selvää, että Euroopan keskuspankki on täysin itsenäinen ja tekee omat rahapoliittiset ratkaisunsa itse ilman poliittista ohjailua. Se toimii oman mandaattinsa piirissä, huolehtii hintavakaudesta ja on ollut tärkeä toimija sekä aiemmin, aikanaan eurokriisissä, että myöskin tämän tilanteen yhteydessä. Se on huolehtinut jäsenmaiden rahoituksesta ja myös pankkien rahoitushuollosta, mutta se ei ole meidän talutusnuorassa, ja se jättää meille päättäjille sitten poliittisen vastuun siinä, mitä me jäsenmaat, jäsenmaiden edustajat, unionin puolesta päätämme tässä kaikkien aikojen vakavimmassa taloudellisessa kriisissä, mihin tämä maanosa on ajautumassa. Ja me haluamme rakentaa kestävästä kasvua,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

viedä unionin uusille kestäville raiteille. Suomi on mukana siinä suuressa tarinassa, jossa me rakennamme hiilineutraalia Euroopan unionia, parempaa tutkimusta ja tuotekehitystä ja sitä kautta suurempaa globaalia vaikutusvaltaa.

19.09 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo monesti todettu, niin tietysti vientivetoisena maana ja nimenomaan toisiin EU-maihin vievänä maana Suomen on tässä syytä olla etsimässä ratkaisua. Mutta en kyllä malta silti olla kertomatta huoltani tästä osa-aikakeynesiläisestä politiikasta, joka tarkoittaa sitä, että heikkona hetkenä aina sitten elvytetään ja velkaannutaan, mutta hyvänä päivänä ei makseta niitä velkoja takaisin. Tämä on kyllä oikeasti vakava asia.

Jos me katsomme nyt finanssikriisin jälkeistä aikaa, niin on joitakin maita — ja Suomesakin sitä tehtiin edellisen vaalikauden aikana — joissa saatiin edes velkaa suhteessa bruttokansantuotteeseen vähän pienenemään. Mutta yleensä tässä käy aina niin ja monissa maissa on käynyt niin, myöskin Euroopan unionissa, että jokaisen kriisin jälkeen velkaantumisen taso on noussut aina yhden pykälän eteenpäin, ja kun tulee seuraava kriisi, se nousee jälleen. Ja nyt kun me puhumme, että tämä maksetaan takaisin vuonna 2058, niin siinä ehtii aika monta kriisiä jo olemaan, jolloin tämä velkaantumisen taso on jälleen noussut. Sitten jos tähän yhdistetään, tai kun siihen täytyy yhdistää, se, että on se sitten lainaa — mitä itse pidän tärkeänä, että se on tämä lainapainotteisuus, joka täällä on korostunut — on se lainaa tai avustusta, niin joidenkin maiden osalta siinä ei ole kauhean suurta eroa: kun sitä ei sitten pystytä enää maksamaan, niin nekin jäävät vielä hoitamatta, eli kyllä tässä sellainen yhtälö on. Sitten kun lisätään tähän vielä se, että EKP painaa lisää rahaa käytännössä ostamalla joukkovelkakirjoja, niin tässä on käynnissä sellainen järjestelmä, että kyllä tässä ihan oikeasti täytyy olla huolissaan siitä, mikä tulee olemaan rahoitusmarkkinoiden ja valuutan uskottavuus pitkällä aikavälillä. Sen takia talouskurin liittäminen näihin ehtoihin on ihan avainasia. Me emme voi maailman tappiin tällä systeemillä jatkaa, tai jos jatkamme, niin silloin ne ihmiset ovat oikeassa, jotka ovat koko ajan väittäneet, että raha tulee pankkiautomaatista, ettei sillä ole mitään tekemistä reaali talouden kannalta. Kyllä se on oikeasti semmoinen kysymys, että tämä on otettava vakavasti. Tämä menee nyt hiukan jo kauemmas siitä, mitä me päätämme tänään ja tällä hetkellä, mutta kyllä tämä on asia, joka on ihan aidosti ymmärrettävä. Tämähän sisältyy tähän tapaan, jota vuosia on tehty useissa maissa. Siihen sisältyy isot riskit. On toki sellaisiakin EU-maita, kuten jo aikaisemmin on puhuttu, vaikka Ruotsi, Hollanti ja Saksa, jotka kyllä tässä pärjäävät.

Siitä pääsinkin, puhemies, siihen — ja siihen päätän — että todella toivon, että nimenomaan tässä asiassa, kun Suomi nyt pyrkii vaikuttamaan parempaan suuntaan tätä asiaa, otettaisiin se hansayhteistyö tosissaan ja käytettäisiin se voima, mikä siltä porukalta löytyy, jotta tämä ehdotus muuttuu tästä paremmaksi.

19.12 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen ryhmäpuheenvuoron pitäjä edustaja Virolainen totesi tänään aiemmin, että me kokoomuksessa suhtaudumme rakentavan kriittisesti tähän esitykseen, mikä nyt on tullut, ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että me emme ole innoissamme tästä esityksestä mutta tiedämme, että toimintakykyinen EU on myös Suomen etu.

Edustaja Satonen totesi aikaisemmin näistä hansamaista, ja itsekin olen kyllä sitä mieltä, että Hollanti, Itävalta, Tanska ja Ruotsi ovat aiemmin tuoneet Suomellekin hyvän selkänojan. Tietenkään sinänsä Suomelle ei ole etu kuulua mihinkään blokkiin, mutta on hyvä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

kuitenkin ajatella niin, että meillä on samalla tavalla samalta arvopohjalta, myöskin talouspoliittisessa mielessä, ajattelevia maita, joihin me voimme tukeutua. Nehän ovat olleet nyt sitä mieltä, että tämän paketin pitäisi olla lainaa ja mieluiten ei mentäisi yhteisvastuuseen lainkaan. Sitä itsekin tässä nyt peräänkuulutan, että tämän 750 miljardin euron täytyy olla pääsääntöisesti lainaa, jos siihen mennään.

Täällä on tavallaan mietitty myöskin sitä, mikä ero sitten toisaalta on sen välillä, onko lainaa vai avustusta: siinä on muun muassa se moraalinen näkökulma, eli täytyy olla ajatus siitä, että se raha myöskin joskus maksetaan takaisin, se ei voi olla lahjarahaa. Me olemme puhuneet vuodesta 2058, joka on hyvin kaukana. Sen täytyy tietenkin olla lähempänä. Kun mietitään kriisejä, joita meillä on ollut — finanssikriisi 2008, turvapaikanhakijoihin liittyvä, ehkä sitäkin voi kutsua kriisiksi, 2015 ja nyt tämä pandemia — niin ennen vuotta 2058 meillä voi olla vaikka miten monta kriisiä, mutta me emme vielä tiedä, mitkä ne kriisien aiheet ovat, ja voi olla, että tällä nyt sitten ikään kuin avataan pandoran lipas ja tähän EU:n monivuotiseen budjettikehykseen avataan tällainen uusi ulottuvuus, että aina kun tulee jokin suuri kriisi, niin sitten voidaan taas ottaa lisää lainaa ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Kyllä tähän liittyy myöskin se näkökulma, ketkä sitä rahaa saavat. On ymmärrettävää, että tästä 500 miljardin euron suoran tuen potista, mikä tähän nyt on ajateltu, 200 miljardia euroa menisi Espanjalle, Italialle ja Ranskalle. Mutta sitten kun mietitään niitä seuraavia, siellä on sitten Puola, Romania, Tšekki, Kreikka, ja kun katsotaan, ovatko ne kärsineet koronasta kaikkein eniten, niin näinhän ei ole. Sitten kun suhteutetaan vielä bruttokansantuotteeseen, niin päädytään erikoisiin lukuihin. Suomen osuus on aika pieni, kun verrataan näihin maihin.

Arvoisa puhemies! Kyllä sitten myöskin [Puhemies koputtaa] elpymisrahaston sitomisessa EU:n monivuotiseen budjettiin tulevat verokysymykset. Elikkä jos tulee muovivero, [Puhemies koputtaa] transaktiovero, lentovero ja niin edelleen, niin nämä ovat EU:n edun mukaisia vain siinä tapauksessa, [Puhemies: Aika!] että ne ovat globaaleja. Muussa tapauksessa niihin ei kannata mennä.

19.16 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Euroopan unionin 750 miljardin euron elvytyspaketti ei voi olla kyllä tai ei -kysymys. Toisaalta tämä kiire tämän asian käsittelyssä tekee siitä helposti juuri tällaisen yksinkertaistetun kysymyksen. Kuka voittaa tämänkaltaisessa väittelyssä? Ääripäät tietenkin: yksinkertaistaminen, tunteet, taantumus. Häviäjinä ovat rakentava kritiikki, Euroopan kehityksen mahdollisuudet ja luottamus.

Jotta ymmärrämme tätä kokonaisuutta paremmin, toistan arvostamani edustaja Satosen viestiä tältä päivältä: Jos koronakriisi olisi Euroopassa runnellut pahiten esimerkiksi Tanskaa, Alankomaita tai Saksaa, me emme nyt olisi puhumassa tästä elvytyspaketista, vaan nämä maat hakisivat apua suoraan markkinoilta ja sitä myös saisivatkin. Tämä korostaa huolellisen taloudenpidon tärkeyttä hyvinä aikoina. Muodissa oleva puolikeynesiläisyys elvyttää hädässä, ja Suomen hallituksen mukaisesti se elvyttää myös hyvinä aikoina. Tämä yhdistettynä globaaliin kriisiin, ja nyt olemme tässä tilanteessa, missä Euroopan unioni on.

Arvoisa hallitus! Teidän tehtävänne on neuvotella paras mahdollinen paketti Suomelle. Tästä äärimmäisen vaativasta tehtävästä huolimatta te olette lähteneet tähän neuvotteluun suhtautuen rahaan hieman löysästi. Sitä linjaa on vaikea enää uskottavasti kiristää. Sen sijaan tiukalla asenteella aloitetuilla askelilla olisi jäänyt vähän enemmän varaa luovia vaikeissa kysymyksissä. Tästä asenteesta loistavan esimerkin on meille antanut hansaryhmä, siis se ryhmä, johon Suomi vielä ennen löysään talouspolitiikkaan uskovaa vasemmisto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

hallitusta kuului. Olisikohan niin, että löperön hallituksen johtamaa Suomea ei enää edes haluta siihen ryhmään pilaamaan erinomaista neuvotteluasemaa?

Arvoisa hallitus, me olemme tilanteessa, joka antaa meille todellisen mahdollisuuden yhä vahvemman Euroopan puolesta, Euroopan, joka ei jää enää kilpailukyvyssä Yhdysvaltojen ja Kiinan jalkoihin. Tämä mahdollisuus ei synny rahaa jakamalla, vaan se syntyy luottamuksella, sillä, että rakennamme vahvan luottamuksen eurooppalaisten maiden ja niiden kansalaisten välille. Luottamus taas rakentuu selkeistä säännöistä ja ennen kaikkea niiden noudattamisesta. Kun kerta me haluamme paremman tulevaisuuden lapsillemme, Euroopan unionin elvytyspaketin täytyy perustua pakkoon tehdä rakenteellisia uudistuksia, kestäväan taloudenpitoon, oikeusvaltioperiaatteeseen ja vaikuttaviin ilmastotoimiin. Yhdestäkään [Puhemies koputtaa] näistä ei voi joustaa. Noista neljästä te, arvoisa hallitus, olette täällä koti-Suomessakin laistaneet jo kolmesta. Tämän vuoksi ylpeänä suomalaisena, mutta myös ylpeänä eurooppalaisena, olen huolissani. [Puhemies: Aika!] Löysä talousajattelu vie Suomen tielle, jossa EU:sta tulee lopulta kyllä tai ei -keskustelu. Tämä ei ole [Puhemies: Aika!] paremman tulevaisuuden vastuullista rakentamista. — Kiitos.

19.19 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni: Arvoisa herra puhemies! Haluan kommentoida tähän hansakeskusteluun, kun sen nyt useampi kokoomusedustaja on ottanut esille useammassa istunnossa. Me olemme puhuneet siitä aikaisemminkin, ja olen aikaisemminkin todennut teille, että Suomi tekee hansaryhmässä erittäin tiivistä yhteistyötä, mitä tulee talouspolitiikkaan. Me teemme maatalouspolitiikassa yhteistyötä ehkä Ranskan kanssa tai joissain muissa kysymyksissä joidenkin muiden maiden kanssa, [Arto Satosen välihuuto] mutta hansaryhmässä, kyllä, Suomi osallistuu kokouksiin, jos niitä pidetään. Me pidämme erittäin tiivistä yhteyttä hansamaiden ministereiden kanssa. Kannattaa muistaa, että ei hansaryhmäkään ole talouspoliittisesti mikään yksi yksikkö. Kyllä Baltian maat ovat joistain asioista eri mieltä kuin Pohjoismaat, euromaat ja ei-euromaat voivat ajatella joistain kysymyksistä eri tavalla, ja minä pidän hyvin arvokkaana, että hansaryhmässä voidaan tehdä yhteistyötä, Suomi tekee siinä yhteistyötä.

Mutta se, mitä te koetatte levittää, että Suomen talouspolitiikka olisi jotenkin erilaista EU-pöydissä kuin mitä se on ollut aikaisemmin, ei kyllä pidä paikkaansa. Minä olen ymmärtänyt, että hansaryhmä on ollut koolla varsin pitkään, ja voisin kuvitella, että Suomi ja Ruotsi ovat tehneet vaalikausista toisiin ja aina Pohjoismaiden kanssa yhteistyötä, aina Baltian kanssa yhteistyötä, [Arto Satosen välihuuto] ja me teemme myös hansaryhmässä yhteistyötä. Toivon, että tämä voisi tulla nyt kerralla selväksi. Hansaryhmäkään ei ole mikään yksi yksikkö, jossa kaikki olisivat aina samaa mieltä. Ministeri Tuppurainen voi kertoa, minkälaisia näkemyksiä Itävallalla tai Hollannilla on ehkä vaikkapa omien varojen käytöstä. Ne saattavat olla hieman erilaisia kuin taas Suomen näkemykset. Mutta me teemme erittäin tiivistä yhteistyötä myös hansamaiden kanssa.

19.21 Ville Tavio ps: Herra puhemies! Usein puhutaan EU:n liittovaltiokehityksestä, mutta jos katsoo kaikkia tosiasioita, niin EU on jo liittovaltio: EU:n lainsäädäntö on Suomen kansallisen lainsäädännön yläpuolella. EU:n tuomioistuimella on päätösvalta yli Suomen korkeimman oikeuden. EU määrää, miten me saamme omia rahojamme käyttää. Esimerkiksi maatalouden tukirahoitukselle tarvitaan pääsääntöisesti aina EU-komission hyväksyntä. Suomi on alisteinen EU:n määräämälle ulkopoliitikalle. Valuuttaunionin myötä meillä ei ole enää omaa rahayksikköä, ainoana Pohjoismaana. Emme juurikaan voi vaikut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

taa käyttämämme valuutan arvoon. Suomen Pankki kuuluu Euroopan keskuspankkijärjestelmään, ja keskuspankkihan on yksi valtion — tai no, tässä tapauksessa liittovaltion — konkreettisista tunnusmerkeistä. Suomen kansa ei voi äänestämällä vaikuttaa siihen, ketkä istuvat Euroopan komissiossa, joka tekee lainsäädäntöesityksiä ja jota voi verrata hallitukseen. Euroopan parlamentin 751 jäsenestä vain 13 on suomalaisia, eikä Euroopan parlamentin jäsenillä edes ole aloiteoikeutta lainsäädännössä. Olemme EU-kansalaisia. Jopa passin kannessa lukee ensin Euroopan unioni ja vasta sen alla Suomi. Konkreettisten tunnusmerkkien lisäksi EU:lla on myös liittovaltion symbolisia tunnuksia, kuten lippu ja hymni.

Tämä uusi esitys yhteisestä velanotosta merkitsee, että EU:n liittovaltion valta kasvaa entisestään. Suomi luovuttaa EU:lle tämän esityksen hyväksymällä lisää kontrollivaltaa budjettivallan kautta. Nyt EU muuttuu enempi tulonsiirtounioksi. EU pakottaa jäsenmaat ottamaan ensin yhteisen velan, ja sitten vasta mietitään, miten velka maksettaisiin. Siinä vaiheessa komissio voi ajaa federalistien aiempaa tavoitetta eli EU:lle omaa verotusoikeutta. Vaihtoehtona on myös esimerkiksi, että Suomen tullimaksujen osuus EU:lle kasvaa. Samoin EU-jäsenmaksut kasvavat kasvamistaan, se on varmaa, ja Suomi on nettomaksajana. Lisäksi Suomelle suunniteltu rooli on ikuinen velkavankeus EU:lle. Tämä tehdään osittain siksi, että yksikään jäsenmaa ei voisi lähteä EU:sta, kuten britit brexitissä, tai että se olisi ainakin entistä hankalampaa ja kalliimpaa. Tämän esityksen taustalla saattaa toki kullisissa olla myös se, että Italia on niin suurissa talousvaikeuksissa, että on pelätty sen lähtevän EU:sta, mikäli ei anneta sille lisää rahaa. Onhan Italia voinut vaikka kullisissa uhata EU:sta lähtemisellä, jos ei saa lisää rahaa — tosin sehän olisi mafiamaista toimintaa. Yleensä on totuttu siihen, että se on EU, joka toimii kuin mafia uhkailemalla ja pelottelemalla, [Puhemies koputtaa] vaatii aina lisää suojelurahaa, jotta Suomi olisi mukamas [Puhemies koputtaa] sen suojeluksessa. Todellisuudessa suomalaisille on suunniteltu [Puhemies koputtaa] vain maksajan ja alamaisten [Puhemies: Aika!] rooli.

19.24 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty aika värikästäkin mutta evästyksiltään suurelta osin aika yhdensuuntaista keskustelua.

Euroopassa niin kansallisesti kuin Eurooppaana ruvetaan pikkuhiljaa sitten valmistautumaan epidemian jälkeiseen aikaan ja nyt sitten haetaan niitä kasvun ja elvytyksen panoksia niin kuin meidän lisätalousarviossamme, ja Saksa eilen teki merkittäviä päätöksiä. On arvioitu, että jopa noin 20 prosenttia Euroopan kansantaloudesta, jos lasketaan tämä elvytyspaketti ja sitten muut päätökset ja kansalliset päätökset, ollaan jo laittamassa liikkeelle merkittäviä kasvun ja elvytyksen panoksia.

On tärkeää, että Eurooppa ja koko EU elpyvät, ja se on myös Suomen etu. Eurooppa ja EU ovat meille tärkeitä viennin ja sisämarkkinoitten osalta ja myös tuonnin osalta: erityisesti alihankinta koneteollisuudessa on meille merkittävää. Nyt kriisin aikana esimerkiksi Saksa ja Italia, jotka olivat vaikeuksissa, näkyivät sitten meillä niin metsäkoneteollisuuden kuin autoteollisuuden osalta lomautuksina.

Nyt tänään salissa siis keskustellaan tavoitteista ja neuvottelutavoitteista. Tämä paketti ei saa missään tapauksessa olla yksittäisten valtioiden talousmurheita paikkaava paketti. Tavoitteen pitää olla pitkälti elvytyksessä, uudessa kasvussa ja työllisyyden elpymisessä koko Euroopassa, ja se on myös vahvasti sitten Suomen etu. Neuvottelupöydässä on tärkeää tietysti, että ei hyvin näkyvästi blokkiuduta ja meillä on mahdollisuudet omalta osaltamme, saantomme osalta, vaikuttaa myös ehtoihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Edustaja Kiljunen sosiaalidemokraattien osalta hyvin kuvasi meidän näkemyksiämme asiaan. Niihin on helppo yhtyä. Pitää olla lainapainotteisuus, rahaston suuruutta on pystytävä arvioimaan, ja sitä pitää arvioida erityisesti pidemmän aikavälin maksutaakamme osalta. Olennaisia ovat myös ehdot rahanjaolle ja saanto Suomen näkökulmasta. Lisäksi elpymisvälineen kesto aika ja takaisinmaksu on arvioitava huolella kokonaisvastuittemme kanssa.

19.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Tavio esitti täällä tämän klassisen huomion, että Euroopan unioni on liittovaltio tai vähintään on menossa kohti sitä. Tätä keskustelua unionin luonteesta on käyty niin kauan kuin Euroopan unioni on ylipäätään ollut olemassa. Minä muistan hyvin sen keskustelun 2000-luvun alussa, kun Euroopan perustuslakikonventissa oltiin laatimassa unionille tätä nykyistä Lissabonin sopimusta. Silloinen komissaari Erkki Liikanen kertoi Mikkelin torilla kaskun, kun häneltäkin jatkuvasti kysyttiin, onko tämä unioni nyt liittovaltioksi muuttumassa. Hän viittasi presidentti Mauno Koivistoon, joka vuorostaan kertoi tarinan sisällissodan ajan Suomesta, jossa metsässä liikkuja sai pyssynperän niskaansa ja kysymyksen, oletteko punainen vai valkoinen, ja tämä uhattu sanoi vain, että vastaamista kyllä helpottaisi, jos tietäisi, kumpaa puolta se kysyjä siellä takana on. Liikanen halusi viitata siihen, että helpottaisi vastata tähän liittovaltiokysymykseen, kun tietäisi, mitä mieltä kysyjä on.

Euroopan unioni ei ole liittovaltio. Euroopan unioni ei ylipäätään ole valtio. Se on kyllä hyvin selkeästi sui generis, hyvin omalaatuisensa järjestelmä, vaikka se käyttää aivan oikein ylikansallista lainsäädäntövaltaa. Vallankäyttö on kuitenkin viime kädessä jäsenvaltioista johdettua, ja siinä mielessä kompetenssikompetenssi on siellä jäsenvaltioissa jopa niin pitkällä, että siitä voidaan erota.

Tämä on tietysti se olennaisin huomio, että tässä on tämmöinen jaetun suvereniteetin järjestelmä, joka on aivan ainutlaatuinen maailmassa. Todennäköisesti se on sitä tulevaa globaalihallintaa sitten aikanaan — siitä ei kannata tässä yhteydessä puhua — mutta me haemme uusia hallintamuotoja. Miksi? Siksi, että on niin iso joukko asioita, joita tällaisessa suvereenin kansallisvaltion parlamentissa kuin eduskunta me emme kykene ratkaisemaan — jotka koettelevat suomalaisia mutta joita ei kyetä ratkaisemaan. Miksi? Siksi, että nämä ongelmat eivät kunnioita Suomen valtiollisia rajoja. Sen vuoksi me olemme luoneet aikanaan alueellisia päätöksentekuelimiä ja luomme globaalit päätöksentekuelimet niiden ongelmien ratkaisemiseksi, jotka ovat luonteeltaan ylikansallisia. Tämä prosessi on täysin yksinkertaisesti oivallettavissa. Silloin meidän on turha ottaa käyttöömme näitä kielikuvia siitä, onko unioni liittovaltio vai valtio ja niin edelleen.

Tämä pandemia on nyt huippuesimerkki juuri siitä, että meillä on uhka, joka on yhteinen uhka ja jonka haasteeseen me joudumme nyt myöskin yhdessä vastaamaan. Hallituksen omat toimet eivät yksinkertaisesti vain riitä tämän asian ratkaisemiseen. Myöskään sen taloudellisia seurannaisvaikutuksia te ette kykene yksin ratkaisemaan, me emme kykene ratkaisemaan, vaan me vaadimme näitä yhteisiä eurooppalaisia toimia, ja meidän täytyy niihin toimiin nyt panostaa aivan samalla tavalla kuin me oletamme muidenkin valtioiden panostavan, jotka tässä kokonaisuudessa ovat mukana. Tämä on Suomen kansallinen etu, että unioni elpyy ja unioniin saadaan talousvoimaa [Puhemies koputtaa] ja kasvua, ja siinä mielessä tämä on meidän suomalaisten yhteinen intressi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

19.30 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ministeri Tuppurainen totesi tässä, että jokainen EU-maa vastaa itse omasta taloudestaan. Näin on, ja vaikka tästä keskustelusta voisi toisin kuvitella, niin tähän on myöskin EU:n toiminnan pitkä linja. Yksi niistä asioista, mistä viime aikoina on kiistelty, on Euroopan vakausmekanismin kautta mahdollisesti annettavat lainat. Siinäkin keskustelussa on unohtunut se, että sen jälkeen, kun tämä Euroopan vakausmekanismi perustettiin, tehtiin tällainen finanssisopimus, jossa sanotaan, että jokaisen maan, joka sen kautta saa lainaa, on ratifioitava sopimus, mikä tarkoittaa, että sitoudutaan tasapainoisen budjetin sääntöön eli siihen periaatteeseen, että jäsenmaa vastaa itse omasta taloudestaan. Mutta se, että jokainen jäsenmaa toimisi yksin tässä kriisissä, ei suinkaan voi olla mikään ihanne. Silloin kun yhteisin toimin saamme meille kaikille enemmän hyötyä irti, niin silloin tietenkin kannattaa tehdä näitä yhteisiä toimia.

Toiseksi tässä puhuttiin EU:n legitimitetistä. Minä uskon, että EU:n legitimitetti eli kansalaisten hyväksyntä EU:lle perustuu pääasiassa siihen, pystyykö EU ratkaisemaan niitä ongelmia, joita kulloinkin maailman kehitys tuo eteemme. Siitä näkökulmasta ei ole mielestäni mitenkään ihan hirveän dramaattinen asia se, mitä edustaja Koskinen totesi: kun normaalisti EU:n budjetin kautta menee noin prosentti koko alueen kansantuotteesta, niin nyt käsittelemme sitä, voisiko väliaikaisesti mennä pari kolme prosenttia alueen kansantuotteesta. Mielestäni se ei nyt EU:n perusluonnetta vielä mitenkään radikaalisti muuta.

Ministeri Kulmuni korosti sitä, että näiden toimien pitää olla määräaikaista ja keskittyä tähän koronaviruksen selviämiseen. Näin on, mutta toistan sen, mitä sanoin jo aikaisemmin, että niiden pitää olla linjassa myös ilmastotoimien kanssa.

Ja mitä tulee sitten EU:n mahdollisesti perustamiin uusiin veroihin, jotka olisivat EU:n omia uusia tulonlähteitä, niin mielestäni silloin, kun on kysymys sellaisista toiminnoista, joissa yritykset voivat paeta veroja — silloin kun EU:n yhteisiä toimia ei ole — näitä EU:n yhteisiä toimia [Puhemies koputtaa] pitää tehdä.

19.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Ymmärrän sen hyvin, että kun olemme neuvottelemassa EU:ssa jostakin asiasta, silloin pitää tietysti neuvotella, ei siitä ole kysymys, mutta kysymys on viime kädessä siitä, noudatammeko me Euroopan unionin perussopimuksia, niitä Lissabonin sopimuksen pykäläitä, jotka suojaavat pieniä valtioita. Olemme kaikki nähneet, Suomen kansanedustajat, sen vuosien aikana, että silloin kun vielä britit olivat EU:ssa, niin se tiedettiin, että kun brittien edustaja, Englannin pääministeri, Ranskan presidentti ja Saksan liittokansleri kohtasivat, olkoon mikä riita tahansa, jos isot pojat ja tytöt sopivat sen, niin sen jälkeen oli rauha maassa. Nyt sieltä kolmesta on yksi poissa, elikkä ne ovat Saksa ja Ranska, jotka asiat sopivat, ja siinä ei kyllä demokratiasta kannata puhua yhtään mitään. Tällaisilla sopimuksilla romutetaan nimenomaan pienten jäsenvaltioiden oikeudet.

Ja nyt ollaan jakamassa uudelleen eurooppalaista rahapolitiikkaa taas kerran, pankkien valtavia velkoja, joiden määrää tässä talossa ei ehkä kukaan ymmärrä. Ehkä ministereillä siitä on paras käsitys, mutta joka tapauksessa koko maailman finanssivarallisuus, reaali-talous on vain kymmenesosa siitä. Tämä finanssimaailma on karannut täysin käsistä, ja nyt olemme menossa sitä aikaa kohti, jolloin tämä koko finanssijärjestelmä on uhattuna. Nyt jos me tässä tilanteessa annamme löysää sille, että Suomi ottaa sieltä vastuuta itselleen, niin mitäpä sitten, jos yhtenä kauniina aamuna tai yhtenä sateisena aamuna käykin niin, että Euroopan keskuspankki on vaikeuksissa ja syntyy finanssikriisi, jonka määrää emme tässä vaiheessa varmaan kukaan osaa kuvitella. Se voi kaataa koko euron.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Se valuvika, mistä euroon astuttaessa kaikki viisaat poliitikot silloin varoittivat — muistan ne puheenvuorot, netistä seurasin niitä aktiivisesti. Silloin varoitettiin Euroopan unionin ja euron valuviasta, ja nyt me niitä valuvian seurauksia nautimme tässä täysin siemauksin, juuri niistä syistä. [Kimmo Kiljunen: Koronapandemialla!] — Koronapandemialla ei ole tämän Euroopan velkaantumisen kanssa mitään tekemistä, arvoisa edustajakollega, ei mitään tekemistä. Kolmessa kuukaudessa eivät Italian velat tai jonkun muun valtion velat ole nousseet sille tasolle, mikään valtio ei kolmessa kuukaudessa ehdi ottamaan sellaista velkaa, ei kukaan, ei mikään. Toivon, että edustajat ovat realistisia. Ei pidä ihmisiä harhauttaa sen tautta, että se sopii itselle mieluummin suuhun kuin joku muu totuus. — Mutta joka tapauksessa tällaisia elvytysrahastoja, jotka toiset maksavat, en ikinä tule kannattamaan, koska kansallisesti velat pitää jokaisen itse hoitaa ja talousvastuu jokaisen valtion itse kantaa.

Se menettely, mihin tässä ollaan näköjään liukumassa, on minusta vastuutonta, holtitonta taloudenpitoa, johon jäsenmaat lähtevät. Toivon mukaan eivät lähde suomalaiset mukaan siihen, mutta ei pidä mennä, koska se tie on se viimeinen tie, jolta ei sitten ole paluuta, ja tällainen taloudenpito, mitä komissio nyt on viemässä, uhkaa koko Euroopan unionia järjestelmänä. Pitää muistaa, mikä oli se Robert Schumanin alkuperäinen idea: [Puhemies koputtaa] saatetaan kansakunnat tekemään yhteistyötä, ettei sotia synny. Eihän silloin puhuttu mitään yhteisvastuusta eikä mistään muustakaan, [Puhemies koputtaa] vaan yhteisestä kaupasta, hyvänen aika.

19.37 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Hoskosta hyvästä puheenvuorosta. Toivottavasti hallituskin ja erityisesti valtiovarainministeri kuuntelivat tämän puheenvuoron tarkasti.

Koronapandemian hivenen laannuttua EU-alueella on alettu paikata pandemian talousvaikutuksia sekä kansallisesti että yhteisvastuun kautta, ja Suomikin on jo ehtinyt sitoutua useampaankin EU:ssa koronakriisin varjolla käyttöön otettuun tukijärjestelmään. Eduskunnan toukokuussa tekemien päätösten myötä Suomen takausvastuut lisääntyivät jo useilla sadoilla miljoonilla euroilla. Me perussuomalaiset vastustimme näiden vastuiden kasvattamista. Emme pitäneet lainkaan järkevänä, että Suomi osallistuisi eurooppalaisen työttömyysriskien lieventämisen tilapäisen tukivälineen tai EU:n covid-19-takurahaston toimintaan tai näiden järjestelmien lainoitusten takaamiseen, mutta valitettavasti meidän säästäväisyyslinjamme hävisi äänestyksissä.

Arvoisa puhemies! Yhä suurempia tukipaketteja on näiden päätösten jälkeen ehditty suunnitella, ja keskustelemme nyt EU:n komission esityksestä, 750 miljardin euron elvytysrahastosta pandemian aiheuttamien talousvaikutusten lievittämiseksi. Elvytysrahaston jäsenmaille jakamista varoista 500 miljardia euroa olisi siis suoraa tukea ja 250 miljardia euroa lainaa. Komission kaavaillaan ottavan rahaston perustamista varten lainaa rahoitusmarkkinoilta, ja jäsenmaat lyhentäisivät sitä vuoden 2027 jälkeen normaalien jäsenmaksuosuuksiensa mukaisessa suhteessa, ja lisäksi EU saattaa alkaa kerätä esimerkiksi muoviveroa lainan takaisinmaksua rahoittaakseen. Nämä ovat valtavia periaatteellisia muutoksia nykytilanteeseen verrattuna. Italia saisi tästä rahastosta noin 170 miljardia euroa ja Espanja noin 140 miljardia. Suomen arvioitu tukiosuus on noin 3,5 miljardia, ja vastuita Suomelle kohdistuisi yli 10 miljardin euron verran, mikä on samaa suuruusluokkaa esimerkiksi kauan harkitun hävittäjähankinnan kustannusarvion kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Arvoisa puhemies! Muun muassa Euroopan vakausmekanismista annetun tuen ehtoihin on kuulunut säästöohjelma, mutta tähän uudesta elvytysrahastosta myönnettävään rahoitukseen ei sisälly vastaavaa edellytystä, eikä myöskään kansallisten verojärjestelmien korjaamista vaadita, vaikka tämä auttaisi ehkäisemään monissa jäsenmaissa yleistä veronkiertoa.

Arvoisa puhemies! Suomen kansantalous on jo ennestään erittäin lujilla, ja hallituksen antaman neljännen lisätalousarvioesityksen toteutuessa valtion tämän vuoden nettolainan-ottotarve uhkaa kasvaa noin 3 400 euroon jokaista suomalaista kohti. Tie on kestämaton. [Puhemies koputtaa]

Totean vielä, että edustaja Satosen tavoin epäilen koko nykyisen raha- ja valuuttajärjestelmän kestävyyttä [Puhemies koputtaa] jatkuvan lisävelkaantumisen myötä. Velkaelvytystä ei voida jatkaa loputtomiin, vaan Suomen on ehdottomasti liittouduttava [Puhemies: Aika!] yhteiseen rintamaan tiukkaa talouskuria vaativien ja EU:n yhteistä velanottoa vastustavien Ruotsin, Tanskan, Alankomaiden ja Itävallan kanssa. Säästeliäisyys [Puhemies: Aika!] on viimein palautettava sille kuuluvaan arvoonsa sekä Suomessa että koko EU:ssa.

19.40 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tällä vuosituhanalla on tapahtunut Euroopan unionin kokonaisvaltainen muutos kohti tulonsiirtoihin tukeutuvaa, kansallista itsemääräämisoikeutta rajoittavaa liittovaltiota. Tulonsiirtojen virta vie rahaa taloudestaan paremmin huolehtineista pohjoisen euroalueen maista etelään. Kuilu pohjoisen ja eteläisen euroalueen välillä on kasvanut. Lisäksi unionin laajentumisen myötä niin sanottujen netto-saajien määrä on lisääntynyt ja maksajien lasku kasvanut. Vanhoille hyvälle periaatteille, kuten no bail-out -säännöksille, on heitetty hyvästit. Se tarkoittaa: kukin jäsenmaa maksakoon itse omat laskunsa.

Olemme pienenä jäsenmaana olleet kiltin nettomaksajan roolissa jo vuositolkulla. Elvytyspaketin myötä onkin tärkeää pysähtyä laskemaan huolella, paljonko Suomi hyötyy taloudellisesti EU-jäsenyydestä ja mikä on puolestaan koko touhun hintalappu.

EU-komissio esitti 750 miljardin euron elpymisrahastoa, josta 500 miljardia jaettaisiin tukina ja 250 miljardia lainoina. Rahat revitään jäsenmailta, ja Suomen pitää sitten sopeuttaa taloutta kansalaistensa kustannuksella, jotta etelän maat saadaan pelastettua. Jo alun perin Tanska, Ruotsi, Hollanti ja Itävalta vastustivat esitystä, kyseenalaistivat monta kohtaa siinä, mutta Suomi ei. Nyt hallitus on ilmaisemassa täällä salissa tyytymättömyyttään komission esitykseen nykyisessä muodossaan. Mitä tämä sitten käytännössä tarkoittaa? Onko tämä vain pienen maan inahdus, ja sitten kaikki hyväksytään kuitenkin niin kuin on esitetty, vai aikooko Suomi oikeasti vastustaa tätä elvytyspakettia, johon tulevat uppoamaan suomalaisten veronmaksajien miljardit?

Siis hallitus, ministerit Tuppurainen ja Kulmuni, 500 miljardia ollaan antamassa lahjana, suorana tukena kriisimaille. Aiotteko esittää, että se olisi myös lainarahaa, joka on myös maksettava takaisin, vai mikä on se summa? Mistä keskustellaan? Te olette sano-neet, että keskustellaan näistä asioista, kuinka Suomi voisi hyväksyä tämän, mutta me emme tiedä, mitä ne asiat ovat. Kysyisin myös: onko teidän mielestänne, hallitus, EU ot-tanut askelia liittovaltion suuntaan? Edustaja Kiljusen mielestä ei ole näiden vuosien myö-tä.

Ja vielä se, että kansalaisten mielipide on otettava huomioon. Tällä hetkellä kentän ää-nissä on paljon vastustusta jättimiljardirahastolle. Sen olen huomannut ja varmaan moni muukin meistä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tiedän, että ministereillä on seuraava tilaisuus alkamassa kello 20:n paikkeilla. Annan puheenvuoron edustaja Norrbackille ja sen jälkeen kummallekin ministerille 2 minuutin puheenvuoron.

19.43 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies! Kun olen seurannut tätä keskustelua, haluan nostaa pari asiaa ensin. Minulle on erittäin selvää, että pienenä viennistä elävänä maana meidän intressissämme on aina vahva, kilpailukykyinen EU ja muutenkin vilkas maailmankauppa. Tästä meidän hyvinvointimme rakennetaan.

Sitten vielä ehkä on hyvä miettiä, mitä tämä koronakriisi on opettanut. Tämä maailma on ollut suljettu, EU on ollut suljettu ja Suomi on ollut suljettu, ja minun näkemykseni mukaan suljetumpi maailma, suljetumpi EU ja suljetumpi Suomi tulee meille kalliiksi, eli meidän on tehtävä kaikki, että meidän EU-kauppa ja maailmankauppa voivat hyvin.

Ärade talman! Här har framkommit bland många talare — och det är förstås en självklarhet — att varje land i slutändan inom EU och globalt ansvarar för sin egen ekonomi. Samtidigt behövs det solidaritet. Det ska vi inte glömma bort.

Det har också framkommit att det här ju inte är Finlands ståndpunkt utan det är en förhandlingsutgångspunkt som vi har fått, och det här tycker jag också oppositionen kunde ta till sig, att det faktiskt nu handlar om att vi försöker hitta den här linjen.

Mycket bra har sagts, bland annat det här kring att det bör vara tydliga och mätbara mål eller krav på det här, det behöver finnas ett rimligt förhållande mellan lån och bidrag, och man behöver också se över de här tidsrymderna kring det här.

Men jag skulle ändå vilja lyfta en sak, som jag hoppas och tycker att vi också borde börja diskutera inom EU, och det är den självkontroll som länderna ganska långt idkar i dag när det gäller användningen av medel. Jag tror det skulle vara bra att man småningom inom EU skulle börja fundera på en mer neutral, oberoende kontrollinstitution som har en större roll i kontrollen av hur medlen används, och jag har ju ingenting emot att vi också för fram en sådan åsikt att nettobetalarnas roll i den här borde vara ganska stark. — Tack.

19.46 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Elomaa kysyi, kuinka paljon rahaa Suomi on valmis antamaan. Suomi on valmis siihen, että sen paketin pitää olla pienempi. Eli meillä oli lukuisa joukko monenlaisia reunaehdoja: että sen voimassaolon täytyy olla lyhyempi, sen täytyy olla lainapainotteisempi, koon täytyy olla pienempi. Me emme tiedä, mihin neuvottelut tulevat päättymään, mutta tällainen malli, mitä komissio on esittänyt, ei Suomelle käy, ja nyt siitä lähdetään neuvottelemaan.

No, sitten kun edustaja kysyi myös sitä, onko tässä liittovaltion elementtejä, niin onhan siinä. Kyllä se on ihan selkeää, jos puhutaan vaikkapa tietyistä verotuksellisista kysymyksistä tai yhteisvastuullisista kysymyksistä, jotka sisältyvät lainaan. Mutta niitä on toki EU:ssa aina olemassa, ja kysymys on ehkä siitä, kuinka paljon ja minkälaisia ehtoja haluamme ja minkälaista kehitystä me haluamme tehdä. Ja ehkä mielenkiintoinen vertaus on vaikkapa Yhdysvaltoihin, joka sekin on liittovaltio. Sielläkin on yksi valuutta mutta erittäin tiukat osavaltiokohtaiset rajoitteet: ei makseta toisten osavaltioiden velkoja. Ja kyllä no bail-out -sääntö on voimassa, ja se on myös siellä Suomen kannassa kirjoitettu siten, että täytyy olla olemassa joku raja — ei tämä ole määräämätön, niin että kuinka paljon tahansa voidaan laittaa rahaa lisää, vaan me olemme tarkoilla reunaehdoilla lähdössä neuvottelemaan, ja ei kukaan vielä tiedä, mitä tästä syntyy ja tulee aikaiseksi. Tarve varmasti on eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

rooppalaisella tasolla ratkaisuja tehdä, mutta Suomen kannattaa tietenkin aina korostaa jokaisen maan talouspoliittista vastuuta, kantaa huolta euroalueen menestyksestä, koska se on meillekin niin keskeinen, ja sen puolesta me toimimme eurooppalaisissa pöydissä.

19.48 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa puhemies! Tässä on paikallaan nyt lausua kiitoksen sanat eduskunnalle tästä erinomaisen hyvästä keskustelusta: todella ajankohtainen keskustelu, joka aivan varmasti vielä tulee saamaan jatkoa, ja niin kuin on todettu, jo valtioneuvoston kanta lähtee siitä, että me haluamme käydä avointa aktiivista keskustelua niin kansalaisten kanssa kuin luonnollisesti eduskunnan kanssa, joka tässä asiassa sen viimeisen sanan sanoo. Eduskunnan valiokunnat, eduskunta päättää, mikä on Suomen linja, ja me valtioneuvostona viemme sitä viestiä Euroopassa eteenpäin.

Täällä muutama edustaja veti tämän keskustelun tunnelman yhteen, että täällä ollaan aika kriittisiä, ja allekirjoitan sen, että paljon on kritiikkiä esitetty. Myös valtioneuvosto lähtee siitä, että on syytä korjata tätä komission isoa kokonaisuutta niin rahoituskehyskokonaisuuden osalta kuin elvytysrahaston kokonaisuuden osalta — tässähän on kaksi isoa osaa. Mutta sitä isoa linjaa, että me olemme kuitenkin mukana tässä eurooppalaisessa ratkaisussa, en tulkitse täällä niin rajusti kritisoitavan. Tietysti joissain puheenvuoroissa kiistettiin, tuntuu siltä, lähestulkoon koko Suomen EU-jäsenyys, mutta aivan selvää tuntuu olevan se, että me lähdemme nyt neuvottelemaan EU:lle sellaista monivuotista rahoituskehystä, joka on kestävä, vie unionia eteenpäin, turvaa meidän maatalouden, turvaa meidän aluepolitiikan ja rakentaa EU:lle uutta nousua, vastaa niihin modernisaatiotarpeisiin. Ja sitten meillä on tämä uniikki koronatilanne, johon me tarvitsemme tämän jälleenrakennuselementin, ja se on tämä elpymisrahasto, mistä eduskunta ajankohtaiskeskustelua käy. Se ei meille sellaisenaan kelpaa, mitä komissio esittää, ja me lähdemme tekemään siihen niitä muutoksia, mitä ministeri Kulmuni tässä äsken kuvaili, ja nyt se työ vasta alkaa. Se alkaa EU-tasolla, ja päätökset tehdään — edustaja Mäkelä — yksimielisesti [Puhemies koputtaa] jäsenmaiden neuvostossa. Siellä Suomi ei ole mitenkään äänetön yhtiömies, vaan me olemme täysivaltainen päätöksentekijä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Nyt kiitämme ministereitä ja jatkamme keskustelua.

19.50 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! On selvää, että Euroopan nostamisesa uudelleen jaloilleen tästä koronaepidemiasta tarvitaan unionin laajuisia yhteistyötä. Tämä on myös Suomen etu, koska Suomen viennistä reilusti yli puolet on EU:n sisäistä ja sillä on suuri vaikutus suomalaisten yritysten menestymiseen sekä työllisyyteen.

Sen sijaan EU-komission ehdotus, jossa jäsenvaltioille alettaisiin tämmöisenä koronatukena jakaa yhteisvastuullisesti ilmaista rahaa tai puoli-ilmaisia lainoja samalla Euroopan unionin peruseriaatteita murentaen, on hylättävä toteuttamiskelvottomana. Jo tähänkin asti piittaamattomasti oman taloutensa hoitoon ja kuntoon laittamiseen suhtautuneita jäsenmaita ei saa palkita vastuuttomuudesta. Nyt tämä EU-komission tekemä ehdotus rikkoi si myös Euroopan unionin perussopimusta ajamalla unionia hiljaisesti ja peruuttamattomasti yhteisten velkojen ja yhteisten varojen tulonsiirtounioksi sekä lopulta liittovaltioksi, ja tätähän ei tule sallia. Suomen keskustan linja kautta historian on ollut, että Euroopan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

unioni on itsenäisten valtioiden liitto — arvoisa oppositio — itsenäisten valtioiden liitto, ei mikään liittovaltio, eikä siitä tule liittovaltiota tulemaankaan ainakaan keskustan toimesta.

Arvoisa puhemies! Nyt on vaadittava Euroopan unionilta, EU-komissiolta ja asiansa huonosti hoitaneilta jäsenvaltioilta ryhdistäytymistä. Se on avainasia koko unionin tulevaisuuden kannalta, ja niin kuin täällä on jo aikaisemminkin tuotu esille, on moraalisesti väärin, että hyvin taloutensa hoitaneet maksavat holtittomasti ja vastuuttomasti talouttaan pitäneiden maiden velkoja.

Arvoisa puhemies! Lisäksi EU:ssa on huomioitava paremmin Suomen muista maista poikkeavat olosuhteet sekä annettava päätöksenteossa enemmän muun muassa aluepolitiikkaan liittyvää päätösvaltaa.

19.52 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä puolustusvoimain lippujuhlan päivä muistuttaa meitä menneiden sukupolvien työstä. Osoitamme heille kiitollisuutta tekemällä vastuullisesti työtä kotimaamme hyväksi ja pitämällä isänmaan ja sen talouden kunnossa. Olemme samalla osa yhteisten arvojen ja vakauden Eurooppaa, jossa jokaisen maan tulee huolehtia ja kantaa vastuu omasta taloudestaan ja veloistaan. 60 prosenttia viennistämme suuntautuu Eurooppaan. Syvä taantuma olisi maallemme suuri haaste. Kun Eurooppa elpyy, Suomikin elpyy.

On hyvä, että keskustelemme elvytystoimista ja investoinneista nyt perusteellisesti, toisiamme ja toistemme tulokulmia kunnioittaen. Rakentava, kriittinen ja ratkaisuja tuova puhe vie asioita eteenpäin. On syytä keskustella myös kansalaisten kanssa.

Nyt käsittelyssä on komission pohjaesitys. Se ei ole päätös. Ehdotus elpymisrahastosta on pohja neuvotteluille. Tätä ei voi missään tapauksessa hyväksyä tällaisessa muodossa. Se on liian suuri, sitä tulee pienentää. Avustuksia tulee vähentää ja ehdollistaa, lainoja lisätä. Avustukset tulee sitoa rakenteellisiin uudistuksiin ja Euroopan unionin yhteisiin tavoitteisiin. Kunkin maan tulee laittaa oman maan talous kuntoon. Rahaa ei tule saada ilman tiukoja ehtoja. Takaisinmaksuajan tulee olla lyhempi, myöskin rahaston voimassaoloajan tulee olla lyhyempi. Elpymisrahaston on oltava poikkeuksellinen ja väliaikainen toimi, ja sen toimivuutta tulee arvioida säännöllisesti. Meidän tulee itsenäisenä valtiona pitää ohjat omissa käsissämme.

Arvoisa herra puhemies! Komission ehdotus tulee lähiaikoina perustuslakivaliokunnan käsittelyyn. Siellä tullaan edellyttämään perustuslain mukaisesti, että budjettivalta säilyy eduskunnalla. Suomen velvoitteita, vastuita ja riskejä katsotaan kokonaisuutena. Ne eivät saa vaarantaa maamme edellytyksiä huolehtia perustuslain antamasta tehtävästä toteuttaa perusoikeuksia maassamme.

Eurooppa tarvitsee rakentavaa mutta kriittistä ja ratkaisuja hakevaa Suomea, että saamme koko maanosan kestävä kasvun, työllisyyden ja uudenlaisen kehityksen tielle. Rakennetaan luottamusta täällä Suomessa ja Euroopassa.

19.56 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tuossa edellä arvostamani keskustakollegat Kettunen ja Kinnunen julistivat kovasti eurooppalaisen yhteistyön tärkeydestä, ja olen aivan samaa mieltä siitä, että kyllä Euroopan unioni on Suomelle tärkeä yhteisö. Se on rauhan ja vakauden tae Euroopassa, ja ne ovat ne kulmakivet, joiden päälle voidaan myös tällaista taloudellista menestystä ja sitä myötä hyvinvointia rakentaa.

Arvoisa puhemies! Mitä pitemmälle tätä keskustelua on käyty, sen vahvempi minusta on tarve sille kysymykselle, mihin tätä elpymisrahastoa itse asiassa nyt tarvitaan. 750 miljar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

dia tämäntyyppisenä välineenä on toki aivan valtavan paljon, mutta entä kun sitä suhteutetaan sitten vaikkapa näihin EKP:n tämän päivän päätöksiin, että he lisäävät pelkästään omaa valtion velkakirjojen takaisinosto-ohjelmaansa nyt 600 miljardilla eurolla ja näin tämä osto-ohjelma kasvaa tänä vuonna 1 350 miljardiin euroon? Kun me kaikki täällä, niin hallitus ministeriaitiosta kuin erityisesti oppositio täältä salin puolelta, olemme vaatineet sitä, että näiden koronaviruksen toipuvien maiden auttamisen pitäisi perustua velanottoon, eli mikä että tätä elvytysrahastoakin pitäisi neuvotteluissa viedä tähän velanottoon, niin miksei se voi sitten perustua nimenomaan siihen, että nämä maat itse huolehtivat omasta velanotostaan? Kun EKP:llä on näin massiivinen velkojen takaisinosto-ohjelma, niin kaikki euromaat taatusti saavat velkaa markkinoilta, ja euron ulkopuoliset maat eivät ole näissä vaikeuksissa ollenkaan, joten tässä mielessä herää kysymys — kukaan ei siihen vastannut, eivätkä ministeritkään edellä vastanneet — mihin itse asiassa tätä erillistä elpymisrahastoa tarvitaan. Toivon, että kun täällä on nyt kuitenkin kokeneita edustajia hallituspuolueista — Hassi, Koskinen, Kiljunen, niin edelleen, ja mikseivät Hoskonen ja Kettunen voi ottaa myös kantaa tähän ja meidän vahva rivi tässä myöskin RKP:n kollegoiden kanssa: eikö se riitä, että EKP:llä on jo tämä osto-ohjelma? Ja en, arvoisa puhemies, ollenkaan tarkoita sitä, että sekään olisi Suomen kannalta ongelmaton asia. Kun keskuspankin tase kasvaa, niin Suomenkin vastuut kasvavat.

Mutta tosiaan en nyt ymmärrä ollenkaan, mitä pitemmälle keskustelu on edennyt, mihin tätä uutta välinettä itse asiassa edes nyt tarvitaan. Jos olisi niin, että jotkut euromaat eivät sitten saisikaan enää markkinoilta lainaa, jonka sitten EKP ostaa pois, niin silloinhan meillä on Euroopan vakausmekanismi, jolla voidaan sitten tämä eurojärjestelmää kohtaava kriisi [Puhemies koputtaa] ratkaista. Miksi uusi väline?

19.59 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Käytin äsken puheenvuoron, joka oli väärä puheenvuoro, koska minun piti käyttää se puheenvuoro, jonka käytän nyt. Edustaja Tavio provosoi minut käyttämään pohdiskelun tästä unionin liittovaltiokonseptista. Nyt pikemminkin reagoin siten kuin halusin reagoida silloin alun pitäen tässä yhteydessä

Täällä on tänään käyty erikoinen keskustelu ensinnäkin siitä kulmasta, että me kaikki tunnistamme tämän komission esityksen mittavuuden ja sen vaikuttavuuden — se on selvä asia, kaikki olemme ymmärtäneet sen syvältä — mutta erityisesti perussuomalaisten puolelta ja ehkä muissakin puolueissa on vähän semmoinen kummallinen keskustelun sävy, että tämä komission esitys olisi ikään kuin se, joka purematta nieltäisiin täällä Suomessa. Kuten te olette kuitenkin kuunnelleet kaikki nämä hallituspuolueiden ryhmäpuheenvuorot ja myöskin hallituksen puheet täällä, niin Suomi lähtee näihin neuvotteluihin aktiivisesti ja haluaa olennaisesti vaikuttaa niiden sisältöihin niin, että se Suomen kansallinen näkökulma siellä toteutuu. Sen hallitus on selkeästi tuonut esille, ja sen mekin olemme puheenvuoroissamme tuoneet selkeästi esille, että elvytysrahasto konseptina on Suomen kansallinen etu. Se vastaa siihen tarpeeseen, mikä meillä on, niin että Eurooppaa elpyy ja me pääsemme sitä kautta tähän mukaan. Tässä on kaksi kulmaa, jolloin se on aivan suoraan Suomen etu.

Ensimmäinen on ylipäätään tämä yhteisvastuullisuus kriisissä, jossa yksittäinen jäsenmaa ei ole syyllinen omaan tilaansa vaan me kaikki näemme sen kriisin. On sikäli tärkeä huomata tämä yhteisvastuun testaaminen tässä pandemiatilanteessa, että saattaa joskus olla vakavampi kriisitilanne, jolloin sitä yhteisvastuuta myöskin mitataan ulos. On hyvä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

me sitä osoitamme tässä tilanteessa. Joskus se voi olla vieläkin koettelevampi Suomen kannalta.

Toinen kulma on se, että täällä on koko ajan pohdittu tätä nettomaksuosuutta: kuka maksaa enemmän ja niin edelleen. Tässä loppujen lopuksi taisi edustaja Vähämäki todeta, että tämä on nettomaksajilta joka tapauksessa semmoinen maksu, joka suuntautuu noille netto-saajille, mutta on väärä kulma katsoa tätä asiaa pelkästään tulona, kuinka paljon maksetaan ja kuinka paljon saadaan yksittäisinä eurosiirtoina tämän paketin osana, koska vähintäänkin yhtä suuret — olisin hallitukselta kysynyt, suurempikin saattaa olla euromääräinen vaikutus — ovat kerrannaisvaikutukset, välilliset vaikutukset sillä, että Suomen riippuvuus Euroopasta on taloudellisesti niin suurta kuin täällä on kerrottu, ja sillä, että Eurooppa selviää tästä kriisistä yli ja elpyy ja tulee vakaammalle talouskehitykselle tilaa. Sillä on Suomeen suuri taloudellinen vaikutus, joka on todennäköisesti euromäärissä paljon suurempi kuin se, mitä nettomääräisesti tässä siirretään tai maksetaan itse tämän paketin osana. Tämän kokonaisuuden arvio on tietenkin viime kädessä tärkeä, se, että myöskin saisimme hallitukselta laskelmat tähän ja käsityksen siitä, ja ne aikanaan varmasti saadaankin, niin että me ymmärtäisimme. Tässäkin suhteessa [Puhemies koputtaa] se on Suomen etu, taloudellinen etu myöskin, ja näitä euroja ei pidä katsoa nyt pelkkinä euroina suhteessa tähän pakettiin.

20.02 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Minäkin jatkan äsken keskeytynyttä puheenvuoroani. Olen samaa mieltä edustaja Kiljusen kanssa siitä, että se on myös Suomen etu, että tämä elvytyspaketti syntyy. Sitähän, millainen se on yksityiskohdiltaan, me emme vielä tiedä, mutta se, että se syntyy, on kyllä Suomen etu.

Se asia, mikä minulta jäi äsken kesken, oli, kun halusin kommentoida tätä kysymystä EU:n yhteisistä veroista. Nyt aika moni tässä salissa on kommentoinut sitä asiaa ikään kuin olisi kyseessä joku uhka, mitä ilman muuta pitää vastustaa. Nyt kuitenkin haluaisin painottaa sitä, että, niin kuin me kaikki tiedämme, hyvinvointivaltiota ei ole olemassa ilman veroja. Ei maksutonta koulutusta, edullista terveydenhoitoa, lasten päivähoitoa, sosiaaliturvaa, kaikkea tätä, mitä me pidämme hyvinvointivaltion ominaisuuksina, ole olemassa ilman verotusta. Mutta toisaalta tekniikan kehitys ja digitalisoiminen ja talouden globalisointuminen ovat aiheuttaneet sellaisia kehityskulkuja, jotka saavat aikaan sen, että kansallisvaltion on joitakin asioita yhä vaikeampi verottaa. Esimerkiksi, kun osa bisneksistä siirtyy nettiin, silloin ainakin osa niistä siirtyy paljolti myös verottajan ulkopuolelle.

Minusta on todella järkevä tämä EU:n komission esitys, että kun suurimpia, liikevaihdoltaan yli 750 miljoonaa euroa vuodessa olevia yrityksiä, jotka toimivat verkossa, on kansallisvaltion, minkä tahansa, vaikea verottaa, sitten EU:n kautta myöskin niiden liiketoiminnasta keräisimme varoja yhteiseen pottiin ja kaikkiin niihin asioihin, mitä yhteisesti tarvitsemme.

Lentovero on toinen sellainen asia, mistä on hyvin vaikea kansallisesti päättää. Kuitenkin me tiedämme, että lennot ovat yksi ilmastolle kaikkein haitallisimmista toimintamuodoista. On ihan nurinkurista, että lentopäästöt kansainvälisistä lennoista ovat tällä hetkellä verotuksen ulkopuolella.

Tähän komission esitykseen sisältyy monia muitakin ajatuksia, joita toivoisin, että myöskin Suomi ihan vilpittömän ennakkoluulottomasti ja vakavasti tarkastelee. Varmasti niissä esityksissä on myöskin heikkouksia, mutta toivoisin kovasti, että Suomi olisi kuitenkin näille mahdollisuuksille avoin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

20.05 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Avauspuheenvuorossani totesin sensuuntaista, että punavihreitä ei hävetä, mutta maltillinen vasemmisto eli keskustapuolue häpeää. Nyt tätä keskustelua seuranneena voin todeta olleeni siinä mielessä oikeassa, että kyllä täällä kuunnellen vihervasemmistolle se eurososialismi käy, mutta keskusta tuntuu kipuillevan tämän asian kanssa hyvinkin voimakkaasti, muutamat etenkin tässä loppuvaiheessa keskustelua, kun puheenvuorot ovat sellaisia, että voisivat aivan hyvin tulla perussuomalaisten ryhmästä, mutta ne tulevatkin keskustasta. Se on erikoista siihen nähtynä, mitä te itse asiassa ajattelitte tälle asialle käytännössä kuitenkin tehdä. [Eduskunnasta: Mitä erikoista siinä on?]

Kyllä me kaikki sen ymmärrämme, että tämä komission esitys on tosiasiasa vain Saksan ja Ranskan läpiviemä keskinäinen sopimus, jonka komissio on esitellyt sen takia, että Saksa ja Ranska sitä esittävät, ja se tiedetään hyvin, että tämän takana [Kimmo Kiljusen välihuuto] ovat myöskin isot eteläiset jäsenmaat, koska ne hyötyvät tästä. Ja se, jos tässä muutama miljardi liikkuu sinne tai tänne, muuttuu enemmän velkapainotteiseksi, on täysin toisarvoista sen rinnalla, että ei tämä rakenteellisesti tästä miksiäkään tule muuttumaan. Eli sen tilanteen edessä tulemme olemaan, että Suomi joutuu tämän esityksen enemmän tai vähemmän tällaisenaan nielemään tai sen hylkäämään tällä mainitulla yksimielisyydellä, ja epäilenpä vahvasti, että hallituksen kantti ei siihen yksimielisyyden käyttämiseen tässä asiassa tule riittämään, tulipa sieltä ulos minkälainen esitys tahansa.

Tämä ennakkovaikuttaminen tässä asiassa ei niin sanotusti tainnut mennä putkeen, kun puhuttiin, että velkapainotteisuuden pitäisi olla korkeampi, ja lopullisessa esityksessä se olikin paljon pienempi kuin mitä kukaan oli kuvitellut villeimmissä huhuissakaan, eli puhuttiin alun perin jostain neljänneksen lahjaosuudesta, mutta se olikin huomattavasti suurempi, ja tähän sitten päädyttiin. Hallitus lähti jo ennalta takki auki lupailemaan asioita ilman mitään eduskunnan kantaa. Sanottiin, että olemme avoimia. Mikä on sellainen neuvottelutaktiikka, että sanotaan, että olemme avoimia, ennen kuin on edes esitys pöydässä? Sehän tarkoittaa, että esittääkää mitä haluatte, me lähdemme sitten tinkimään siitä ja tekemään kompromisseja siitä, mitä ikinä kehtaatte esittää. Tämähän on täysin käsittämätön neuvottelutaktiikka. Jokainen vähänkään neuvotteluissa mukana ollut ymmärtää tämän, mutta ilmeisesti meillä on niin kokemattomia ministereitä, että he eivät tätä ymmärrä — tai pahimmassa tapauksessa eivät halua ymmärtää.

Toinen asia: Tämä monivuotinen rahoituskehys, mihin vedotaan monta kertaa, ei ole sellainen viitekehys, että olisi Suomelle edullista lähtökohtaisesti viedä euroakaan läpi siitä. Tosiasia on se, että Suomen nettomaksuosuus tulee siinä monivuotisessa rahoituskehyksessä jatkossa nousemaan ja saanti tulee huononemaan. Jokaisesta eurosta, joka sitä kautta viedään läpi, häviää jo valmiiksi suuri osa nettomaksuun, ja toisenakin se, mitä sieltä läpi tulee, tulee meidän kannaltamme epäedullisessa muodossa. Suomi ei itse saa päättää, missä muodossa EU jakaa sen rahan meille takaisin. Tämä on se europajatso, josta olen puhunut ja jossa suomalainen häviää aina.

Lisäksi tämän esityksen oikeudellisesta pohjasta on puhuttu kovin vähän siihen nähtynä, että jo ne pienemmät paketit olivat eurooppaoikeuden vastaisia, [Puhemies koputtaa] tai ainakin hyvin todennäköisesti sellaisia, puhumattakaan tästä isommasta.

20.08 **Jaana Pelkonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Keskustelu on tänään ollut pitkä, ja paljon on sanottu ja moneenkin otteeseen. Mutta vielä kuitenkin toistan muutaman tärkeän asian.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Kuten useassa puheenvuorossa on jo tuotu esiin, olennainen peruseriaatehan on se, että jokaisen EU-jäsenvaltion täytyy vastata omista veloistaan. EU-rahoituksen täytyy olla vahvasti ehdollista ja välineiden tarkkarajaisia. Rahoitus on sidottava niin talouden rakenteiden uudistamiseen, kilpailukyvyyn parantamiseen, oikeusvaltioperiaatteeseen kuin kestäviin investointeihinkin. Ja kuten edustaja Virolainen tänään aikaisemmin totesi, vastuut ja niihin liittyvät riskit eivät saa vaarantaa Suomen valtion mahdollisuuksia huolehtia perustuslain mukaisista velvoitteistaan. Hän myös painotti sitä, että rahaston tulee olla osa EU-budjettia läpinäkyvyyden ja parlamentaarisen seurannan takia.

Kokoomuksen tavoitteena — kuten varmasti monen muunkin puolueen tavoitteena — on kilpailukykyisempi, yhtenäisempi ja vahvempi Euroopan unioni. Eurooppa ja me kaikki tarvitsemme vaikuttavia toimia, jotka luovat uutta ja kestävää talouskasvua. Vahva ja toimintakykyinen EU on Suomen etu.

20.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuultuani näitä erilaisia puheenvuoroja tässä keskustelussa haluan lisätä vielä yhden asian, ja se on se, että Euroopan unionin komissio lähti viemään tätä asiaa läpi tavalla, joka ei minun mielestäni täytä minkään näköisiä, edes alkeellisia, demokraattisen päätöksenteon sääntöjä. Lähdetään viemään komission asetuksella tällaista asiaa, joka on selkeästi valtiosopimus. Kun lähdetään takamaan toisten lainoja tai mennään veronmaksajien kukkarolle niin, että meidän veronmaksajamme, myös eläkeläiset, pienituloiset, opiskelijat, kaikki, ovat tämän valtavan lainaerän takuumiehiä tämän jälkeen, jos tämä menee läpi, niin kyllä Euroopan unionin komission pitää ymmärtää se, että tällaiset valtiosopimuksen tasoiset paperit pitää tuoda eduskuntaan ja aina kansallisiin parlamentteihin päätettäväksi.

Tämä on eduskunnan arvovallan ja eduskunnan oikeuksien ja tämän budjettisuvereniteetin pahimman lajin loukkaus, mitä minä olen viimeiseen 30 vuoteen kuullut ja nähnyt. Tämä ei täytä minkään demokraattisen toimielimen tunnusmerkistöä eikä niitä vaatimuksia, joita demokraattiseen päätöksentekoon kuuluu. Lasken toivoni tämän varaan: on yksi toivo enää tässä talossa näköjään, ja se on perustuslakivaliokunta. Sieltä pitää löytyä viisautta, ja luotan siihen, että sieltä löytyy sitä viisautta, että tällaisia asioita ei lähdetä viemään millään monivuotisilla rahoituskehyksillä taikka sitten peräti komission asetuksilla, joilla yleensä annetaan ihan erilaisia asioita tähän taloon päätettäväksi, tai meille tiedoksi paremminkin.

Nyt päätetään valtavista rahasummista, joiden suuruutta tavallinen kuolevainen ei edes tiedä. Ei taida moni pankinjohtajakaan ymmärtää, miten valtavista rahoista tässä on kysymys. Eikä varmasti kukaan ymmärrä sitä, miten valtavista sitoumuksista tässä on kysymys. Kuvitelkaapa tilannetta, että euro romahtaa. Mitä sieltä tulee meille laskua? Se on jostain semmoista käsittämätöntä, että kukaan ei varmasti ole uskaltanut lähteä laskemaan. Luulen, että Suomen Pankissa pääjohtaja Olli Rehn ja hänen työkaverinsa ovat perehtyneet vähän tarkemmin tähän, mitä se olisi, jos näin kävisi. En halua kenenkään yöunia sillä viedä, että rupean sitä spekuloidaan.

Mutta tämä demokratiavaje: Nyt on puhuttu kauniita sanoja, miten demokratia toteutuu, ja nyt olemme näkemässä yhden keinon, millä ei ole mitään tekemistä demokratian kanssa. Tällaista menettelyä, 750 miljardin euron pakettia, tarjotaan meille, ilman että... Näköjään tietoisesti ollaan eduskuntaa syrjäyttämässä. Meillä ollaan tässä salissa aivan perustellusti huolissaan siitä, toteutuuko tässä maassa demokratia Euroopan mantereella. Olemme ylpeilleet itsessämme siitä, että me nautimme parlamentaarista katetta tällä Euroopan kau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

niilla mantereella kaikkialla. Kyllä minun uskoni on nyt siihen rapissut lähes kokonaan, kun tällaisia paketteja joutuu vielä näkemään.

Minä toivon niin hartaasti tässä, että ihmisille järki löytyisi päähän. Mutta jos tällä mennolla mennään, niin tällä Euroopan unioni iskee omaan arkkuunsa ensimmäisen naulan, ja se saattaa olla jopa viimeinen. Euroopan keskuspankin politiikalle minä sanon: kaikkea sitä näkee, kun vanhaksi elää, mutta välillä meinaa usko loppua.

20.12 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Hoskoselle ansiokaista puheenvuoroista tässä salissa tämän asian osalta. Edustaja Autolle myös kiitoksia, että toitte esille sen kysymyksen, mihin lopulta tätä elvytyspakettia tarvitaan. Samaa olen myös miettinyt itsekin.

Samalla tämän keskustelun aikana olen miettinyt ja ihmetellyt ja jopa kummeksunut myös sitä, että aina kun Euroopan unionilla on joku kriisi tai kriisiaika, silloin aletaan puhumaan EU-integraation syventämisestä, etsitään yhteisvastuita, ja nyt ollaan jo etsimässä yhteistä verotuspolitiikkaa. Mikä on se seuraava tie, että mennään kohti liittovaltiota?

Edustaja Mäkelälle vielä huomio ja muistutus — ette varmaan kuullut tuota minun aikaisempaa puheenvuoroani — että toin sen esille, että Suomen Keskustan linja kautta aikojen ja historian on ollut se, että Euroopan unioni on itsenäisten valtioitten liitto, ja meillä ei ole mitään halua viedä tätä kohti liittovaltiokehitystä. Tämmöiset puheet yhtenäisestä verotuspolitiikasta kautta yhteisvastuista veisivät tälle tielle, ja sitähan me emme halua.

20.14 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ovat myöskin arvot nousseet esille. Edustaja Mäkelä totesi, että meidän hallituksemme on alistumassa eurososialistien vedettäväksi. Paketti, joka viime kädessä on Ranskan ja Saksan ikään kuin salassa solmima, joka hyödyttää Etelä-Euroopan suuria jäsenmaita — ihan en ole varma, onko Ranskan, Saksan solmima paketti, joka hyödyttää Italiaa ja Espanjaa, nimenomaan eurososialismia. Sen sijaan tiedän kyllä, että tässä paketissa on paljon sellaisia elementtejä, jotka me vasemmistolaisina sosiaalidemokraatteina voimme nähdä tukevan meidän arvojamme. Siinä halutaan selkeästi panostaa osaamiseen, laaja-alaiseen osaamiseen, siinä halutaan tunnistaa se, että tutkimukseen ja tuotekehittelyyn annetaan voimavaroja, siinä halutaan torjua ilmastonmuutosta, kannetaan yhteisestä ympäristöstä vastuuta. Nämä ovat kaikki tietenkin siltä arvopohjalta, jolta me sosiaalidemokraatit ponnistamme.

Tässä on varmaan myöskin ollut käsillä käsite yhteisvastuu, joka on — solidaarisuus, yhteisvastuu — läheinen arvo ainakin itselleni. Ja onhan se totta, että tämä rakenne, mikä tässä synnytetään, synnyttää yhteisvastuullisuutta. Se on itsestään selvää. Mutta se ei muuta sitä tilannetta, että kukin jäsenmaa vastaa omasta taloudestaan ja kukin jäsenmaa vastaa omista veloistaan. Tässähän rakennetaan yhteistä velkaa. Tämä on yhteinen juttu, tämä on yhteinen projekti, yhteinen ongelma, jota ratkaistaan yhdessä. Siinä on se yhteisvastuullisuus. Tämä pandemia on kaikkia meitä eurooppalaisia yhdessä kohtaava ilmiö, ja sen me ratkomme tässä yhteisvastuulla. Se on tässä se elementti. Tässä ei synnytetä, tueta jonkun jäsenmaan velkaa, vaan meidän yhteistä eurooppalaista velkaa.

Toinen asia, jossa myöskin arvot näkyvät, on tämä omien varojen lisääminen ja siitä käyty keskustelu: mihin uuteen suuntaan me voisimme tätä eurooppalaista verotusta rakentaa, kuten edustaja Hassi taitavasti sen muotoili. Kysehän on selkeästi ilmiöistä, joita pyritään verottamaan, jotka ovat ilmiöitä, jotka ovat ylikansallisia luonteeltaan. Me haluamme sitä, että tietyn tyyppisiä haittaveroja meille syntyy. Tietyn tyyppiset toimijat joutuvat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

myöskin verotuksen piiriin, kuten sosiaalidemokraattien ehdottama rahamarkkinavero. Onhan se outo tilanne, että finanssisektori on ainoa sektori yhteiskunnassa, joka on aidosti välillisistä veroista ulkona, rahan kauppaa ei veroteta välillisellä verolla. Se, että siihen laitetaan joku välillinen vero, vaikka arvopaperikauppaan varallisuusvero tai varainsiirtovero, on aika mahdotonta yhden jäsenvaltion puitteissa, koska pääomat liikkuvat rajojen ylitse. Sen takia tämä finanssisektorin läpinäkyvyyden lisääminen ja myöskin sen verottaminen asiallisella tavalla voi toimia vain yhteisellä ylikansallisella eurooppalaisella otteella, ja tämä on sosiaalidemokraattista linjausta, siinä te olette aivan oikeassa. Eli onhan näissä nyt myöskin arvot mukana, ja minä voin tunnistaa tällaiset seikat. Yhteisvastuullisuus tässä mielessä voi olla teille vaikeata, kun puhutaan oikeista asioista. Mutta tämä kokonaispaketti on kuitenkin Euroopan elvyttämistä, [Puhemies koputtaa] taloudellista elvyttämistä, ja siihen me haluamme nyt yhdessä ottaa kantaa.

20.17 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Muutamia huomioita.

Ensinnäkin edustaja Kettunen oli varsin oikeassa tuossa integraatioasiassa. Todellakin on näin, että kun joku kriisi EU:ssa tulee, niin sitä käytetään keppihevosenä häikäilemättömästi integraation ja liittovaltioprojektin syventämiseen. Itse oletin, että tätä Eurooppaan joka tapauksessa tulossa ollutta talouskriisiä — tai ei nyt ehkä voi sanoa, että talouskriisiä, mutta taantumaa, jonkinlaista lamaa, joka olisi tullut ilman koronaakin — olisi käytetty integraation syventämiseen. Jo silloin puhuttiin 500—700 miljardin paketeista Italian talouden pelastamiseen, ennen kuin mistään koronasta edes puhuttiin. Eli sitäkin luultavasti olisi siihen käytetty, ja nyt tätä koronaa taas käytetään aivan häikäilemättömästi.

Jos te sanotte, että keskustapuolue ei hyväksy minkäänlaisia Euroopan veroja tai jotain vastaavaa, niin haluaisin kyllä tietää, millä te ajattelitte rahoittaa 500 miljardin tukipaketin ilman, että keneltäkään peritään minkäänlaista veroa — tuleeko se sinne kenties vapaaehtoisina lahjoituksina, vai mikä se mekanismi tulee olemaan — koska ei tuollaisia rahasummia millään muoviveroilla saada kerättyä. Se vaatii joko massiivisia jäsenmaksun korotuksia, jotka vaativat kansallisen verotuksen korottamista tai kansallisia menoleikkauksia, tai sitten täytyy pistää joku valtavan suuri vero, joka vaikuttaa koko euroalueen talouteen ja maailmantalouteen. Ei tuollaisia rahoja millään muulla saada.

Edustaja Kiljunen on varsin oikeassa siinä, että kyllä tässä otetaan yhteisvastuullista velkaa, mutta haluaisin huomauttaa, että sellainen yhteisvastuullinen velka on kuitenkin sitten taas Euroopan perussopimuksien vastaista. Eli täällä eduskunnassa nyt sitten avoimesti ehdotetaan Euroopan unionin perussopimusten rikkomista yhteisvastuullisen velan ottamisella — no, onhan se eräs mielipide sekin.

Ylipäänsä kun puhutaan oikeusvaltiosta, se menee aina hokemiseen saakka, että oikeusvaltio sitä, oikeusvaltio tätä, mutta miten käy oikeusvaltiolle silloin, kun EU:ssa on jonkinlainen kriisi päällä? Oikeusvaltio väistää. Saksassa perustuslakituomioistuin antoi kriittisiä kannanottoja tähän pienempään pakettiin, oliko se nyt SURE vai mikä nimeltään, ja keskustelu on käytännössä ollut sellaista, että perustuslakituomioistuin paha, EU hyvä, eli nyt ollaan valmiita polkemaan saksalainen oikeusvaltio EU:n integraation syventämisen nimissä. Jos ollaan valmiita polkemaan saksalainen oikeusvaltio, niin mitä kuvittelette, että suomalaiselle oikeusvaltiolle tapahtuu — jos ollaan valmiita polkemaan Saksa tässä? Oikeudellinen pohja on hyvin kyseenalainen, ja perustuslakivaliokunta on tässä asiassa paljon vartijana. Vuonna 2011 paljon pienemmässä asiassa, Kreikan tukipaketeissa ja EVM:n perustamisessa, perustuslakivaliokunnan arvovallan yli käveltiin. Siellä vaihdettiin jopa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

varajäseniä varsinaisten jäsenten tilalle, jotta saatiin mieleisiä päätöksiä ulos PeVistä. Elämme toivossa, että tällä kertaa tällaisiin järjestelyihin ei mennä.

On aivan selvää, että tällaiset miljardivastuut rajoittavat Suomen budjettisuvereniteettia. Kukaan ei voi väittää, etteikö näin olisi. Suomen budjetti on niin pieni, että miljardit muuttavat oleellisella tavalla sen budjetin käyttövaraa ja mahdollisuuksia liikkua sen sisällä. Se on aivan selvää. Milloin on liikaa? Mikä rajoitus on liian suuri? Milloin puhutaan perustuslain 95 §:n vaatimasta [Puhemies koputtaa] merkittävästä kansainvälisestä vastuusta, joka vaatii salin kahden kolmasosan enemmistön?

20.20 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Täällä edustaja Hoskonen puhui hienosti ja kyseli Suomen vastuista ja takauksista. Itse asiassa 1.1., tämän vuoden alussa siis, niitä vastuuta ja takauksia on ollut voimassa 60 239 miljoonaa kaiken kaikkiaan. Maksimi on 122 500 miljoonaa, ja nyt meille tulee uusia takauksia 10 800 miljoonaa, ja ne ovat sitten näitä kotimaisia osaltaan, vientiluottoja ja vastaavia, ja sitten myöskin näitä yhtiötakauksia, mitä me myönnämme. Nyt sitten on vielä tämä EU:n laajuinen työttömyysvakuutuskassa, sieltä tuli 432 miljoonaa, ja EIP:n kautta tuli 372 miljoonaa — se kuului tähän 10 800 miljoonaan. EIP:n osalta täytyy huomata se, että Suomihan on maksanut investointipankille pääomastaan vain 330 miljoonaa ja vaadittaessa sinne on maksettava 3 370 miljoonaa lisää, jos EIP näin vaatii. Eli siis jos nämä uudet takausohjelmat tuottavat tappiota, niin voi olla, että sieltä tulee uusi maksulappu myös.

Sitten kun katsotaan, mitä tulee näistä EU:n monivuotisista kehyksistä, niin sieltä tulee vastuuta yhteensä 1 560 miljoonaa. Lisäksi on muita kansainvälisiä vastuuta 273 miljoonaa. Sitten nämä tästä taudista johtuvat uudet vastuut vielä 1 349 miljoonaa, eli tämä liittyisi siihen työttömyysvakuutuskassaan, mikä menee monivuotisen kehityksen kautta, kolme neljäsosaa siitä, ja yhden neljäsosan siitä me annoimme takauksina, se oli 432 miljoonaa — sen minä sanoinkin jo. Eli näistä kolmesta tuli yhteensä 3 182 miljoonaa.

Nyt sitten mennään vielä näihin muihin kansainvälisiin sopimuksiin ja sitoumuksiin. Niitä on 20 865 miljoonaa. Ja mitä tähän sitten kuuluu? Siellä on näitä kansainvälisiä kehittämispankkeja, vaikka Aasian kehityspankki ja vastaavaa, hyvin pitkä lista: AsDB, AfDB, IDB ja näin poispäin, MIGA ja NIB, NEFCO, SEB. Näille on siis maksettava vaadittaessa, jos he siis vaativat, yhteensä tällainen summa kuin 20 865 miljoonaa.

Tämän lisäksi täytyy ottaa huomioon, että EKP:n kautta syntyy myöskin vastuuta kaiken aikaa, eli sieltä syntyvistä vastuista Suomen osuus on 63 000 miljoonaa, ja EKP tällä hetkellä ostaa kaiken Italian liikkeelle laskeman uuden velan.

Onhan näitä tässä. [Puhemies koputtaa] Kun nämä kaikki laskee yhteen, niin huomattava summa tulee.

20.23 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Edustaja Vähämäki tuossa kertoi sisällön tuosta selvityksestä, jota perustuslakivaliokunta on nyt jatkossa edellyttänyt kaikissa tämäntyyppisissä instrumenteissa, että ajantasaisesti kerrotaan eduskunnalle Suomen vastuiden, velkojen, takauksien ja takuiden kokonaismäärä ja se, miten ne näissä eri — sekä kansallisissa että kansainvälisissä — vastuutilanteissa lasketaan yhteen. On tärkeätä, että sitä noudatetaan tulevaisuuteen päin.

Varsinaisesti pyysin puheenvuoroa tähän yhteisvastuu-terminologiaan, elikkä vähän täydentäisin edustaja Kiljusen katsausta. Minusta ei pidä puhua yhteisvastuusta silloin, jos on kyse rajatusta takauksesta pääluvun mukaan tai vastaavasti rajatusta takauksesta, joka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

esimerkiksi näissä nyt jo tehdyissä uusissa kriisivälineissä on onnistunut, että se mahdollinen toissijainen takausvastuu on rajattu maan pääomaosuuksiin. Samoin jäsenmaksuosuuteen rajautuva toissijainen vastuu ei ole yhteisvastuuta yleisen kielenkäytön mukaisesti, ja tästähän olisi kysymys tässä tilanteessa, jos EU omiin nimiinsä ottaisi markkinoilta lainaa sen 500 miljardia euroa, tai mieluummin ehkä sen 750 miljardia euroa, ja sitten sen lainan saaja taas olisi vastuussa sen maksamisesta ja tämä jäsenvaltioiden maksuosuuteen pohjautuva, suorittamatta jättämisen varalta oleva vastuu olisi toissijainen ja tarkoin rajattu [Kimmo Kiljusen välihuuto] jäsenmaksuosuuteen. Avustuksissa sen sijaan olisi enemmän tätä — siinä ehkä on oikein puhua tulonsiirtounionista. Silloinhan siirrettäisiin jäsenmaksuvaroja suorana avustus- ja lahjaluontoisena maksuna toisille jäsenmaille, ja siinä tulee kaikista selvimmin kyseenalaiseksi tämä, onko se ihan perussopimuksen mukaista.

Mutta sitten nämä pahemmat yhteisvastuun muodot, joihin ei pidä mennä, ovat eurobondit, joissa ei ole tällaista rajattua vastuuta vaan omavelkaisen takauksen tyyppistä vastuuta. Vastaaviahan on tarjottu myös näihin EU:n lainainstrumentteihin, että siellä olisi jäsenvaltioilla tämmöinen niin sanottu solidaarinen takaus elikkä omavelkainen takaus, että silloin kun muut takaajat jättävät osuutensa hoitamatta, niin ne tulevat ikään kuin automaattisesti perintään siltä, jolla rahaa on. Tämän kaltaiset on jatkossakin syytä rajata tarkasti, ja tässä [Puhemies koputtaa] on meillä ollut suurena apuna se linja, jota perustuslakivaliokunta on vahdannut Suomen [Puhemies koputtaa] vastuiden tarkkarajaisuudesta.

20.26 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä on tänään kuultu hyviä puheenvuoroja EU:n elpymisrahastoon annettavista lainoista sekä suorista tuista ja niihin liittyvistä ongelmista. Hallituksen ministerit kuitenkin kiertelivät kysymyksiä siitä, millaisia rahausummia hallitus on valmis myöntämään tähän apupakettiin, jolla lähinnä tuetaan huonosti talouttaan hoitaneita maita. Näissä maissa on muun muassa alhaisempia verokantoja kuin Suomella, mutta silti ne eivät ole valmiita korottamaan verojaan tai käyttämään vaikkapa kultavarantojaan talouksiensa paikkaamiseen. Vastikkeeton tuki ei edelleenkään kannusta näitä kriisimaita hoitamaan talouksiaan kuntoon.

Samaan aikaan monet Suomen kunnista tekevät huomattavan alijäämäisiä tuloksia, joutuvat sopeuttamaan talouksiaan, jopa palveluitaan leikkaamalla. Terveystalouksissa on myös suuri tarve tuella, kun kriisin aikana kasvaneita kiireettömän hoidon jonoja aletaan purkamaan. Monesta sairaanhoitopiiristä onkin kuulunut viestiä alkavista yt-neuvotteluista, mikä on suorastaan irvokas kiitos etulinjassa kriisiä hoitaneille henkilöille. Mittasuhdetta tälle tukipaketille antaa vertaaminen hoitajamitoituksen 250 miljoonan eli 0,25 miljardin euron hintalappuun.

Arvoisa puhemies! Loppujen lopuksi on kyse siitä, mihin haluamme rahamme käyttää. Laitammeko ensisijaisesti omat asiamme kuntoon, vai lapioimmeko rahamme pohjattoon EU:n kaivoon ja annamme vielä päätäntävällän kaupan päälle? — Kiitos.

20.28 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Haluan siteerata Suomen Pankin johtajan Olli Rehnin blogia, jonka hän julkaisi sen jälkeen kun komission esitys täksi elpymispaketiksi oli julkistettu. Olli Rehn kirjoittaa näin:

”Suomalaisessa keskustelussa näyttävät korostuvan riskeihin ja vastuihin liittyvät seikat — tärkeitä kysymyksiä. Vähemmälle huomiolle on jäänyt, mitä rahastolla tavoitellaan. Eikö päätöksenteon pohjaksi tarvittaisi puolinaisarvion sijaan kokonaisarvio?”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

”Tarkoitan sitä, että arvioidaan paitsi Suomen mahdolliset vastuut, myös ne merkittävät myönteiset vaikutukset, joita elvytysrahastolla olisi Euroopan ja Suomen talouden elpymisen ja siten työllisyyden kannalta.”

”Tämä on alkanut muistuttaa keskustelua kymmenen vuotta sitten, eurokriisin aikana. Paljon oli parran pärinää tulevista takauksista ja tappioista. Vähemmän huolta taantuman vaikutuksista suomalaisiin työpaikkoihin. Finanssikriisin myötähan Suomesta hävisi lähes 100 000 työpaikkaa.”

”Tiedossani ei ole, että Suomen tasavallalle olisi koitunut taloudellisia tappioita tai Suomen valtiontalous olisi kärsinyt euroalueen vakauttamiseksi tehdyistä päätöksistä. Toisaalta tiedossamme on tämä: Euroopan vakausmekanismin perustamisella ja Euroopan keskuspankin elvyttävällä rahapolitiikalla edesautettiin sitä, että eurokriisi selätettiin ja talous käännettiin kasvuun — ja Euroopassa on luotu 12 miljoonaa uutta työpaikkaa keväästä 2013 lähtien. Että sellainen kokonaisarvio.”

”Nyt on kuitenkin uusi kriisi päällä, jonka myötä talous ja työllisyys kärsivät jälleen rajusti. Kansalliset toimet ovat tähän asti keskittyneet pitkälti koronarajoitusten vuoksi ahdinkoon joutuneiden kotitalouksien ja yritysten tukemiseen. Euroopan keskuspankin toiminta on ylläpitänyt rahoitusvakautta ja turvannut rahoitusoloja.”

”Keskiaviikkona esitelty elpymisrahasto antaisi Euroopalle vankemman tukijalan kamppailussa koronapandemian aiheuttamaa taantumaa vastaan. Rahastolla on tarkoitus avittaa sitä, että myös pahiten koronaviruksesta kärsineet alueet pääsevät takaisin kasvun tielle.”

Loppupuolella tätä blogia Rehn toteaa näin: ”Suomi on riippuvainen koko Euroopan talouden elpymisestä ja kasvusta. Vaikka kriisiin on reagoitu Suomessa jämäkästi, alkaa pitävä suhdannekäännös vasta kun koronavirus on saatu hallintaan ja talous kääntyy kasvuun muuallakin Euroopassa ja maailmassa. Suomen vientivetoinen talous ei voi kunnolla elpyä, jos suuri osa kotimarkkinoitamme Euroopassa vajoaa syvään ja pitkään lamaan.”

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että me täällä eduskunnassa kaikki ymmärtäisimme sen, että Suomi on osa Eurooppaa ja Euroopan taloutta.

20.31 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Suomi on perinteisesti ollut EU-pöydissä tarkan talouspolitiikan vaalija. Hallituspuolelta riippumatta olemme mallimaana olleet vaatimassa muun muassa Kreikalta, Italialta ja Espanjalta sitoutumista budjettikuriin ja uudistuksiin. Hieraisin silmiäni toissaviikolla, kun kävi ilmi, että EU:n mallimaat Ruotsi, Hollanti, Itävalta ja Tanska ilmaisivat tiukat ehtonsa satojen miljardien eurojen avokätiselle yhteisrahastolle. Miksei Suomi ollut tässä kannanotossa mukana? Näyttää ikävästi siltä, että ajelehdimme keskustelussa ajopuuna, kun muut maat liittoutuvat ja päättävät siten asioista meidän puolestamme. Pieni EU-maa ei voi jäädä suurissa keskusteluissa yksin. Suomen voi olla perusteltua olla mukana EU:n koronarahastossa, mutta ei millä tahansa ehdoilla. Koronatuella on oltava läpinäkyvää, ja se tulee myöntää lainamuotoisena ja sitoa tiukasti talouden uudistustoimenpiteisiin. Jäsenmaiden velkaa ei tule siirtää EU:n yhteisvelaksi.

Arvoisa puhemies! EU-komissio on arvostellut voimakkaasti Rinteen—Marinin vasemmistohallituksen löperöä taloudenpitoa ja julkisten menojen kasvattamista yli EU:n vaka- ja kasvusopimuksen sallimien rajojen. Suomen julkisen talouden näkymien perusteella vaikuttaa pahasti siltä, että olemme rakenteellisen alijäämän vuoksi itse valumassa parhaasta kolmen A:n luokituksista lähemmäs löperön taloudenpidon eteläeurooppalaista viiteryhmää. Kuinka uskottavaa on vaatia muilta talouskuria ja uudistuksia, jos oma pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

sämme ei ole kunnossa? Lukuisten ennustelaitosten mukaan Suomen julkisen talouden alijäämä ja velkaantuminen eivät ole missään skenaariossa taantumassa vuoteen 2023 mennessä. Tämä koronašokki uhkaa jäädä pysyväksi vuosikymmenten via dolorosaksi.

Arvoisa puhemies! On ironista, että edellisen finanssikriisin aikaan Suomessa puoliavoimestikin naureskeltiin Etelä-Euroopan maille, kun nämä eivät saaneet laitettua taloutensa kuntoon. Sittemmin oma ilmeemme on vakavoitunut, koska olemme ajautumassa itse tähän holtittomien joukkoon. Me tarvitsemme suunnanmuutoksen, ja Evan kyselyn mukaan 59 prosenttia suomalaisista ilmaisee olevansa valmiita tinkimään omista eduistaan ja elintasostaan tilanteen yli pääsemiseksi. Kansan syvät rivit siis tukevat taloustalkoita. Suomi tarvitsee työntekoon kannustavan sosiaaliturvauudistuksen, kattavan työllisyyspaketin, laajat työmarkkinareformit, infraelvytyspaketin sekä julkisen talouden tasapainottamisohjelman. Nämä tarvittavat toimenpiteet ovat kyllä tiedossa, [Puhemies koputtaa] mutta tahtoa vaikuttaa puuttuvan.

20.34 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Täällä on ollut erittäin kriittisiä puheenvuoroja kautta linjan. Se on erittäin hyvä. Toivottavasti hallitus nyt ottaa nämä onkeensa ja vie sitten neuvotteluihin sellaiset eväät, että näitä valtavia rahasummia, mitä siellä nyt ollaan viemässä ja pöytään asettamassa ja Suomi joutuu maksamaan myös suuren määrän yhteishyvä, ei tietystikään hyväksyttäisi.

Muutama asia askarruttaa oikein toden teolla. Käsittääkseni EU:n perussopimuksessa on tämä bail-out-termi, eli jokainen maa hoitakoon itse oman taloutensa, ja mielestäni myös tasavallan presidentti nosti tämän bail-out-termin esille. Ja eihän tämän perusteella olisi edes lainmukaista alkaa nyt ristiin rastiin makseksella eri maiden velkoja täällä ja antaa näitä apupaketteja. Eikö se ole ihan EU:n perustuslain vastaista, ja jopa Suomen oman?

Mikä sitten on se riittävä yhteisvastuutuki, jolla jokainen kriisissä oleva maa nyt selviäisi? Veikkaanpa, että tämäkään, mitä tähän mennessä nyt pähköillä ja mietitään, ei olisi riittävä. Tilanne esimerkiksi Italiassa oli jo ennen koronaa todella hälyttävä, elikkä rahan-tarve tulee olemaan massiivinen ja vielä paljon suurempi kuin tällä hetkellä on esitetty.

Mäkelä, Vähämäki ja Huru meiltä perussuomalaisista esittivät ne pointit, miksi me perussuomalaiset olemme erittäin kriittisiä tämän elvytysrahaston perustamista ja varsinkin näitä tukia kohtaan, mitkä annettaisiin ilman mitään velvoitetta maksaa takaisin. Suorat tuet — meillä ei ole siihen varaa. Meillä on oma maa nyt siinä tilassa, että me joudumme ottamaan valtavat velkamäärät ja tekemään velkaa, jotta omatkin palvelut pelaisivat täällä edes jotenkin tulevaisuudessa. Tähän kun lisätään vielä tämä mahdollinen valtava kriisi-apu etelän maille, niin Suomihan olisi ihan täysin bankrotissa sen jälkeen.

Nyt on eväitä sitten hallituksella viedä asioita eteenpäin. Perussuomalaiset eivät hyväksy missään tapauksessa tällaista pakettia, ja täällä on tullut kriittisiä puheenvuoroja myös aika monen muunkin edustajan suusta.

20.37 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä muutamia huomioita.

Kun täällä puhuttiin tuossa äsken talouskurista ja siitä, että Suomi on perinteisesti vaahtunut muiltakin mailta sitä talouskuria, niin tähän liittyen kysyin kyselytunnilla, miten hallitus näkee tähän esitykseen sisältyvät riskit moraalikadon suhteen. Tarkoitin juuri sitä, että onko sitä talouskuria loppujen lopuksi nyt sitten enää Suomenkaan näkökulmasta mitään mieltä ylläpitää. Jos ajatellaan, että tehdään valtavia yhteisiä velkoja EU:lle, Suomi itsessään velkaantuu parikymmentä miljardia tänä vuonna lisää, ottaa kymmenien miljardien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

uudet takausvastuut, Euroopan kasvu- ja vakaussopimus käytännössä vesitetään korona-kriisin varjolla totaalisesti ja kukaan ei enää noudata sen sopimuksen kirjauksia, niin ollaanko pian siinä tilanteessa, että ei meidänkään kannata enää hoitaa talouttamme, koska tullaan siihen, että jos talous menee tarpeeksi huonosti, niin joku sen tulee kuitenkin hoitamaan yhteisvastuullisessa velkajärjestelyssä?

Nythän on niin, että tämä Kreikan velkajärjestely on siinä mielessä täysin eri asia kuin tämä uusi lahjarahasopimus, että eihän Kreikalla ollut mukavaa, niin sanotusti, olla siinä velkajärjestelyssä. Siellä jouduttiin tekemään valtavia reformeja, eläkeleikkauksia, sosiaaliturvaleikkauksia. Se oli melkoinen matokuuri, että Kreikka pystyi pysymään eurossa sen paketin kautta. Mutta nythän jaetaan ilmaista rahaa ja annetaan ymmärtää, että hoitakaa taloutenne ihan miten haluatte, joku tulee ja maksaa sen lystin. Tässä puhutaan vakavasta moraalikadon riskistä, ja hallituksella ei tuntunut olevan näkemystä siitä, onko tämä riski olemassa.

Toisena asiana, mikä on ehkäpä koomistakin: Kokoomus koko ajan liikuttavalla tavalla jankuttaa tästä hansaliitosta ja siitä yhteistyöstä: teemmekö me nyt hansaliiton kanssa yhteistyötä. Ettekö te nyt usko, kun hallitus aivan selvästi sanoo, että emme me tee minkään hansaliiton kanssa yhteistyötä? Suomella ei ole enää tällaisia liittolaissuhteita, se on sanottu useiden ministerien suulla. Suomi tekee asiakohtaista yhteistyötä erilaisten maiden kanssa — kuvittelee esimerkiksi pystyvänsä tekemään maatalousyhteistyötä Ranskan kanssa, joka minun käsitykseni mukaan on kohtuullisen paljon paremmissa maataloudellisissa olosuhteissa jo maantieteellisen sijaintinsa puolesta, kokonsa puolesta ynnä muista syistä, eli Ranska ei ole Suomen kanssa vertailukelpoinen maatalousmaa, mutta nyt hallitus kuitenkin kertoo, että me teemme sen kanssa yhteistyötä. No, kai meidän täytyy uskoa hallitusta, kun hallitus sanoo, että me teemme niiden ja niiden kanssa yhteistyötä ja niiden kanssa emme. Sehän on silloin hallituksen linja. Me emme enää ole tiukan talouskurin hansaliittomaa.

20.40 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on viimeinen puheenvuoro varmasti tähän keskusteluun. Tämä hansaliittokeskustelu ei siis liity keskiaikaiseen hansaliittoon. Ehkä illusorisesti on haluttu kuvata näitä maita sieltä ilmansuunnalta. Hallitushan on ihan selkeästi ilmaissut sen, että me olemme hansaliiton maiden kanssa monissa asioissa samaa mieltä ja teemme yhteistyötä. Kun ne ovat vielä samantyyppisiä maita kuin Suomi, niin se kanssakäyminen on luontevaa. [Tuomas Kettunen: Juurikin näin!]

Mutta on lukuisa joukko asioita, joissa Suomi valitsee omista eduistaan liikkeelle lähdön, edustaja Mäkelä. Suomi siis pohtii omista näkökulmistaan näitä asioita, ja me olemme silloin yhteistyössä niiden maiden kanssa, jotka... [Tuomas Kettunen: Näin pitää tehdä!] Jos Ranska on vahva maataloudessa, niin Suomikin haluaa saada siitä sen hyödyn, niin että me olemme yhteistyössä, koska meilläkin on maataloussektori poikkeuksellisen laaja ja vielä näillä suhteellisen haavoittuvilla ilmanaloilla oleva maatalous. Ja on muita asioita, joissa me olemme sitten muiden maiden kanssa yhteistyössä. Tämä on joustavaa kanssakäymistä unionissa, jossa on jäsenvaltioita se 27. Se, mihin suuntaan ollaan yhteistyössä, riippuu vähän siitä, mikä on se Suomen tarve kussakin tilanteensa. Se on sitä kansallisen edun valvomista sen sijaan, että blokkiudutaan johonkin kulmaan ja silloin se oman aseman arviointi jää toissijaiseksi sen blokin intresseihin nähden. Tämä on aivan oikeata linjaa, ja hallitus on ollut siinä hyvin selkeä. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro, hyvä vastaus!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2020 vp

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.